

ŽITAVANY

Správa o hodnotení
Územnoplánovacej dokumentácie
(podľa prílohy č. 5 zákona č. 24/2006 z.z.)

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE ŽITAVANY NÁVRH RIEŠENIA TEXTOVÁ ČASŤ

SPRACOVATEĽ :

HLAVNÝ RIEŠITEĽ :

OBSTARÁVATEĽ :

DÁTUM:

NEUTRA – architektonický ateliér – Ing. arch. Peter Mizia, Farská
č. 1, 949 01 Nitra
Ing. arch. Peter Mizia
Obec Žitavany
08/2019

Obsah

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

- I. Základné údaje o obstarávateľovi
 1. Označenie.
 2. Sídlo.
 3. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa, osoby s odbornou spôsobilosťou na obstarávanie územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacej dokumentácie obcami a samosprávnymi krajmi (§ 2a stavebného zákona), od ktorej možno dostať relevantné informácie o územnoplánovacej dokumentácii, a miesto na konzultácie.
- II. Základné údaje o územnoplánovacej dokumentácii
 1. Názov.
 2. Územie (kraj, okres, obec, katastrálne územie).
 3. Dotknuté obce.
 4. Dotknuté orgány.
 5. Schvaľujúci orgán.
 6. Vyjadrenie o vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie presahujúcich štátne hranice.

B. ÚDAJE O PRIAMÝCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

- I. Údaje o vstupoch
 1. Pôda - záber pôdy celkom, z toho zastavané územie (ha, poľnohospodárska pôda, lesné pozemky, bonita), z toho dočasný a trvalý záber.
 2. Voda, z toho voda pitná, úžitková, zdroj vody (verejný vodovod, povrchový zdroj, iný), odkanalizovanie.
 3. Suroviny - druh, spôsob získavania.
 4. Energetické zdroje - druh, spotreba.
 5. Nároky na dopravu a inú infraštruktúru.
- II. Údaje o výstupoch
 1. Ovzdušie - hlavné zdroje znečistenia ovzdušia (stacionárne, mobilné), kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika emisií, spôsob zachytávania emisií, spôsob merania emisií.
 2. Voda - celkové množstvo, druh a kvalitatívne ukazovatele vypúšťaných odpadových vôd, miesto vypúšťania (recipient, verejná kanalizácia, čistiareň odpadových vôd), zdroj vzniku odpadových vôd, spôsob nakladania.
 3. Odpady - celkové množstvo (t/rok), spôsob nakladania s odpadmi.
 4. Hluk a vibrácie (zdroje, intenzita).
 5. Žiarenie a iné fyzikálne polia (tepelné, magnetické a iné - zdroj a intenzita).
 6. Doplňujúce údaje (napr. významné terénne úpravy a zásahy do krajiny).

C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

I. Vymedzenie hraníc dotknutého územia

II. Charakteristika súčasného stavu životného prostredia dotknutého územia - podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie.

1. Horninové prostredie - inžiniersko - geologické vlastnosti, geodynamické javy (napr. zosuvy, seizmicita, erózia a iné), ložiská nerastných surovín, geomorfologické pomery (napr. sklon, členitosť), stav znečistenia horninového prostredia.
2. Klimatické pomery - zrážky (napr. priemerný ročný úhrn a časový priebeh), teplota (napr. priemerná ročná a časový priebeh), veternosť (napr. smer a sila prevládajúcich vetrov).
3. Ovzdušie - stav znečistenia ovzdušia.
4. Vodné pomery - povrchové vody (napr. vodné toky, vodné plochy), podzemné vody vrátane geotermálnych, minerálnych, pramene a pramenné oblasti vrátane termálnych a minerálnych prameňov (výdatnosť, kvalita, chemické zloženie), vodohospodársky chránené územia, stupeň znečistenia podzemných a povrchových vôd.
5. Pôdne pomery - kultúra, pôdny typ, pôdny druh a bonita, stupeň náchylnosti na mechanickú a chemickú degradáciu, kvalita a stupeň znečistenia pôd.
6. Fauna, flóra - kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika, chránené vzácne a ohrozené druhy a biotopy, významné migračné koridory živočíchov.
7. Krajina - štruktúra, typ, scenéria, stabilita, ochrana.
8. Chránené územia, chránené stromy a ochranné pásma podľa osobitných predpisov (napr. národné parky, chránené krajinné oblasti, navrhované vtáčie územia, územia európskeho významu, európska sústava chránených území - Natura 2000, chránené vodohospodárske oblasti, ÚSES (miestny, regionálny, nadregionálny).
9. Obyvateľstvo - demografické údaje (napr. počet dotknutých obyvateľov, veková štruktúra, zdravotný stav, zamestnanosť, vzdelanie), sídla, aktivity (poľnohospodárstvo, priemysel, lesné hospodárstvo, služby, rekreácia a cestovný ruch), infraštruktúra (doprava, produktovody, telekomunikácie, odpady a nakladanie s odpadmi).
10. Kultúrne a historické pamiatky a pozoruhodnosti, archeologické náleziská.
11. Paleontologické náleziská a významné geologické lokality (napr. skalné výtvory, krasové územia a ďalšie).
12. Iné zdroje znečistenia (hlukové pomery, vibrácie, žiarenie).
13. Zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov.

III. Hodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia a odhad ich významnosti (predpokladané vplyvy priame, nepriame, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, dočasné, dlhodobé a trvalé) podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

1. Vplyvy na obyvateľstvo - počet obyvateľov dotknutých vplyvmi navrhovanej činnosti v dotknutých obciach, zdravotné riziká, sociálne a ekonomické dôsledky a súvislosti, narušenie pohody a kvality života, prijateľnosť činnosti pre dotknuté obce (napr. podľa názorových stanovísk a pripomienok dotknutých obcí, sociologického prieskumu medzi obyvateľmi dotknutých obcí), iné vplyvy.
2. Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery.
3. Vplyvy na klimatické pomery.
4. Vplyvy na ovzdušie (napr. množstvo a koncentrácia emisií a imisií).
5. Vplyvy na vodné pomery (napr. kvalitu, režimy, odtokové pomery, zásoby).

6. Vplyvy na pôdu (napr. spôsob využívania, kontaminácia, pôdna erózia).
7. Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy (napr. chránené, vzácne, ohrozené druhy a ich biotopy, migračné koridory živočíchov, zdravotný stav vegetácie a živočíšstva atď.).
8. Vplyvy na krajinu - štruktúru a využívanie krajiny, scenériu krajiny.
9. Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma (napr. navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, európska sústava chránených území - Natura 2000, národné parky, chránené krajinné oblasti, chránené vodohospodárske oblasti, na ÚSES.
10. Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, vplyvy na archeologické náleziská.
11. Vplyvy na archeologické náleziská
12. Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality.
13. Iné vplyvy.
14. Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti, vzájomných vzťahov a ich porovnanie s platnými právnymi predpismi.
- IV. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie**
- V. Porovnanie variantov zohľadňujúcich cieľe a geografický rozmer strategického dokumentu vrátane porovnania s nulovým variantom**
 1. Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu.
 2. Porovnanie variantov.
- VI. Metódy použité v procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie a zdravie a spôsob a zdroje získavania údajov o súčasnom stave životného prostredia a zdravia**
- VII. Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch, ktoré sa vyskytli pri vypracúvaní správy o hodnotení**
- VIII. Všeobecne záverečné zhrnutie**
- IX. Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení podieľali, ich podpis (pečiatka)**
- X. Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií, ktoré sú k dispozícii u navrhovateľa a ktoré boli podkladom na vypracovanie Správy o hodnotení**
- XI. Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov podpisom (pečiatkou) oprávneného zástupcu navrhovateľa**

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE:

I. Základné údaje o obstarávateľovi

1. Názov: Obec Žitavany

Identifikačné číslo: 37 869 451

Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo oprávneného zástupcu obstarávateľa, osoby s odbornou spôsobilosťou na obstarávanie ÚPD a ÚPP (§ 2a stavebného zákona), od ktorej možno dostať relevantné informácie o územnoplánovacej dokumentácii, a miesto na konzultácie.

Oprávnený zástupca obstarávateľa:

Mgr. Edita Grzybová – starostka obce
Obecný úrad Žitavany
Športová 5
951 97 Žitavany
t. č. starostka obce: 0908 780 457
e-mail: starosta@zitavany.sk

Odborne spôsobilá osoba pre obstarávanie ÚPD a ÚPP:

Ing. arch. Gertrúda Čuboňová, číslo preukazu odbornej spôsobilosti: 036
gertruda.cubonova@unsk.sk

Spracovateľ a zodpovedný projektant ÚPN obce Žitavany:

NEUTRA - Architektonický ateliér
Ing. arch. Peter Mizia
Farská 1
Nitra 949 01
t.č.: 037/657 94 61, 0905 277 234

II. Základné údaje o územnoplánovacej dokumentácii:**1. Názov :** Územný plán obce Žitavany – Návrh riešenia

2. Územie: Kraj: Nitriansky
 Okres: Zlaté Moravce
 Obec: Žitavany
 Katastrálne územie: k.ú. Opatovce, k.ú. Kňazice

3. Dotknuté obce: k.ú. Topoľčianky, k.ú. Machulince, k.ú. Obyce, k.ú. Čaradice, k.ú. Čierne Kľačany, k.ú. Prílepy a k.ú. Zlaté Moravce

4. Dotknuté orgány:

- Ministerstvo životného prostredia SR, odbor štátnej geologickej správy, Námestie Ľudovíta Štúra 1, 812 35 Bratislava
- Ministerstvo dopravy a výstavby SR, Nám. slobody 6, P.O.BOX 100, 810 05 Bratislava
- Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja, Rázusova 2A, 949 01 Nitra
- Okresný úrad Nitra:
 - Odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie štátnej správy vôd a vybraných zložiek životného prostredia kraja, Štefánikova tr. 69, 949 01 Nitra
 - Odbor výstavby a bytovej politiky, J. Vuruma č. 1, 949 01 Nitra
 - Odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Štefánikova tr. 69, 949 01 Nitra
- Okresný úrad Zlaté Moravce:
 - Odbor krízového riadenia, Sládkovičova 3, 953 01 Zlaté Moravce
 - Odbor starostlivosti o životné prostredie, Sládkovičova 3, 953 01 Zlaté Moravce
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Nitre, Štefánikova tr. 58, 949 63 Nitra
- Krajský pamiatkový úrad, Námestie Jána Pavla II. č. 8, 949 01 Nitra
- Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Zlatých Moravciach, ul. 1. mája 1/A, 953 01 Zlaté Moravce
- SVP, š.p., OZ Piešťany, Nábr. I. Krasku 3/834, 921 80 Piešťany
- Obvodný banský úrad v Bratislave, Mierová 19, 821 05 Bratislava
- Štátna ochrana prírody SR, Správa CHKO Ponitrie, Samova 3, 949 01 Nitra
- Obec Žitavany, Športová 5, 951 97 Žitavany
- Mesto Zlaté Moravce, ul. 1. mája 2, 953 01 Zlaté Moravce
- Obec Topoľčianky, Hlavná 114, 951 93 Topoľčianky
- Obec Machulince, Hlavná 115, 951 93 Topoľčianky
- Obec Obyce, Cintorínska 229, 951 95 Obyce
- Obec Čaradice, Čaradice 157, 953 01 Zlaté Moravce
- Obec Čierne Kľačany, Čierne Kľačany 66, 953 05 Zlaté Moravce 5

Dotknutými subjektmi pri spracovaní, prerokovaní a schvaľovaní územnoplánovacej dokumentácie obce sú orgány podľa §140a zákona č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov.

5. Schvaľujúci orgán: Obecné zastupiteľstvo obce Žitavany

6. Vyjadrenie o vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie presahujúcich štátne hranice:

Návrh riešenia územného plánu obce Žitavany rieši katastrálne územie Opatovce a Kňazice. Katastrálne územia nemajú vplyv presahujúci štátne hranice a neležia v tesnom kontakte so štátnymi hranicami SR.

B. ÚDAJE O PRIAMYCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIAI. Údaje o vstupoch**1. Pôda - záber pôdy celkom, z toho zastavané územie (poľnohospodárska, nepoľnohospodárska pôda (m²), bonita).**

Pôdny fond obce Žitavany je rozdelený do dvoch katastrov, k.ú. Opatovce (č. k.ú. 874957) a k.ú. Kňazice (č. k.ú. 874949).

k.ú. Opatovce:

Celková výmera katastrálneho územia k.ú. Opatovce je 7 265 758 m². Túto plochu delíme na:

- poľnohospodársku pôdu: **1 543 249 m²**.
- nepoľnohospodársku pôdu: **5 722 509 m²**.

Štruktúra poľnohospodárskej pôdy (m²):

Orná pôda	454 927
Záhrady	182 477
Ovocné sady	0
Trvalé trávnaté porasty	297 000
Vinice	608 845
Chmeľnice	0

Štruktúra nepoľnohospodárskej pôdy (m²):

Lesný pozemok	5 246 706
Vodná plocha	14 924
Zastavaná plocha	339 882
Ostatná plocha	120 997

k.ú. Kňazice:

Celková výmera katastrálneho územia k.ú. Kňazice je 10 936 285 m². Túto plochu delíme na:

- poľnohospodársku pôdu: **4 069 485 m²**.
- nepoľnohospodársku pôdu: **6 866 800 m²**.

Štruktúra poľnohospodárskej pôdy (m²):

Orná pôda	3 603 787
Záhrady	200 481
Ovocné sady	6 148
Trvalé trávnaté porasty	210 186
Vinice	48 883
Chmeľnice	0

Štruktúra nepoľnohospodárskej pôdy (m²):

Lesný pozemok	6 359 064
Vodná plocha	32 591
Zastavaná plocha	434 500
Ostatná plocha	40 645

(Zdroj: Prehľad ÚHDP, katastrálny portál, zo dňa 12.08.2019)

Podľa prílohy č. 9 k vyhláške č. 508/2004 Z.z. (novelizovaná vyhláškou č. 59/2013) sú všetky poľnohospodárske pôdy podľa príslušnosti do BPEJ zaradené do 9 skupín kvality pôdy. Najkvalitnejšie patria do 1. Skupiny a najmenej kvalitné do 9. Skupiny. Ochrana poľnohospodárskej pôdy pri nepoľnohospodárskom využití je zabezpečená ochranu najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v katastrálnom území podľa kódu bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek.

V riešenom území sú to nasledovné chránené poľnohospodárske pôdy podľa BPEJ:

1. kvalitná skupina - na území sa nenachádza
2. kvalitná skupina - na území sa nenachádza
3. kvalitná skupina - 0245002, 0206002, 0146003, 0111002, 0144002, 0211002
4. kvalitná skupina - 0248002, 0145202, 0146203, 0145002, 0248202, 0248302

Ostatné identifikované BPEJ v k.ú. sú zaradené nasledovne:

5. kvalitná skupina - 0245202, 0249203,
6. kvalitná skupina - 0271232, 0265012, 0265242, 0249403, 0252502
7. kvalitná skupina - 0961225, 0271243, 0261222, 0261212
8. kvalitná skupina - 0277462
9. kvalitná skupina - 0281882, 0281682

(*vid'. výkres č.3*)

2. Voda, z toho voda pitná, úžitková, zdroj vody (verejný vodovod, povrchový zdroj, iný), odkanalizovanie.

Zásobovanie vodou

Zásobovanie sídelného útvaru Žitavany je z nasledovných vodných zdrojov :

1.česť obce je zásobovaná z prameňov Struhárová a Vrábiková. Prameň Struhárová, sa nachádza severovýchodne od obce Žitavany, v katastrálnom území obce Machulince. Výdatnosť prameňa je 1,3-3,3 l/s. Prameň Vrábiková sa nachádza severovýchodne nad obcou Žitavany. Výdatnosť prameňa je 0,23-1,4 l/s. Z prameňov je pitná voda privádzaná prírodným potrubím LD DN 100 dl. 1717 m do VDJ Žitavany 1x 150 m3 s hladinami 309,70/306,70 m.n.m., ktorý sa nachádza v areáli prameňa Vrábiková a plní funkciu akumulácie a prerušovacej komory. Z VDJ Žitavany 1x150 m3 je následne privádzaná voda prírodným potrubím LT DN 100 dl. 495,0 m do VDJ Žitavany 1x100 m3 s hladinami 270,10/266,10 m.n.m. Z VDJ 1x100 m3 je následne dopravovaná zásobovacím vodovodným potrubím „A“ – LT DN 100 dl. 712,0 m do rozvodnej siete sídelného útvaru Žitavany.

2.česť obce je zásobovaná z vodárenského zdroja Gabčíkovo. Z diaľkového vodovodu Nové Zámky – Vráble cez VDJ Vráble – Dyčka s čerpacou stanicou a výtlačné prírodné vodovodné potrubie LT DN 500 je voda privádzaná do vodojemu Zlaté Moravce pri UV III 2x1500 m3 s hladinami 255,0/249,5 m.n.m.. Z vodojemu je následne voda dopravovaná gravitačne zásobným potrubím LT DN 500 do mesta Zlaté Moravce cez VDJ Zlaté Moravce pri UVII 2x150 m3 s hladinami 228,50/224,50 m.n.m.. Pre zásobovanie sídelného útvaru Žitavany je z tohto potrubia vysadená odbočka pre PVC DN 300 a vybudované zásobné vodovodné potrubie PVC DN 300, ktorým je privedená voda do rozvodnej vodovodnej siete sídelného útvaru Žitavany.

Okrajom katastrálneho územia sídelného útvaru Žitavany, v severnej až

severozápadnej časti prechádza zásobné vodovodné potrubie LT DN 150 Zlaté Moravce – Topolčianky, s ktorým je vodovodná sieť obce Žitavany prepojená.

3.V južnej časti sídelného útvaru Žitavany sa nachádzajú vodárenské zdroje HS8 o výdatnosti 15,0 l/s a HS10 o výdatnosti 22,0 l/s. Vodné zdroje v minulosti slúžili pre zásobovanie mesta Zlaté Moravce a sídelného útvaru Žitavany pitnou vodou cez úpravňu vody UV III. V súčasnosti sú vodné zdroje nevyužívané. Ochranné pásmo hygienickej ochrany I.stupňa je dané oplotením vodných zdrojov.

Vodovodná sieť v sídelnom útvaru Žitavany bola budovaná postupne v niekoľkých etapách. Je vybudovaná z potrubia PVC, PE, Liatina. Vodovodné prípojky pre obytné jednotky a rozvíjajúcu sa infraštruktúru sú z potrubia PE. Na rozvážacej sieti v celej trase je osadený vyhľadávací vodič, aby sa vodovodné potrubie v prípade poruchy ľahko mohlo nájsť. Celková dĺžka vybudovaného verejného vodovodu na území sídelného útvaru Žitavany je cca 8537,00 m.

Vlastníkom vodovodnej siete v meste je Západoslovenská vodárenská spoločnosť a.s. Časť vodovodnej siete – rad „1-4“ je vo vlastníctve obce.

Vodovodné potrubia sú uložené v komunikáciách, chodníkoch a vo výnimočných prípadoch v zelených pásoch.

Na jednotlivých vetvách sú umiestnené uzávery, hydranty, hydrant – kalník a hydrant – vzdušník. V dôležitých uzloch sú umiestnené podzemné armatúrne šachty, uzavreté poklopom.

Rozvodná vodovodná sieť sídelného útvaru Žitavany:

Tabuľka1: rozvodnej vodovodnej siete

VETVA	MATERIÁL	PRIEMER V (mm)	DĹŽKA V (m)
„1“	PVC	100	1616,0
„1-1“	PVC	100	99,0
„1-2“	PVC	100	553,0
„1-2-1“	PVC	100	293,0
„1-3“	PVC	100	489,0
„1-4“	HDPE	100	334,0
„2“	PVC	100	203,0
„2-1“	PVC	100	141,0
„3“	PVC	200	44,0
	PVC	150	787,0
„3-1“	PVC	100	490,0
„3-2“	PVC	100	464,0
„3-2-1“	PVC	100	65,0
„3-3“	PVC	100	501,0
„3-4“	PVC	100	836,0
„3-4-1“	PVC	100	1017,0
„3-4-1-1“	PVC	100	83,0
„3-5“	PVC	100	522,0

Celková dĺžka jestvujúcej rozvodnej vodovodnej siete na území sídelného útvaru je 8537,0 m.

Ochranné pásmo vodovodného potrubia v zmysle zákona č.442/2002 o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciach je :

-pre rozvodné potrubie do DN 500 – 1,5m horizontálne na obe strany od okraja potrubia

Výpočet potreby vody

Výpočet potreby vody pre sídelný útvar Žitavany je spracovaný v zmysle Vyhlášky MŽP SR č. 684/2006 Z.z. zo dňa 14.11.2006.

Stav - Rok 2019

Počet obyvateľov : 1873 obyv.

Priemerná špecifická potreba vody pre bytový fond a občianskú a technickú vybavenosť /Qp/

Bytový fond

1873 obyv..... 145 l/ob/d.....271 585 l/d.....3,143 l/s

Vybavenosť

1873 obyv..... 25 l/ob/d..... 46 825 l/d.....0,542 l/s

$Q_p = 3,143 + 0,542 = 3,685 \text{ l/s}$

Maximálna denná potreba vody Q_m

$Q_m = 3,685 \times 1,6$

$Q_m = 5,896 \text{ l/s}$

Maximálna hodinová potreba vody Q_h

$Q_h = Q_m \times K_h$

$Q_h = 5,896 \times 1,8$

$Q_h = 10,612 \text{ l/s}$

Návrh :

Pre výhľadový stav riešený územným plánom sídelného útvaru je nutné rozšíriť jestvujúcu vodovodnú sieť o nasledovné :

-rozvádzacie vodovodné potrubie :

„1-5“	– HDPE PE 100 DN 100 – 436,0 m
„1-6“	– HDPE PE 100 DN 100 – 272,0 m
„2“	– HDPE PE 100 DN 100 – 30,0 m
„3-6“	– HDPE PE 100 DN 100 – 727,0 m
„3-6-1“	– HDPE PE 100 DN 100 – 133,0 m
„3-7“	– HDPE PE 100 DN 100 – 516,0 m

„4“	–	HDPE PE 100 DN 100 – 731,0 m
„4-1“	–	HDPE PE 100 DN 100 – 223,0 m
„4-2“	–	HDPE PE 100 DN 100 – 519,0 m
„4-2-1“	–	HDPE PE 100 DN 100 – 146,0 m
„5“	–	HDPE PE 100 DN 100 – 533,0 m
„5-1“	–	HDPE PE 100 DN 100 – 309,0 m
„5-1-1“	–	HDPE PE 100 DN 100 – 102,0 m

Celkovo je potrebné pre zásobovanie sídelného útvaru Žitavany pitnou vodou rozšíriť jestvujúcu vodovodnú sieť o nasledovné :

-rozvážacie vodovodné potrubie HDPE PE 100 DN 100 dĺ. 4677 m.

Vodovodná sieť v obci je navrhovaná ako okružná sieť v kombinácii s vetvovou sieťou. Na jednotlivých vetvách sú umiestnené uzávery, hydranty, hydrant – kalník a hydrant – vzdušník.

Tlakové pomery vo vodovodnej sieti sa budú pohybovať od 0,25 – 0,6 MPa.

Ochranné pásmo vodovodného potrubia v zmysle zákona č.442/2002 o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciach je :

- pre potrubie do DN 500 – 1,5m horizontálne na obe strany od okraja potrubia
- pre potrubie nad DN 500 – 2,5 m horizontálne na obe strany od okraja potrubia.

Výpočet potreby vody - návrh

Výpočet potreby vody pre sídelný útvar Žitavany je spracovaný v zmysle Vyhlášky MŽP SR č.684/2006 Z.z zo dňa 14. novembra 2006

Počet obyvateľov - návrh : 2668 obyv.

Priemerná špecifická potreba vody pre bytový fond a občianskú a technickú vybavenosť /Qp/

Bytový fond

2668 obyv..... 145 l/ob/d.....386 860 l/d.....4,477 l/s

Vybavenosť

2668 obyv..... 25 l/ob/d..... 66 700 l/d.....0,772 l/s

$Q_p = 4,477 + 0,772 = 5,249$ l/s

Maximálna denná potreba vody Q_m

$Q_m = Q_p \times k_m$

$Q_m = 5,249 \times 1,6$

$Q_m = 8,398$ l/s

Maximálna hodinová potreba vody Q_h

$$Q_h = Q_m \times K_h$$

$$Q_h = 8,398 \times 1,8$$

$$Q_h = 15,117 \text{ l/s}$$

Zásady technického riešenia verejnej vodovodnej siete predpokladajú:

- 1) Technické riešenie verejnej rozvodnej vodovodnej siete zodpovedá ustanoveniam normy STN EN 805:2001 (75 5403) – Vodárenstvo; Požiadavky na systémy a súčasti vodovodov mimo budov; a STN 75 5401:1988 - Navrhovanie vodovodných potrubí.
- 2) Opis technického riešenia tlakového potrubia
 - potrubie bude navrhované ako tlakové pre tlak do 1MPa, s detailmi technického riešenia podľa normy STN 75 5401 - Navrhovanie vodovodných potrubí
 - potrubie je z PVC, profilu DN 100
 - v bežnej trase bude potrubie uložené tak, aby krytie nad potrubím bolo od 1,4 do 1,7m.

Na potrubnej trase sú navrhnuté sekčné uzávery, ktoré slúžia pri poruche systému na odstavenie úseku. Zasúvadlá sú ovládané zemnou zasúvadlovou súpravou.

Poloha podzemných zasúvadiel je signalizovaná orientačnými tabuľkami podľa OTN 75 5025.

Trasa potrubia bude križovať rôzne terajšie podzemné a nadzemné vedenia. Styk sa navrhuje podľa ustanovení STN 73 6005 - Priestorová úprava vedení technického vybavenia.

Pozemné komunikácie štátnych ciest budú križované prevedením tlakového potrubia v otvore pretlačenom pod cestou.

Vodovod pitnej vody je v jednotlivých rozvojových lokalitách navrhnutý v nasledovnom rozsahu:

Zásady pripojenia spotrebiteľov na vodovod:

Súčasťou súkromnej vodovodnej prípojky je vždy vodomerná šachta navrhnutá podľa STN 75 5411 – Vodovodné prípojky.

Na vodovodný systém sa môžu napojiť odberné miesta vodovodnými prípojkami podľa STN 75 5411. Odberné miesta, kde sa manipuluje so zdravie škodlivými vodami, musia mať vodovodnú prípojku vybavenú spätnou klapkou so zavzdušnením pri strate tlaku vody vo vodovodnom systéme pitnej vody.

Kombinovanie napojenia vlastných vodných zdrojov na ten istý vnútorný vodovod, alebo na vnútroareálový rozvod vody sú zásadne neprípustné. V prípade záujmu odberateľa vody o kombinovanie odberu z vlastného vodného zdroja a z vodovodu podľa toho projektu, je potrebné tlakové prerušenie medzi verejným vodovodom a súkromným vodovodom.

Je potrebné vykonávať kontrolu kvality pitnej vody v zmysle Nariadenia vlády SR číslo 354/2006 Z.z. Kvalita vody bude meraná v rámci obecného vodovodu na základe odsúhlaseného harmonogramu prevádzkovateľa Regionálnym úradom verejného zdravotníctva v Nitre. Kontrola kvality vody sa vykonáva v budove obecného úradu.

Podrobné grafické riešenie navrhovaných vodárenských zariadení je obsahom výkresu č.10.

„V zmysle Zákona MŽP SR č. 442/2002 Z.z. §22, v znení neskorších predpisov, ak má žiadateľ o pripojenie na verejný vodovod požiadavky, ktoré presahujú možnosti dodávky vody existujúcim verejným vodovodom, vlastník verejného vodovodu môže odmietnuť splnenie týchto požiadaviek. Ak to technické podmienky umožňujú, so súhlasom vlastníka verejného vodovodu si žiadateľ o pripojenie na verejný vodovod môže splnenie týchto požiadaviek zabezpečiť vlastnými zariadeniami na vlastné náklady.“

Kanalizácia

Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd

Súčasný stav

V súčasnosti má obec vybudovanú splaškovú kanalizačnú sieť s odvedením splaškových odpadových vôd cez kanalizačnú sieť mesta Zlaté Moravce a s následným čistením splaškových odpadových vôd na ČOV Zlaté Moravce.

Kanalizačná sieť

Kanalizačná sieť v obci je zrealizovaná ako delená kanalizácia - splašková kanalizačná sieť. Vzhľadom na nepriaznivú konfiguráciu terénu kanalizačná sieť je zrealizovaná ako gravitačná sieť v kombinácii s čerpacími stanicami a prečerpávaním splaškových odpadových vôd do najbližšej gravitačnej kanalizačnej stoky, resp. do kanalizačnej siete mesta Zlaté Moravce.

V rámci celoobecnej kanalizácie je vybudovaná :

- gravitačná kanalizačná sieť
- kanalizačné výtlaky
- čerpacie stanice splaškových odpadových vôd
- kanalizačné prípojky, resp. kanalizačné odbočenia

Gravitačná kanalizačná sieť :

Stoka „A“ a prislúchajúce stoky:

Stoka „A“ odvádza odpadové vody z centrálnej časti obce a to z ulíc Príčina, Kňazická a Športová k čerpacej stanici ČS1. Následne výtlačným potrubím do jestvujúcej kanalizačnej stoky mesta Zlaté Moravce. Stoka „A“ a prislúchajúce stoky „B“, „C“, „D“, „E“, „F“, „G“, „H“, „I“, „J“, „K“, „L“ má najväčšie povodie a spolu odkanalizujú celú juhovýchodnú časť obce Žitavany. Jedná sa o ulice Kňazická, Žitavská, Opatovecká, Puškinová, F.Kráľa, 9.mája, Príčina a Saradská. Na stoke „A“ je zrealizovaná jedna čerpacia stanica. Celková dĺžka stoky „A“ a jej prislúchajúcich stôk je 4 966,64m.

Dĺžky jednotlivých stôk sú nasledovné :

- stoka A – PVC DN 300 – 1232,51 m
- stoka B – PVC DN 300 – 187,88 m
- stoka C – PVC DN 300 – 538,56 m
- stoka D – PVC DN 300 – 361,73 m

-stoka E – PVC DN 300 – 466,56 m
 -stoka F – PVC DN 300 – 26,60 m
 -stoka G – PVC DN 300 – 716,04 m
 -stoka H – PVC DN 300 – 88,99 m
 -stoka I – PVC DN 300 – 416,59 m
 -stoka J – PVC DN 300 – 492,45 m
 -stoka K – PVC DN 300 – 101,18 m
 -stoka L – PVC DN 300 – 337,55 m

Stoka „M“

Stoka „M“ odvádza odpadové vody z ulice Hlboká v južnej časti obce Žitavany do čerpacej stanice ČS2, odkiaľ sú prečerpávané do stoky „L“ prislúchajúcej k stoke „A“. Na stoke „M“ je zrealizovaná jedna čerpacia stanica. Celková dĺžka stoky „M“ je 249,59m.

-stoka M – PVC DN 300 – 249,59 m

Stoka „N“ a prislúchajúce stoky:

Stoka „N“ odvádza odpadové vody z ulíc Vodná, Šimková a Lužná k čerpacej stanici ČS3. Následne výtlačným potrubím sú odpadové vody prečerpávané do stoky „B“ prislúchajúcej k stoke „A“.

Stoka „N“ a prislúchajúce stoky „O“, „P“, „R“, „S“, „T“ odkanalizujú severnú časť obce Žitavany. Jedná sa o ulice Vodná, Šimková, Lužná, Kňazická, Šafáriková, Topolčianska. Na stoke „N“ je zrealizovaná jedna čerpacia stanica. Celková dĺžka stoky „N“ a jej prislúchajúcich stôk je 2 919,88m.

Dĺžky jednotlivých stôk sú nasledovné :

-stoka N – PVC DN 300 – 1064,76 m
 -stoka O – PVC DN 300 – 74,37 m
 -stoka P – PVC DN 300 – 35,91 m
 -stoka R – PVC DN 300 – 465,16 m
 -stoka S – PVC DN 300 – 492,91 m
 -stoka T – PVC DN 300 – 786,77 m

Celkovo je vybudovanej 8 136,11 m gravitačnej splaškovej kanalizácie, dimenzie a materiálu PVC DN 300.

Kanalizačné výtlačky

V rámci celoobecnej kanalizácie sú vybudované výtlačky od čerpacích staníc :

-výtlač A1 – HDPE PE 100 D 110 – 678,65 m
 -výtlač M1 – HDPE PE 100 D 90 – 265,93 m
 -výtlač N1 – HDPE PE 100 D 90 – 481,23 m

Celkovo je vybudovaných 1390,45 m kanalizačných výtlačkov .

Čerpacie stanice

Na kanalizačnej sieti sú vybudované celkovo 3 ks výtlačných čerpacích staníc splaškových odpadových vôd. Jedná sa o podzemné objekty.

Osadenie kanalizačných čerpacích staníc :

-ČS1 – stoka A – km 0,000

-ČS2 – stoka M – km 0,000

-ČS3 – stoka N – km 0,000

Domové prípojky a kanalizačné odbočky

Kanalizačné prípojky, resp. kanalizačné odbočky slúžia na odkanalizovanie domov ležiacich pozdĺž trasy gravitačných stôk. Pre každú nehnuteľnosť je vybudovaná samostatná kanalizačná prípojka z potrubia PVC DN 150, resp. DN 200 združená, zaústená do stoky prostredníctvom sedlovej odbočky PVC DN 300/150, resp. PVC DN 300/200 a na ňu nadväzujúce tvarovky – kolena PK 150/30°, PK 150/45°. Domové prípojky sú ukončené revíznou kanalizačnou šachtičkou pred hranicou pozemku majiteľa pripojovanej nehnuteľnosti.

Celkovo je v rámci obecnej kanalizácie vybudovaných 595 ks kanalizačných prípojok, resp. kanalizačných odbočení o celkovej dĺžke pripojovacieho potrubia 3845,90 m.

Ochranné pásmo kanalizačného potrubia v zmysle zákona č.442/2002 o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciach je :

- pre potrubie do DN 500 – 1,5 m horizontálne na obe strany od okraja potrubia.
- pre potrubie nad DN 500 – 2,5 m horizontálne na obe strany od okraja potrubia.

Návrh

Kanalizačná sieť v obci je navrhovaná ako delená kanalizácia - splašková kanalizačná sieť.

Vzhľadom na priaznivú konfiguráciu terénu kanalizačná sieť je navrhovaná ako gravitačná sieť s napojením do najbližšej jestvujúcej gravitačnej kanalizácie.

Pre navrhovaný stav sídelného útvaru riešeného ÚP je potrebné dobudovať kanalizačnú sieť o nasledovné :

- gravitačnú kanalizačnú sieť :

-stoka A1 – PVC DN 300 – 257 m

-stoka A2 – PVC DN 300 – 480 m

-stoka A2-1 – PVC DN 300 – 103 m

-stoka A2-2 – PVC DN 300 – 325 m

-stoka H – PVC DN 300 – 579 m

-stoka L – PVC DN 300 – 371 m

-stoka L1 – PVC DN 300 – 126 m

-stoka L2 – PVC DN 300 – 130 m

-stoka M1 – PVC DN 300 – 343 m

- stoka M1-1 – PVC DN 300 – 202 m
- stoka R – PVC DN 300 – 254 m
- stoka T1 – PVC DN 300 – 502 m
- stoka T1-1 - PVC DN 300 - 114 m

Celkovo je potrebné doprojektovať a dobudovať pre navrhovaný stav riešený územným plánom 3786 m gravitačnej splaškovej kanalizácie, materiálu a dimenzie PVC DN 300.

-domové prípojky a kanalizačné odbočky

Kanalizačné prípojky, resp. kanalizačné odbočky slúžia na odkanalizovanie domov ležiacich pozdĺž trasy gravitačných stôk. Pre každú nehnuteľnosť bude vybudovaná samostatná kanalizačná prípojka z potrubia PVC DN 150, resp. DN 200 združená, zaústená do stoky prostredníctvom sedlovej odbočky PVC DN 300/150, resp. PVC DN 300/200 a na ňu nadväzujúce tvarovky – kolena PK 150/30°, PK 150/45°. Domové prípojky budú ukončené revíznou kanalizačnou šachtičkou pred hranicou pozemku majiteľa pripojovanej nehnuteľnosti.

Celkovo je v rámci obecnej kanalizácie je potrebné dobudovať 265 ks kanalizačných prípojk, resp. kanalizačných odbočení.

Ochranné pásmo kanalizačného potrubia v zmysle zákona č.442/2002 o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciach je :

- pre potrubie do DN 500 – 1,5 m horizontálne na obe strany od okraja potrubia.
- pre potrubie nad DN 500 – 2,5 m horizontálne na obe strany od okraja potrubia.

Množstvo splaškových odpadových vôd : vid'. výpočet potreby vody.

Čistenie splaškových odpadových vôd

Splaškové odpadové vody z obce sú čistené v čistiarni odpadových vôd mesta Zlaté Moravce.

Celkové množstvo odpadových vôd prijímaného do kanalizačnej siete

Kanalizáciou obce Žitavany sú odvádzané splaškové odpadové vody obce produkované domácnosťami, malými prevádzkami a službami.

Kanalizačná sieť obce je vybudovaná ako splašková gravitačná kanalizácia , pričom splaškové odpadové vody sú odvádzané sústavou stôk gravitačnej kanalizácie „A“ až „T“ do čerpacích staníc a následne výtláčnym potrubím z ČS1 prečerpávané do jestvujúcej kanalizácie mesta Zlaté Moravce.

Celkové množstvo odpadových vôd prijímaných do kanalizačnej siete je nasledovné:

Priemerný denný prítok odpadových vôd Q24

$$Q_{24} = 304,00 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{24} = 12,67 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_{24} = 3,52 \text{ l/s}$$

Maximálny denný prítok odpadových vôd Qd

$$Q_d = 452,60 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_d = 17,73 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_d = 4,93 \text{ l/s}$$

Maximálny hodinový prítok odpadových vôd Q_h

$$Q_h = 37,24 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_h = 10,34 \text{ l/s}$$

Minimálny prítok odpadových vôd $Q_{\min}$

$$Q_{\min} = 7,60 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_{\min} = 2,11 \text{ l/s}$$

Celkové množstvo odpadových vôd prijímaných do kanalizačnej siete – návrh riešený UP

Celkové množstvo odpadových vôd prijímaných do kanalizačnej siete je nasledovné:

Priemerný denný prítok odpadových vôd Q_{24}

$$Q_{24} = 453,560 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{24} = 18,89 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_{24} = 5,249 \text{ l/s}$$

Maximálny denný prítok odpadových vôd Q_d

$$Q_d = 674,897 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_d = 28,12 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_d = 7,81 \text{ l/s}$$

Maximálny hodinový prítok odpadových vôd Q_h

$$Q_h = 56,695 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_h = 15,74 \text{ l/s}$$

Minimálny prítok odpadových vôd $Q_{\min}$

$$Q_{\min} = 11,339 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_{\min} = 3,149 \text{ l/s}$$

Navrhované ciele a zásady riešenia:

- Vytvoriť územno-technické predpoklady pre realizáciu vodovodu, kanalizácie v obci, vo všetkých rozvojových lokalitách a zaradiť ich medzi verejnoprospešné stavby.
- Rešpektovať vodárenské zariadenia a ich ochranné pásma.
- Vytvorenie územno-technických podmienok pre lokalizáciu stavieb, objektov a opatrení protipovodňovej ochrany obce.
- Vytvoriť územno-technických podmienky pre lokalizáciu stavieb, objektov a opatrení protipovodňovej ochrany obce. Rešpektovať záplavové čiary z máp povodňového ohrozenia a zamedziť výstavbu v území ohrozovanom povodňami. Vlastnú výstavbu situovať nad hladinu Q_{100} - ročnej veľkej vody, mimo zistené inundačné územie.
- Zachovať retenčnú schopnosť územia/ dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri plánovanej výstavbe v maximálnej miere zadržať v území.
- Rozvojové aktivity riešiť v súlade so zákonom č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami.
- Rešpektovať potrubné vedenia a ochranné pásma v zmysle zákona č. 442/2002 Z.z.
- Rešpektovať a zachovať ochranné pásma vodohospodársky významného vodného toku- Žitava.

V ochrannom pásme nie je prípustná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami škodiacimi vodám, výstavba súbežných inžinierskych sietí.

Taktiež je nutné zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom (bez trvalého oplotenia) z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity – uvedené je potrebné zapracovať i do textovej i grafickej časti „Ochranné pásmo vodných tokov“, Smernej i Závaznej časti ÚPN. Pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení môže správca vodného toku užívať pobrežné pozemky (§ 49 Zákona o vodách č.364/2004 Z.z.). Pobrežnými pozemkami v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie pri vodohospodársky významnom vodnom toku sú pozemky do 10 m od brehovej čiary a pri drobných vodných tokoch do 5 m od brehovej čiary. Pobrežné pozemky sú súčasťou ochranného pásma.

- V ÚPD sú rešpektované dostupné vypracované projektové dokumentácie nových zdravotne - vodohospodárskych stavieb (Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s.).
- V rámci rozvoja obce, či už bytového, výrobného, športového alebo rekreačného požadujeme rešpektovať Zákon o vodách č. 364/2004 Z.z a príslušné platné normy STN 73 6822 „Križovanie a súběhy vedení a komunikácií s vodnými tokmi“ a STN 75 2102 „Úpravy riek a potokov“ a pod.
- V záujme zabezpečenia ochrany územia pred povodňami musia byť rozvojové aktivity v súlade so Zákonom č.7/2010 Z.z o ochrane pred povodňami.
- Zabezpečiť ochranu inundačného územia a vytvárať podmienky pre:
 - pre prirodzené meandrovanie vodných tokov
 - pre spomaľovanie odtoku povrchových vôd z predmetného územia
 - dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri plánovanej výstavbe je potrebné v maximálnej miere zadržať v území (zachovať retenčnú schopnosť územia), akumuláciou do zberných nádrží a následne túto vodu využívať na závlahu pozemkov, respektíve kontrolované vypúšťať do recipientu po odznení prívalovej zrážky
 - návrh odvádzania a čistenia odpadových vôd z rozvojových lokalít musí zohľadňovať požiadavky na čistenie vôd v zmysle Zákona o vodách č.364/2004 Z.z. a NV SR č.269/2010 Z.z, ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd.
 - komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach s dôrazom na spomalenie odvedenia povrchových vôd z územia v súlade s ekologickými limitmi využívania územia a ochrany prírody,
 - vytvárať podmienky a budovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu intravilánov miest a obcí
 - stavby protipovodňovej ochrany zaradiť v územnoplánovacej dokumentácii medzi verejnoprospešné stavby,
 - v rámci využitia územia nesmie dôjsť k významným zásahom do režimu povrchových vôd, vodných tokov a technických diel na nich,
 - navrhované križovania inžinierskych sietí s vodnými tokmi musia byť technicky riešené v zmysle s STN 73 6822.
- Akúkoľvek investorskú činnosť a výsadbu porastov v citlivej oblasti v blízkosti vodných tokov a ich ochranného pásma prejednať s príslušným správcu vodného toku.
- ÚPN rešpektuje spracovanú projektovú dokumentáciu nasledovných zdravotne-vodohospodárskych stavieb:
 - Rozšírenie a rekonštrukcia vodovodu Zlaté Moravce - Topolčianky - Obyce - Zlaté Moravce II. tlakové pásmo, Topolčianky, Machulince, Obyce, Žitavany
 - Prívod a rozvod vody Žikava - Lovce
 - Hostie - prívod vody (stavebné povolenie bolo vydané pre obec Hostie);

- Na vodovodných radoch vybudovať nadzemné hydranty. Podzemné hydranty je možné realizovať len na miestach, ktoré spĺňajú požiadavky podľa vyhlášky MV SR č. 699/2004 Z.z. § 8 ods. 6.

Z hľadiska ochrany pred požiarom žiadame zabezpečenie prístupových komunikácií k objektom a zdrojom vody na hasenie požiarov v zmysle predpisov o ochrane pred požiarom. (podľa vyjadrenia Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Zlatých Moravciach č. ORHZ-ZM1-344/2015 z 13.10.2015)

Zavlažovanie

Zavlažované územia predstavujú vlastne územia poľnohospodárskej pôdy, na ktorých sú vybudované zavlažovacie systémy (závlahy). Ide najmä o oblasti s nižšou intenzitou zrážok, na pôdach málo zadržiavajúcich vodu, umožňujú reguláciu využívania vody v poľnohospodárskej krajine za účelom zvyšovania produkcie v poľnohospodárstve. V závislosti od prírodných podmienok - zdrojov vody v krajine (podzemných i povrchových), zvýšený tlak na využívanie vody môže mať aj negatívne dôsledky ako napr. vodnú eróziu, salinizáciu alebo kontamináciu podzemných vôd splavenými minerálmi hnojivami či pesticídami. Na druhej strane dosahovanie lepších výsledkov v poľnohospodárstve vytvára tlak na využívanie prírodných zdrojov, najmä vody. Pri dostatočných zásobách vody a jeho vysokom potenciáli využiteľnosti, sa samotný tlak na využívanie vody môže pohybovať v intenciách trvalej udržateľnosti.

V riešenom území obce sa nenachádzajú hydromelioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie, š.p.:

Závlahové stavby

Pozostávajú zo záujmového územia závlahy a podzemného závlahového potrubia. Na povrch sú vyvedené hydranty, vzdušníky, kalníky, chránené betónovými skružami. V katastrálnom území sa nenachádzajú žiadne hydromelioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie š.p.

Odvodňovanie

V riešenom území obce je vybudované odvodnenie poľnohospodárskych pozemkov drenážnym systémom – vlastníkom je neznámy.

Vodné zdroje a ich ochranné pásma

Časť obce sa nachádza v ochrannom pásme II. stupňa VZ .

3. Suroviny - druh a spôsob získavania

Ochranu a využitie nerastného bohatstva upravuje najmä zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení ďalších zákonov, zákon č. 569/2007 Z.z. o geologických prácach (geologický zákon) a vyhlášky MŽP SR č.51/2008 Z.z., ktorou sa vykonáva geologický zákon a iné právne predpisy.

Chránené ložiskové územie zahŕňa územie, na ktorom by stavby a zariadenia, ktoré nesúvisia s dobývaním výhradného ložiska, mohli znemožniť alebo sťažiť dobývanie výhradného ložiska.

Chránené ložiskové územie a jeho zmeny určuje obvodný banský úrad rozhodnutím po vyjadrení príslušného orgánu ochrany prírody a po dohode s príslušným stavebným úradom podľa osobitného predpisu.

Z hľadiska využívania ložísk nerastov ako aj ich ochrany má zásadný význam rozdelenie ložísk na výhradné ložiská, ktoré tvoria nerastné bohatstvo vo vlastníctve štátu a ložiská nevýhradných nerastov, ktoré sú súčasťou pozemku.

V zmysle uvedenej legislatívy je potrebné na území chrániť všetky výhradné ložiská nerastov, ktoré sú chránené určenými dobývacími priestormi a chránenými ložiskovými územiami.

Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra :

- evidujú upravené skládky (2) ;
- evidujú ložiská nevyhradeného nerastu LNN (4697,4671,4079):
- ložisko nevyhradeného nerastu (LNN) "Opatovce – Kamenné vráta (4697)", stavebný kameň, IMA INVEST s.r.o.;
- ložisko nevyhradeného nerastu (LNN) "Opatovce – Kamenné vráta (4671)", stavebný kameň, Ondrejka Miloš KAM-ON, Machulince;
- ložisko nevyhradeného nerastu (LNN) "Žitavany (4079)", stavebný kameň, ŠGÚDŠ Bratislava;
- ložisko nevyhradeného nerastu je podľa § 7 banského zákona súčasťou pozemku.
- neevidujú svahové deformácie a zosuvy;
- neevidujú výhradné ložiská DP;
- neevidujú výhradné ložiská CHLU;
- neevidujú výhradné ložiská OVL;
- neevidujú navrhované prieskumné územia;
- neevidujú určené prieskumné územia;
- evidujú staré banské diela /halda/ ;
- predmetné územie spadá do nízkeho až stredného radónového rizika.

Stredné radónové riziko môže negatívne ovplyvniť možnosti ďalšieho využitia územia;

- neevidujú prognózu zvýšeného radónového rizika;
- evidujú izoplochy radónového rizika
 - (null) nízke 36,7% - izoplocha 3563, 3593, 3594;
 - stredné 63,0%. - izoplocha 4054, 7058;
 - izoplocha 7136 - južná časť k.ú. Kňažice;
 - izoplocha 4725 - východná časť riešeného územia;
 - izoplocha 5975, 4566, 5979, 5978 - severná časť riešeného územia;
 - izoplocha 3648 - severozápadná časť k.ú. Opatovce;

Podľa § 20 ods.3 zákona č. 569/2007 Z.z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov, je územie so stredným radónovým rizikom vymedzené ako územie s rizikom stavebného využitia. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky MZ SR č. 528/2007 z podrobnosti o požiadavkách na obmedzenie ožiarovania z prírodného žiarenia.

4. Energetické zdroje - druh spotreba

Elektrifikácia

Obec Žitavany a jej okolie je zásobovaná elektrickou energiou z prípojok vzdušného vedenia 22kVA, ktoré sú napojené na linky 22kVA vzdušného vedenia/ Linka č.369, Linka č.247, Linka č.240, ktoré vychádzajú z transformovne Zlaté Moravce. Prípojky vedú ku stožiarovým a kioskovým trafostaniciam. Elektrizačnú sieť v obci spravuje ZSE, prevádzkovateľom väčšiny trafostaníc je ZSE, niektoré sú súkromné. Energetický kód obce je 0084. Cez územie obce prechádza aj vzdušná 110Kv linka.

- Sekundárny rozvod v obci je riešený ako vzdušný na betónových stožiaroch. Súčasné napäťové pomery na sekundárnej strane, aj na koncoch odbočiek, sú dobré.

- Primárny distribučný rozvod 22kV je realizovaný ako vzdušný na stĺpoch. Časť vedenia je kabelizovaná. Umiestnenie trafostaníc, vzdušných a podzemných vedení je zakreslené na situácii č. 9

Vzhľadom na predpokladanú výstavbu jednotlivých celkov a ulíc v trase vzdušného 22kV vedenia sa urobí zakabelizovanie napojenia existujúcich, rekonštruovaných (zo stožiarových na kioskové) a nových TS v rámci obce. Vzhľadom na rozmiestnenie uzlov odberu a zaťaženia sekundárnej siete je potrebné urobiť nasledujúce opatrenia.

V obci sa nachádzajú nasledovné trafostanice, ktoré sú v správe ZSD.

Prehľad pôvodných trafostaníc	pôvodný Pi	navrhovaný Pi.
TS Žitavská ul.	0084-080 / 400KvA /	400KvA
TS Ul. 9.mája	0084-081 / 250KvA /	250 kVA
TS pneuservis	0084-082 / 630KvA /	630KvA
TS Vodná ul.	0084-083 / 160KvA /	400KvA
TS areál PD	0084-084 / 160KvA /	400KvA
TS areál ZVAK	0084-085 / 250KvA /	250KvA (cudzia)
TS areál ZVAK	0084-086 / 250KvA /	250KvA (cudzia)
TS Chrenová chata	0084-088 / 160KvA /	160KvA
TS Ul. Príčina	0084-089 / 400KvA /	400KvA
TS bytovky/kiosk/	0084-205 / 100KvA /	100KvA

Novonavrhované trafostanice v Žitavanoch :	navrhovaný Pi.
-TS-nová-1-kiosková (UPC „O1 “)	400 kVA
-TS-nová-2-kiosková (UPC „B “)	400 kVA

Navrhované a rekonštruované TS bude treba riešiť ako typové -TBSV s napojením na navrhované káblové vedenie 22kV.

V urbanistickom návrhu výstavby sa uvažuje s rozšírením bytových jednotiek, občianskou vybavenosťou a s podnikateľskými objektmi vrátane priemysel výroba, podnikanie. Sídlný útvar je rozdelený do územno priestorové celky (UPC), v ktorých je navrhnutá vybavenosť vrátane nárastu potreby na energetickú záťaž v celkovej hodnote cca 4 040 kVA. Ktoré bude riešené vybudovaním nových TS a rekonštrukciou existujúcich TS.

Ochranné pásmo el. vedení a transformátora treba dodržať v zmysle zákona o energetike č.656/2004. Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti elektroenergetického

zariadenia, ktorý je určený na zabezpečenie jeho spoľahlivej a plynulej prevádzky a na zabezpečenie ochrany života a zdravia osôb a majetku.

Ochranné pásmo vonkajšieho elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča .

Táto vzdialenosť je 10 m pri napätí 22 kV (v súvislých lesných priesekoch 7 m) a u stožiarovej TS.

V ochrannom pásme vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia a pod elektrickým vedením je zakázané:

- zriaďovať stavby, konštrukcie a skládky
- vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m
- vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m vo vzdialenosti do 2m od krajného vodiča vzdušného vedenia s jednoduchou izoláciou
- uskladňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky
- vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku
- vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy
- vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m vo vzdialenosti presahujúcej 5m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno len vtedy, ak je zabezpečené, že tieto porasty pri páde nemôžu poškodiť vodiče vzdušného vedenia.
- vlastník nehnuteľnosti je povinný umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia prístup a príjazd k vedeniu a na ten účel umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného vedenia udržiavať priestor pod vedením a voľný pruh pozemkov (bezlesie) v šírke 4m po oboch stranách vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia. Táto vzdialenosť sa vymedzuje od dotyku kolmice spustenej od krajného vodiča nadzemného elektrického vedenia na vodorovnú rovinu ukotvenia podperného bodu.
- stavby, konštrukcie, skládky, výsadbu trvalých porastov, práce a činnosti vykonané v ochrannom pásme je povinný odstrániť na vlastné náklady ten, kto ich bez súhlasu vykonal alebo dal vykonať.

Elektrické vedenia a ich ochranné pásma.

Elektrické nadzemné vedenie VN 22kV a slúžia predovšetkým pre potreby obce časť má tranzitný charakter.

Ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia 22 kV (1kV až 35 kV vrátane, pre vodiče bez izolácie) je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti 10 m meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča.

Podľa § 36 zákona č. 656/2004 o energetike a o zmene niektorých zákonov je v ochrannom pásme vonkajšieho elektrického vedenia a pod vedením je zakázané: pestovať porasty s výškou presahujúcou 3 m. Vo vzdialenosti presahujúcej 5 m od krajného vodiča vzdušného vedenia je možné porasty pestovať do takej výšky, aby sa pri páde nemohli dotknúť vodiča elektrického vedenia. Na základe konzultácii s predstaviteľmi Západoslovenských elektrární bolo dohodnuté, že priamo pod vedením bude ponechaný priesek 3 m bez výsadby, z dôvodu prístupnosti k objektu.

ÚPN vytvára územno-technické predpoklady pre zavedenie silových elektroenergetických sietí do všetkých rozvojových lokalít a radí ich medzi verejnoprospešné stavby.

ÚPN obce rešpektuje všetky elektroenergetické siete a zariadenia a ich ochranné pásma.

Spoje, zariadenia spojov

Riešeným územím prechádzajú diaľkové a spojovacie telefónne vedenia. Obec Žitavany patrí z hľadiska telekomunikačného členenia do primárnej oblasti Nitra. V rámci sídla, ktoré je kategorizované ako sídlo miestneho významu je telefonizácia zabezpečená z existujúcej automatickej digitálnej vzdialenej účastníckej jednotky RSÚ ALCATEL S12 s príslušnou prístupovou sieťou. Rozvod po obci je riešený káblom vedením uloženým v zemi a z časti vzduchom závesným káblom TCEKES k jednotlivým účastníkom je riešené odbočenie cez vonkajšie spojky vzdušne.

Súčasná kapacita káblového rozvodu a postačuje pokryť terajšie požiadavky na zriadenie telefónnych účastníckych staníc.

Pre plánované rozšírenie je potrebné pri rozšírení zväčšiť kapacitu RSÚ - to je cca 250 účastníkov. Z RSÚ v obci je potrebné uložiť telekomunikačné káble v zemi s možnosťou odbočiek pre navrhované rozšírenie liniek..

Rozvodná sieť miestnych telekomunikačných sietí je vedená zemnými káblami prevažne popri komunikáciách. Vo väčšej časti obce sú vzdušné telekomunikačné rozvody, cez ktoré sa prostredníctvom účastníckych rozvádzačov napájajú jednotliví účastníci.

V zmysle zákona č.610/2003 podľa § 67 o elektronických komunikáciách sú vedenia verejnej telekomunikačnej siete (VTS) chránené ochranným pásmom.

Ochranné pásmo VTS je široké 1 m od osi jeho trasy. Hĺbka a výška OP je 2 m od úrovne zeme pri podzemných vedeniach a v okruhu 2 m pri nadzemných vedeniach.

V ochrannom pásme nemožno:

- umiestňovať stavby, zariadenia a porasty, ani vykonávať zemné práce, ktoré by mohli ohroziť telekomunikačné zariadenie,
- vykonávať prevádzkové činnosti spojené s používaním strojov a zariadení, ktoré rušia prevádzku telekomunikačných zariadení, alebo poskytovanie verejných telekomunikačných služieb.

Obecný rozhlas

Ústredňa obecného rozhlasu je umiestnená v budove obecného úradu.

Rozvody sú vedené na betónových stĺpoch sekundárnych elektrických rozvodov na oceľových konzolách s keramickými izolantmi v ochrannom pásme od elektrických vodičov.

Záver

V ochrannom pásme nemožno:

- umiestňovať stavby, zariadenia a porasty, ani vykonávať zemné práce, ktoré by mohli ohroziť telekomunikačné zariadenie,
- vykonávať prevádzkové činnosti spojené s používaním strojov a zariadení, ktoré rušia prevádzku telekomunikačných zariadení, alebo poskytovanie verejných telekomunikačných služieb.

ÚPN vytvára územno-technické predpoklady pre napojenie elektrických a telekomunikačných sietí do všetkých rozvojových lokalít, ku všetkým objektom a zaraďuje ich medzi verejnoprospešné stavby.

PlynofikáciaStav odberateľov zemného plynu v obci

Zemný plyn (ZP) sa v obci v najväčšej miere používa na účely vykurovania, prípravu teplej vody, varenie a na rôzne technologické účely.

Každý odberateľ ZP je vybavený obchodným meradlom na meranie odobratého množstva ZP. Obchodné meradlo je vlastníctvom distribútora (dopravcu) ZP.

Kategorizácia odberateľov zemného plynu

V obci sa môžu v zmysle nachádzať štyri základné kategórie odberateľov ZP. Prvou kategóriou odberateľov (odber ZP do 6,5 tis.m³/r) je kategória domácnosti (D). Druhou kategóriou odberateľov (odber do 60 tis.m³/r) je kategória maloodberatelia (M). Treťou kategóriou odberateľov (odber od 60 tis.m³/r do 400 tis.m³/r) je kategória strednoodberatelia (S). Štvrtou kategóriou odberateľov (odber nad 400 tis.m³/r) je kategória veľkoodberatelia (V).

Stav odberateľov ZP nachádzajúcich sa v katastrálnom území obce Žitavany podľa jednotlivých kategórií k 11/2018 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Tab.2: stav odberateľov ZP k 11/2018:

kategória odberateľa	počet
domácnosť (D)	517
maloodberateľ (M)	17
strednoodberateľ (S)	0
veľkoodberateľ (V)	0

Stav plynárenských zariadení v obci

Obec Žitavany je celoplošne plynofikovaná. Dominantným energonosičom na výrobu tepelnej energie v predmetnej obci je ZP. Zo zdroja ZP k jeho odberateľom je ZP dodávaný VTL a STL plynovodnou distribučnou sieťou (DS) tvorenou systémom diaľkových a miestnych PZ. Plynovodnú DS v katastrálnom území obce v súčasnosti prevádzkuje najmä fa SPP – distribúcia, a.s..

Opis plynárenských zariadení

Primárnym zdrojom ZP obce Žitavany je VTL prípojka PN25 DN100 Zlaté Moravce ViOn z VTL plynovodu PN25 DN150 Zlaté Moravce ViOn a VTL regulačná stanica (RS) RS 2500 Zlaté Moravce ViOn (tieto PZ sa ale v území obce nenachádzajú).

Sekundárnym zdrojom ZP v obci Žitavany je STL2 plynovodná DS. Táto tzv. miestna sieť (MS) pozostáva z jednej údržbovej oblasti (ÚO) s názvom ÚO Žitavany. MS je tvorená úsekmi STL plynovodov a plynovodnými prípojkami z PE. MS zabezpečuje v obci predmetnej ÚO plošnú distribúciu a dodávku ZP.

Do odberných plynových zariadení (OPZ) jednotlivých odberateľov ZP v obci je ZP dodávaný STL plynovodnými prípojkami (PP). Doreguláciu ZP z STL/STL resp. STL/NTL a meranie odberu ZP zabezpečujú plynové regulačné a meracie zariadenia (RaMZ). Prevádzku OPZ zabezpečujú odberatelia ZP na vlastné náklady.

Prehľad a parametre plynárenských zariadení

Prehľad a parametre PZ nachádzajúcich sa v katastrálnych územiach obce Žitavany podľa jednotlivých zariadení sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

Tab. 3: distribučná miestna STL plynovodná sieť Žitavany (MS):

zariadenie	prevádzkový tlak	materiál
MS Žitavany	do 300 kPa (STL2)	PE

Riešenie plynofikácie

Navrhované riešenie spočíva v rozšírení jestvujúcich STL PZ o nové STL PZ v súlade s Návrhom ÚPN-O.

Navrhované STL plynovodné úseky v intraviláne obce budú ZP zásobované z jestvujúcich STL2 plynovodnej DS Žitavany. Prevádzkované budú na taký pretlak ZP STL2, na aký je v súčasnosti prevádzkovaná jestvujúca plynovodná DS obce.

Rozvojové lokality obce budú riešené predĺžením jestvujúcich alebo výstavbou nových plynovodných úsekov.

PZ musia byť navrhnuté tak, aby sa docielilo:

- zachovanie bezpečnostných pásiem na zamedzenie resp. zmiernenie účinkov havárií PZ,
- minimálne križovanie ciest,
- plošné pokrytie zastavaného územia,
- minimálny vecný rozsah PZ a nákladov na ich zriadenie,
- dostatočná prepravná kapacita očakávaných množstiev ZP k miestam jeho budúcej spotreby,
- minimálne zaťaženie súkromných pozemkov vecným bremenom zo situovania PZ.

Na výstavbu STL plynovodov DS treba použiť rúry z HDPE MRS10 – do D75 SDR11 a od D90 SDR17,6.

Na doreguláciu pretlaku plynu STL/NTL treba použiť STL regulátory so vstupným pretlakom o rozsahu do 400 kPa. Zariadenia na doreguláciu tlaku a meranie spotreby ZP budú umiestnené v zmysle platných STN a interných predpisov SPP – distribúcia a.s..

Predmetná obec sa nachádza v oblasti s najnižšou vonkajšou teplotou - 11 °C. Z tohto dôvodu pre kategóriu domácnosti (D) – individuálna bytová výstavba (DIBV) treba na výpočet max. hodinového odberu ZP (Q_{mh}) uvažovať s hodnotou 1,4 m³/h.

Hydraulické parametre navrhovaných úsekov plynovodnej DS (dimenzia, rýchlosť a požadovaný pretlak) budú stanovené / posúdené odbornými pracovníkmi dodávateľa ZP, t.j. v súčasnosti SPP – distribúcia a.s., a to v procese územného konania resp. stavebného povolenia pri návrhoch vyšších stupňov projektovej dokumentácie.

Na hydraulický výpočet treba použiť nasledujúce parametre:

- drsnosť PE potrubia 0,05 mm,
- hustota ZP 0,74 kg/m³,
- teplota ZP 15 OC.

Odbery v uzlových bodoch siete sú dané výskytom jednotlivých kategórií odberov na príslušných úsekoch siete. Max. hodinové odbory treba stanoviť podľa vyššie uvedených špecifických odberov tejto kapitoly.

Vstupné pretlaky do týchto úsekov budú zrejmé z výpočtovej schémy pri spracovaní hydraulického návrhu. Uzlové body navrhovaných úsekov budú špecifikované pretlakmi a

odbermi. Treba stanoviť podmienku, aby tlak v jednotlivých uzlových bodoch nepoklesol pod 1,5 násobok pretlaku 20 kPa, t.j., že pretlak v uzlových bodoch siete nesmie poklesnúť pod 30 kPa.

Rozsah navrhovaných PZ

Tab.4: miestne STL plynovody - návrh:

dimenzia v mm	dĺžka v bm	materiál
D50	3.400	HDPE MRS10 SDR11
D63	755	
D75	495	HDPE MRS10 SDR17,6

Dĺžky úsekov plynovodnej DS boli zaokrúhľované na celých 5 metrov.

Nárast odberu ZP na bývanie v navrhovaných územiach

Tab.5: ZP na bývanie:

počet BJ HBV	počet BJ IBV	spolu m3/h	spolu tis.m3/r
54	211	338,6	370,5

Ochranné a bezpečnostné pásma

Ochranné pásma jestvujúcich i navrhovaných PZ:

- STL plynovody a prípojky v extraviláne 4 m od osi
- STL plynovody a prípojky v intraviláne 1 m od osi

Bezpečnostné pásma jestvujúcich i navrhovaných PZ:

- STL plynovody v extraviláne 10 m od osi
- STL plynovody v intraviláne (2+0,5xD) m od osi

Ochranné a bezpečnostné pásma PZ a činnosť v nich vymedzuje zákon č. 251/2012 Z.z.. Pre situovanie PZ v dotknutom území platia ustanovenia príslušných technických noriem a predpisov.

5. Nároky na dopravu a inú infraštruktúru

Z hľadiska širších dopravných vzťahov najvýznamnejšou dopravnou tepnou je cesta I. triedy 1/65 ktorá prepája krajské mesto Nitru s okresnými centrami a smeruje do banskobistického kraja. Riešenej obce Žitavany sa však dotýka v neurbanizovanej oblasti a preto väčší význam pre obec má cesta II. triedy č.II/511 Topoľčianky – Zlaté Moravce, na ktorú vyúsťujú cesty III. triedy. Cesta III/1622 zabezpečuje spojenie s obcami Machulince, Obyce a cesta III/1624 zabezpečuje dopravné prepojenie s východnou časťou mesta Zlaté Moravce. Podľa posledného platného ÚPN-R NSK nie je v katastrálnom území plánovaný cestný rozvojový zámer – realizácia cestného obchvatu mesta Zlaté Moravce.

Uvedená cesta I. triedy je významnou dopravnou spojniciou krajského mesta Nitra a okresného mesta Zlaté Moravce. Cesta I. triedy I/65 je v správe SSC (Slovenská správa ciest).

Cesty III. triedy III/1622 a III/1624 slúžia ako obslužné a prístupové komunikácie a sú v správe VÚC NSK. Z ciest III. triedy vychádza niekoľko vjazdov na poľnohospodárske pozemky, ktoré úzko súvisia s poľnohospodárskou výrobou. Po oboch cestách III. triedy je prevádzkovaná autobusová doprava.

V návrhovom období je potrebné uvedené cesty upraviť na nasledovné požadované parametre:

- mimo zastavaného územia rezervovať koridor pre výhľadové šírkové usporiadanie cesty I. triedy v kategórii C 11,5/80 v zmysle STN 73 6101;
- mimo zastavané územie rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie ciest III. triedy v kategórii C 7,5/70 v zmysle STN 73 6101;
- v zastavanom území rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie ciest III. triedy v kategórii MZ 8,5(8,0)/50, resp. MOK 7,5/40 (funkčná trieda B3) v zmysle STN 73 6110.
- mimo zastavané územie rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie ciest II. triedy v kategórii C 9,5/70 v zmysle STN 73 6101,
- v zastavanom území rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie ciest II. triedy v kategórii MZ 12(11,5 /50, (funkčná trieda B2) v zmysle STN 73 6110;

Ochranné pásma cestných dopravných trás

Cesty II. triedy	ochranné pásmo na obe strany od osi cesty mimo zastavené územie	25m
Cesty III. triedy	ochranné pásmo na obe strany od osi cesty	20m
Vozovky miestnych komunikácií	ochranné pásmo na obe strany od osi cesty	15m

Výpočet hluku z dopravy

Výpočet je vypracovaný na základe metodických pokynov v zmysle zákona č.40/2002 Z.z. a vyhlášky MZ SR č.549/2007, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí. Pre zastavané územie je najväčším zdrojom znečistenia hlukom cesta II. triedy II/511.

Dopravné podklady cesta II/511

Pre určenie intenzity dopravy bolo použité celoštátne sčítanie dopravy (CSD) z roku 2015 v profile 82430

- nákladné vozidlá	T = 768 skutočných vozidiel
- osobné vozidlá	O = 4840 skutočných vozidiel
- jednostopé vozidlá	M = 37 skutočných vozidiel
	S = 5645 skutočných vozidiel

Základné parametre

- S - skutočné vozidlá	S = 5645
Sd - celoročná priemerná denná intenzita	
$Sd = 0,93 \times S = 0,93 \times 5645 = 5249,85$	Sd = 5249,85
- nd - priemerná denná hodinová intenzita	
$nd = Sd/16 = 5249,85/16 = 328,16 \text{ skut. voz.}$	nd = 328,16
- v - výpočtová rýchlosť	v = 50km/hod

- F1 - vyjadruje vplyv percent. podielu nákl. áut	F1 = 2,9
- F2 - vplyv pozdĺžneho profilu	F2 = 1,13
- F3 - vplyv povrchu vozovky	F3 = 1,0
- Hodnota RPDl	5645

Výpočet

- výpočet pomocnej veličiny "X"

$$X = F1 \times F2 \times F3 \times nd = 2,9 \times 1,13 \times 1,0 \times 328,16 = 1075,38$$
- výpočet ekvivalentnej hladiny hluku vo vzdialenosti 7,5m od osi krajného jazdného pruhu

$$Y = 10 \log X + 40 = 10 \log 1075,38 + 40 = 70,32 \text{ dB}$$

Stanovenie vzdialenosti ekvivalentnej hladiny hluku LA = 60 dB od osi krajného jazdného pruhu.

- požadovaná hodnota útlmu U = 70,32 dB - 60 dB = 10,32 dB
- útlm 10,32 dB zodpovedá 21,8 m v zmysle grafu 2.3 metodických pokynov

Záver

- celková vzdialenosť izofóny LA = 60 dB je vo vzdialenosti 7,5 + 21,8 = **29,30 m** od osi krajného jazdného pruhu.

Dopravné podklady cesta III/1622

Výpočet je vypracovaný na základe metodických pokynov v zmysle zákona č.40/2002 Z.z. a vyhlášky MZ SR č.549/2007, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí. Pre zastavané územie je najväčším zdrojom znečistenia hlukom cesta III. triedy III/1622.

Pre určenie intenzity dopravy bolo použité celoštátne sčítanie dopravy (CSD) z roku 2015 v profile 85000

- nákladné vozidlá	T = 291 skutočných vozidiel
- osobné vozidlá	O = 2154 skutočných vozidiel
- jednotopé vozidlá	M = 22 skutočných vozidiel
	S = 2467 skutočných vozidiel

Základné parametre

- S - skutočné vozidlá	S = 2467
Sd celoročná priemerná denná intenzita	
$Sd = 0,93 \times S = 0,93 \times 2467 = 2294,31$	Sd = 2294,31
- nd - priemerná denná hodinová intenzita	
$nd = Sd/16 = 2294,31/16 = 143,39 \text{ skut. voz.}$	nd = 143,39
- v - výpočtová rýchlosť	v = 50km/hod
- F1 - vyjadruje vplyv percent. podielu nákl. áut	F1 = 2,9
- F2 - vplyv pozdĺžneho profilu	F2 = 1,13
- F3 - vplyv povrchu vozovky	F3 = 1,0
- F3 - vplyv povrchu vozovky	F3 = 1,0
- Hodnota RPDl	2467

Výpočet

- výpočet pomocnej veličiny "X"

$$X = F_1 \times F_2 \times F_3 \times n_d = 2,9 \times 1,13 \times 1,0 \times 143,39 = 469,89$$
- výpočet ekvivalentnej hladiny hluku vo vzdialenosti 7,5m od osi krajného jazdného pruhu

$$Y = 10 \log X + 40 = 10 \log 469,89 + 40 = 66,72 \text{ dB}$$

Stanovenie vzdialenosti ekvivalentnej hladiny hluku $LA = 60 \text{ dB}$ od osi krajného jazdného pruhu.

- požadovaná hodnota útlmu $U = 66,72 \text{ dB} - 60 \text{ dB} = 6,72 \text{ dB}$
- útlm 6,72 dB zodpovedá 10,8 m v zmysle grafu 2.3 metodických pokynov

Záver

- celková vzdialenosť izofóny $LA = 60 \text{ dB}$ je vo vzdialenosti $7,5 + 10,8 = 18,30 \text{ m}$ od osi krajného jazdného pruhu.

Miestne komunikácie

Sú to cesty IV. triedy.

Stav niektorých miestnych komunikácií je vyhovujúci, komunikácie v zlom stavebnotechnickom stave sú určené na rekonštrukciu (poškodené krajnice komunikácií a povrch vozoviek). Komunikácie s poškodenými krajnicami a poškodeným povrchom sú určené na rekonštrukciu. Sieť miestnych komunikácií je v obci umiestnená paralelne alebo v kolmom smere na cesty III. triedy. Smerové oblúky na miestnych komunikáciách majú malé polomery. Komunikácie sú vybudované v nenormových kategóriách, v šírkach od 3,0m do 5,0m. Dopravná premávka je na všetkých komunikáciách naprieč nie vždy vhodným šírkovým usporiadaním obojsmerná. Po trasách miestnych komunikácií nie sú prevádzkované autobusové linky, Vzhľadom na dopravný význam, spoločenskú funkciu a polohu v obci prisudzujeme miestnym komunikáciám funkčnú triedu C3.

Miestne komunikácie sú obslužné komunikácie, miestneho významu, prevažne so spevneným povrchom. Slúžia predovšetkým ako prístupové cesty k rodinným domom a k iným verejným objektom a využívajú sa aj ako prístupové cesty na poľnohospodárske pozemky v rámci zastavaného územia, alebo ako spojovacie komunikácie mimo zastavaného územia.

Účelové komunikácie

Sieť ciest I. a III. triedy a miestnych komunikácií je doplnená účelovými komunikáciami. Ako účelové komunikácie sú vybudované cesty, tvoriace pokračovanie miestnych komunikácií mimo zastavaného územia. Okrem toho, že účelové komunikácie sprístupňujú jednotlivé časti chotára, sú taktiež súčasťou výrobných areálov a areálov poľnohospodárskeho družstva. Povrch účelových komunikácií je z časti spevnený a z časti nespevnený.

Poľné cesty

Prístup do chotára zabezpečuje sieť poľných ciest, nadväzujúca na cesty III. triedy, účelové alebo miestne komunikácie. Majú väčšinou prašný povrch. Sprístupňujú jednotlivé časti chotára s blokmi poľnohospodárskej pôdy.

Pešie komunikácie a priestranstvá

Pešie trasy v obci nie sú dobudované. Pešie trasy pozdĺž cesty III/1624 vyžadujú rekonštrukciu. Z hľadiska pešej dopravy je v návrhu ÚPD potrebné uvažovať s výstavbou a

rekonštrukciou chodníkov popri určených miestnych komunikáciách a rekonštruovať chodník popri ceste III. triedy III/1624 v jeho celej dĺžke.

Statická doprava

Obec nemá vybudované dostatočné parkovisko pri cintoríne, kostole, obecnom úrade, futbalovom ihrisku a pred COOP Jednotou. Garážovanie motorových vozidiel je riešené v súkromných garážach na pozemkoch rodinných domov. Rozšírenie jestvujúcich a návrh nových plôch statickej dopravy je riešený v nasledujúcich polohách:

1. pred objektom COOP JEDNOTA: 15 parkovacích miest ;
2. pred objektom CBA /Potraviny/: 5 parkovacích miest ;
3. pred objektom Hostinec /horný/: 3 parkovacích miest ;
4. pred objektom Hostinec /dolný/: 5 parkovacích miest ;
5. centrum: 60 parkovacích miest ;
6. pred objektom Športový areál: 50 parkovacích miest ;
7. cintorín /Kňazický/: 20 parkovacích miest ;
8. cintorín /Opatovce/: $16+18=34$ parkovacích miest ;
9. bytovky ul. Kamenná: 45 parkovacích miest;
10. bytovky ul. Lužná: 38 parkovacích miest;
11. kostol: 10 parkovacích miest;
12. OV –ÚPC X1: 36 parkovacích miest;
13. Základná škola: $25+20=45$ parkovacích miest;

Dopravné zariadenia

V obci Žitavany sa verejná ČSPHM nenachádza. Najbližšie verejné ČSPHM sa nachádzajú v meste Zlaté Moravce rovnako aj významnejšie dopravné zariadenia. V obci sa nachádza pneuservis.

Cestná hromadná doprava

Má najväčší podiel na preprave cestujúcich do zamestnania, škôl a za nákupmi. Obec má vzhľadom na svoju polohu v blízkosti okresného mesta dobré zabezpečenie prímestskou autobusovou dopravou. Hromadnú autobusovú dopravu zabezpečuje spoločnosť Arriva Nitra a.s. Celkovo je v sídelnom útvare 14 autobusových zastávok/.

Hromadná preprava osôb je zabezpečená prímestskými autobusovými linkami, ktoré zabezpečuje Arriva Nitra a.s. v nasledovných trasách:

- Zlaté Moravce - Topoľčianky – Skýcov a späť;
- Hostie - Topoľčianky - Zlaté Moravce a späť;
- Zlaté Moravce - Topoľčianky - Žikava - Zlaté Moravce a späť;
- Jedľové Kostolany – Machulince – Žitavany - Zlaté Moravce a späť.

Ochranné pásma cestných dopravných trás

Cesta I. triedy	ochranné pásmo na obe strany od osi cesty	50m
Cesta II. triedy	ochranné pásmo na obe strany od osi cesty	25m
Cesty III. triedy	ochranné pásmo na obe strany od osi cesty	20m
Vozovky miestnych komunikácií	ochranné pásmo na obe strany od osi cesty	15m

Cyklistická doprava

V súčasnosti vedú cez obec cyklotrasy v smere :

1. Žitavany – Zlaté Moravce - Slepčany;

2. Žitavany – Machulince - Veľká Lehota;

V návrhu ÚPN je potrebné riešiť a navrhnuť cyklotrasu v smere Topoľčianky a zapojiť do systému cyklotrás aj horské trasy v oblasti Pohronskeho Inovca. Cez obec prechádza aj červená turistická značka – Rudná magistrála v smere na Veľký Inovec /č. trasy 707/ a žltá značka smeruje na Obycké lúky –Pod Benátom .

Letecká doprava

Podľa Dopravného úradu ako príslušného orgánu štátnej správy na úseku civilného letectva v zmysle § 28 ods. 3 zákona č. 143/1998 Z. z. o civilnom letectve (letecký zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa riešené územie nachádza mimo ochranných pásiem letísk, heliportov a leteckých pozemných zariadení.

V zmysle § 30 leteckého zákona je nutné s Dopravným úradom prerokovať nasledujúce stavby:

- stavby alebo zariadenia vysoké 100 m a viac nad terénom (§ 30 ods. 1 písmeno a) leteckého zákona),
- stavby a zariadenia vysoké 30 m a viac umiestnené na prírodných alebo umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu (§ 30 ods. 1 písmeno b) leteckého zákona),
- zariadenia, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielacie stanice (§ 30 ods. 1 písmeno c) leteckého zákona),
- zariadenia, ktoré môžu ohroziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje (§ 30 ods. 1 písmeno d) leteckého zákona).

Vyššie uvedené pripomienky a obmedzenia sú z hľadiska záujmov civilného letectva súčasťou územného plánu obce Topoľčianky ,ako regulatívy priestorového a funkčného využitia územia.

Železničná doprava

Územím obce Žitavany prechádza jednokoľajová neelektrifikovaná železničná trať Leopoldov –Kozárovce. Železničná stanica je vzdialená od obce 4 km.

. Železničná trať má označenie č. 141. Podľa aktuálneho grafikonu je odchod vlakov plánovaný v pravidelných intervaloch. Z hľadiska rozvojových zámerov ŽSR je v budúcnosti plánovaná jej modernizácia.

Ochranné pásma železničných dopravných trás

- Ochranné pásmo železničnej trate, od osi krajnej koľaje po oboch stranách 60 m;

Stavby v ochrannom pásme dráhy podliehajú dodržiavaniu ustanovení č. 513/2009 Z.z. o dráhach, v znení neskorších predpisov a zákona č.50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku, v znení neskorších predpisov a akákoľvek stavebná činnosť v tomto pásme, musí byť vopred prekonzultovaná a odsúhlasená so ŽSR;

- Rešpektovať výhľadové záujmy ŽSR, z hľadiska plánovanej elektrifikácie a modernizácie trate č.141.- Zachovať územnú rezervu pre rozvojový zámer ÚPN-R NSK -jednokoľajová železničná trať č.141 Leopoldov –Kozárovce- rezervovať územie pre úpravu , rekonštrukciu a technickú modernizáciu trate;

- novobudované objekty priemyselnej, občianskej a technickej vybavenosti situovať z ekologického hľadiska v takej vzdialenosti od železničnej trate, aby boli umiestnené za hranicou najvyššej prípustnej hodnoty hladiny hluku, pôsobenej prevádzkou železničnej dopravy, platnej pre príslušné objekty, stavby a územia, v zmysle príslušnej legislatívy. V prípade ich umiestnenia v bližšej vzdialenosti zabezpečiť hlukovú štúdiu vo vzťahu k dráhe a doprave na dráhe a zahrnúť jej výsledky do protihlukových opatrení stavieb, ktoré zabezpečia, aby expozícia obyvateľov a ich prostredia hlukom bola v súlade s prípustnými hodnotami, ustanovenými Vyhláškou MZ SR č. 549/2007 Z.z., (ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí,) a v súlade s požiadavkami regionálneho úradu verejného zdravotníctva.

Najdôležitejšie zásady a ciele riešenia zapracované v návrhu:

1. Rešpektovať existujúce trasy ciest :I. , II. a III. triedy. V obci sa nachádzajú cesty I/65 /v dotyku/, III/1622 a cesta III/1624. Z hľadiska koncepcie rozvoja cestnej siete sa požaduje:
 - rešpektovať nadradenú ÚPD Nitrianskeho kraja;
 - mimo zastavaného územia rezervovať koridor pre výhľadové šírkové usporiadanie cesty I. triedy v kategórii C 11,5/80 v zmysle STN 73 6101;
2. mimo zastavané územie rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie ciest III. triedy v kategórii C 7,5/70 v zmysle STN 73 6101;
 - v zastavanom území rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie ciest III. triedy v kategórii MZ 8,5(8,0)/50, resp. MOK 7,5/40 (funkčná trieda B3) v zmysle STN 73 6110.
 - mimo zastavané územie rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie ciest II. triedy v kategórii C 9,5/70 v zmysle STN 73 6101,
 - v zastavanom území rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie ciest II. triedy v kategórii MZ 12(11,5 /50, (funkčná trieda B2) v zmysle STN 73 6110;
3. V grafickej časti územnoplánovacej dokumentácie sú vyznačené, rešpektované existujúce trasy ciest a navrhnuté ich šírkové usporiadanie v v súlade s STN 73 6110;
4. Mimo zastavané územie sú vyznačené a rešpektované ochranné pásma ciest v zmysle zákona č. 135/1961 Zb. a vykonávacej vyhlášky č. 35/1984 Zb. Je navrhnuté umiestnenie zastávok autobusovej dopravy a vyznačená ich pešia dostupnosť;
5. Cyklistické a pešie trasy sú navrhnuté a vyznačené i v širších vzťahoch k príľahlému územiu. Ich šírkové usporiadanie je potrebné navrhnúť v zmysle STN 73 6110;
6. Návrh ÚPN je potrebné odsúhlasiť s príslušným odborom dopravy VÚC Nitrianskeho samosprávneho kraja, ktorý zabezpečuje majetkovú správu a prevádzku ciest II. a III. triedy, rešpektovať Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja, rešpektovať ochranné pásmo cesty II. triedy mimo zastavené územie 25m a ochranné pásmo cesty III. triedy 20m od osi vozovky na obe strany v zmysle zákona č. 13 5/1961 Zb. a vyhlášky č.35/1984 Zb.Pri realizácii dopravných rozvojových zámerov rešpektovať zákon číslo 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov, v nadväznosti na vyhlášku číslo 35/1984 Zb., ako i príslušné STN (01820);
7. Na všetkých miestnych slepo ukončených komunikáciách sú navrhované otočky;

8. v zmysle STN 73 6110/Z1 - Projektovanie miestnych komunikácií Zmena 1. časť 16.3.17, v súlade s STN 83 7010 Ochrana prírody. Ošetrovanie, udržiavanie a ochrana stromovej vegetácie, povinne realizovať na všetkých navrhovaných parkovacích plochách výsadbu vysokej zelene v počte minimálne 1 strom na 4 parkovacie miesta v priestore medzi stojiskami.
9. Pri návrhu nových lokalít HBV, IBV, OV v blízkosti ciest I. a III. triedy posúdiť nepriaznivé vplyvy z dopravy a vyznačiť pásma prípustných hladín hluku v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí v znení neskorších zmien a predpisov;
10. Dopravné napojenia navrhovaných lokalít sú riešené systémom obslužných komunikácií a ich následným napojením na cesty a miestne komunikácie vyššieho dopravného významu, v súlade s platnými STN a TP.
11. V návrhu sú vyznačené hranice ochranného pásma ciest mimo sídelného útvaru obce označeného dopravnou značkou označujúcou začiatok a koniec obce v zmysle Zákona č. 135/1961 Zb. v znení jeho neskorších predpisov (účinnosť od 02.01.2015).

II. Údaje o výstupoch

1. **Ovzdušie hlavné zdroje znečistenia ovzdušia (stacionárne, mobilné), kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika emisií, spôsob zachytávania emisií, spôsob merania emisií**

Ochrana ovzdušia sa vykonáva v zmysle zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší. Kategorizácia zdrojov znečistenia veľkých a stredných zdrojov znečistenia ovzdušia sa uskutočňuje v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 410/2003 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 706/2002 Z. z. o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, o technických požiadavkách a všeobecných podmienkach prevádzkovania, o zozname znečisťujúcich látok, o kategorizácii zdrojov znečisťovania ovzdušia a o požiadavkách zabezpečenia rozptylu emisií znečisťujúcich látok.

V obci Žitavany sa veľké zdroje znečistenia ovzdušia nenachádzajú.

Obec je plynofikovaná. V obci sa nachádzajú malé zdroje znečistenia z domových prevádzok. Kvalita ovzdušia v obci nebola meraná. Monitorovacia stanica v kraji je situovaná iba v meste Nitra. Ku kvalite ovzdušia prispieva tiež skutočnosť, že obec je plynofikovaná.

Tab. 6: Najbližšie veľké zdroje znečistenia k obci Žitavany

Zdroj	Prevádzkovateľ	Katastrálne územie	TZL 2017(t)	SOx 2017(t)	NOx 2017(t)	CO 2017(t)
Kotolňa - CTZ	Prvá energetická a teplárenská spoločnosť, s.r.o	Zlaté Moravce	7.13568	-	-	-

Zdroj: <http://www.air.sk/emissions.php>

2. Voda - celkové množstvo, druh a kvalitatívne ukazovatele vypúšťaných odpadových vôd, miesto vypúšťania (verejná kanalizácia, čistiareň odpadových vôd), zdroj vzniku odpadových vôd, spôsob nakladania.

Verejný vodovod vid'. kapitola B I. 2.

Kanalizácia vid'. kapitola B I. 2.

3. Odpady - celkové množstvo (t/rok), spôsob nakladania s odpadmi

Všeobecne záväzné nariadenie o odpadoch na základe ustanovenia § 6 zákona NR SR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a v súlade so zákonom č. 409/2006 o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v obci určuje systém zberu, prepravy a zneškodňovania komunálneho odpadu.

Komunálny odpad v obci je vyvážaný v pravidelných intervaloch na skládku tuhého komunálneho odpadu v Zlatých Moravciach. Likvidáciu a odvoz komunálneho odpadu zabezpečujú Technické služby Zlaté Moravce. Separovaný zber vyvážajú NKS.

V predmetnom území sú na základe registra skládok Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra evidované dve skládky upravené/prekryté.

1. Miestny názov: Zlaté Moravce (Kňazice)

Registračné číslo: 1691

Stav: upravená (prekrytie, terénne úpravy a pod.)

2. Miestny názov: Zlaté Moravce (Opatovce)

Registračné číslo: 1690

Stav: upravená (prekrytie, terénne úpravy a pod.)

Tab. 7: Skládky odpadu v obci Žitavany (k.ú. Opatovce)

Registračné číslo	1690
Názov katastr. územia	Opatovce
Miestny názov skládky	Zlaté Moravce
Rok vytvorenia skládky	1970
Rok ukončenia skládkovania	V registri nie je uvedené
Stav skládky	Upravená (prekrytie, terénne úpravy a pod.)
Vzdialenosť od	50

obydlia [m]	
Plocha [m ²]	1 200
Objem skládky [m ³]	5 000
Ochranný systém podložia (tesnenie)	nemá
Drenážny systém priesakových vôd	nemá
Prekrytie skládky	nemá
Postrek	nemá
Pozícia materiálu voči okoliu	kombinovaná
Kontakt s podzemnými vodami	žiadny
Vzťah skládkového materiálu k ovzdušiu - prašnosť	prašnosť
Vzťah skládkového materiálu k ovzdušiu - zápach	zápach
Technická bezpečnosť v priestore skládky	rozplavenie, erózia
Vzdialenosť od vodného zdroja [m]	150m
Návrh na ďalšie využitie skládky	v registri nie je uvedené

Iné vplyvy na životné prostredie	v registri nie je uvedené
----------------------------------	---------------------------

Zdroj: <http://mapserver.geology.sk/skladky/>

Tab. 8: Skládka odpadu v obci Žitavany (k.ú. Kňážice)

Registračné číslo	1691
Názov katastr. územia	Kňážice
Miestny názov skládky	Zlaté Moravce
Rok vytvorenia skládky	1970
Rok ukončenia skládkovania	1990
Stav skládky	Upravená (prekrytie, terénne úpravy a pod.)
Vzdialenosť od obydľia [m]	100
Plocha [m ²]	50
Objem skládky [m ³]	50
Ochranný systém podložia (tesnenie)	nemá
Drenážny systém priesakových vôd	nemá
Prekrytie skládky	nemá
Postrek	nemá

Pozícia materiálu voči okoliu	kombinovaná
Kontakt s podzemnými vodami	žiadny
Vzťah skládkového materiálu k ovzdušiu	nie je zistený negatívny vplyv skládky na ovzdušie
Technická bezpečnosť v priestore skládky	nie sú zistené javy ovplyvňujúce technickú bezpečnosť
Vzdialenosť od vodného zdroja [m]	60m
Návrh na ďalšie využitie skládky	v registri nie je uvedené
Iné vplyvy na životné prostredie	v registri nie je uvedené

Zdroj: <http://mapserver.geology.sk/skladky/>

4. Hluk, vibrácie (zdroje, intenzita)

K negatívnym faktorom, ktoré nepriaznivo pôsobia a zhoršujú kvalitu životného prostredia patria hluk a vibrácie. Ochranu obyvateľstva pred nadmerným hlukom a vibráciami rieši Vyhláška MZ SR č.549/2007 Z. z. o ochrane zdravia ľudí. Prístupná hodnota hluku od roku 2006 je 60 dB pre dennú dobu a 50 dB pre nočnú dobu.

Zaťaženie prostredia hlukom

Negatívny vplyv na sídlo má prítomnosť cesty II. triedy, II/511, ktorá sa nachádza v severnej časti predmetného územia, v dotyku so zastavaným územím, na hranici s k.ú. Topoľčianky. Na cestu II. triedy II/511 vyúsťujú cesty III. triedy. Cesta III/1622 zabezpečuje spojenie s obcou Machulince a cesta III/1624 zabezpečuje dopravné prepojenie s východnou časťou mesta Zlaté Moravce Všetky uvedené cesty sú zdrojom hluku a vibrácií. Do západnej časti predmetného územia zasahuje i železničná trať. V súčasnosti je plánovaná úprava oblúkov na trati. Nemá však priamy vplyv na zastavané územie obce, i keď je zdrojom hluku a vibrácií.

Výpočet hluku z dopravy

Vid' časť: **B I./ 5. Nároky na dopravu a inú infraštruktúru.**

5. Žiarenie a iné fyzikálne polia

Rádioaktivita

Problematika rádioaktívneho ožarovania obyvateľstva je v ostatných rokoch vo svete i v Slovenskej republike predmetom zvýšenej pozornosti. Dôvodom je značná radiačná záťaž, podmienená umelými i prírodnými zdrojmi a nové poznatky hodnotenia ionizujúceho žiarenia. Z celkového rádioaktívneho žiarenia, ktoré voľne pôsobí na obyvateľstvo, viac ako dve tretiny tvoria prírodné rádioaktívne zdroje. Z nich radón sa podieľa 47 % na skladbe priemerného ročného efektívneho dávkového ekvivalentu ožiarovania obyvateľstva (Vedecký výbor OSN pre otázky ožiarovania, New York, 1988).

Najzávažnejším prírodným zdrojom žiarenia je radón-222 a jeho dcérske produkty rozpadu. Je to karcinogén, ktorý sa podieľa na vzniku rakoviny pľúc až desiatimi percentami. Zdrojovým objektom radónu sú väčšinou hlbšie pôdne horizonty a horniny s obsahom rádia-226, ktorého rozpadom Rn-222 vzniká. Z hĺbky sa radón rôznym spôsobom a rôznymi prísunovými cestami (neotektonické netesné zlomy, priepustné horniny, drvené zóny hornín, atď.) dostáva v pôdnom vzduchu, vode alebo v stavebných materiáloch do obytných priestorov.

Podľa mapového portálu ŠGÚ Dionýza Štúra spadá takmer celá časť do územia so stredným radónovým rizikom (63,0%). Južná a juhovýchodná časť zastavaného územia obce Žitavany spadá do oblasti s nízkym radónovým rizikom (36,7%).

6. Doplnujúce údaje (napr. významné terénne úpravy a zásahy do krajiny)

Podľa vyjadrenia Ministerstva životného prostredia SR – Odbor štátnej geologickej správy a Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra nie sú v predmetnom území zaregistrované zosuvy. V predmetnom území sú evidované staré banské diela v zmysle § 35 ods.1, zákona č. 44/1988, haldy z ťažby a spracovania andezitu (zn. 5 -halda) , nie sú evidované svahové deformácie.

Predmetné územie nie je určené ako prieskumné územie pre vyhradený nerast. V území je potrebné rešpektovať jestvujúce rigoly.

C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

I. Vymedzenie hraníc dotknutého územia

Riešeným územím je priestor ohraničený katastrálnou hranicou Opatovce a katastrálnou hranicou Kňažice. Územie obce Žitavany sa skladá z dvoch katastrálnych území, k.ú. Opatovce a

k.ú. Kňazice. Obec je členená na jednotlivé územno – priestorové celky a tie na jednotlivé ulice, ktoré majú svoje pomenovanie.

Od 1. 1. 1975 sa obec stala súčasťou Zlatých Moraviec, od 7. 12. 2002 po úspešnom referende sú Žitavany opäť samostatnou obcou.

Celková výmera katastrálneho územia Kňazice je 1 093 ha a katastrálneho územia Opatovce 726 ha . Výmera oboch katastrov spolu je 1820,2043 ha. Obec sa rozkladá v nadmorskej výške 200 až 230 m. n.m.. Najvyššia kóta leží vo výške 712m.n.m. Žitavany ležia v údolí rieky Žitavy, na rozmedzí južných svahov Pohronskeho Inovca a severnej časti Podunajskej pahorkatiny, presnejšie Žitavskej pahorkatiny. Z troch strán sú obkolesené svahmi pohorí Tríbeč a Pohronský Inovec, ktoré vytvárajú podkovu otvorenú juhozápadným smerom. Prvá časť obce je situovaná na severnej časti Žitavskej nivy, druhá časť sa nachádza na terase Žitavy, Zemepisnú polohu charakterizujú súradnice 18°25'12''V východnej zemepisnej dĺžky a 48°24'00''S severnej zemepisnej šírky.

Zastavaná plocha obce je 111,40 ha. Katastrálne územie obce hraničí s týmito susediacimi katastrami:

- na severozápade s k.ú. Topoľčianky, severe s k.ú. Machulince , východe s k.ú. Obyce a Čaradice, juhu a k.ú. Čierne Kľačany a Prílepy, západe s k.ú. Zlaté Moravce);

Obec leží v severovýchodnej časti Nitrianskeho samosprávneho kraja, v bezprostrednom dotyku s okresným mestom Zlaté Moravce.

Okresné mesto je zdrojom prevažnej väčšiny pracovných príležitostí a je centrom vyššej občianskej vybavenosti.

Zastavané územie leží na brehoch rieky Žitava. Dopravnú polohu obce určujú nasledovné komunikácie: cesta II. triedy II/511 spojnice s mestom / ,cesta III/1622 smere na Machulince a cesta III/1624, ktorá zabezpečuje tiež spojenie s okresným mestom. Katastrálneho územia Kňazice sa dotýka cesta I/65. Cez územie obce prechádza železničná trať č. 141, Leopoldov – Kozárovce. Železničná stanica je vzdialená od obce 4 km.

. Od okresného mesta Zlaté Moravce je obec vzdialená 2 km, od krajského mesta Nitra je obec vzdialená 33 km.

Administratívne je obec zaradená do okresu Zlaté Moravce (NUTS IV), vyššieho územného celku Nitrianskeho kraja (NUTS III) a do NUTS II Západné Slovensko.

Obec je členom rozšíreného mikroregiónu Tríbečsko. V súčasnosti patrí obec i do Združenia miest a obcí Slovenska (ZMOS).

II. Charakteristika súčasného stavu životného prostredia dotknutého územia - podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

1. Horninové prostredie - inžiniersko-geologické vlastnosti, geodynamické javy (napr. zosuvy, seizmicita, erózia a iné), ložiská nerastných surovín, geomorfologické pomery (napr. sklon, členitosť), stav znečistenia horninového prostredia

Geomorfologické pomery

Slovensko ako celok zaradujeme do Alpsko-himalájskej sústavy, kde sa potom člení na menšie jednotky. Najväčšiu jednotku teda predstavuje sústava, ktorá sa člení na podsústavy a postupne sa územie rozčlení až na podcelky a ich oddiely. Zaradenie obce Žitavany nájdeme v tab. 9.

Tab. 9: Začlenenie obce Žitavany do Alpsko - himalájskej sústavy

Sústava	Podsústava	Provincia	Subprovincia	Oblasť	Celok	Podcelok
Alpsko-himalájska sústava	Karpaty	Západné Karpaty	Vnútrotné západné Karpaty	Slovenské stredohorie	Pohronský Inovec	Veľký Inovec
	Panónska panva	Západo-Panónska Panva	Malá Dunajská kotlina	Podunajská Nížina	Podunajská pahorkatina	Hronská pahorkatina (oddiel Bešianska pahorkatina)

Zdroj: Mazúr, E., Lukniš, M. 1986, Geomorfologické členenie SSR a ČSSR. Časť Slovensko. Slovenská kartografia, Bratislava

Podľa morfologicko - morfometrického typu reliéfu a členitosti je územie rozčlenené na:

- *pahorkatina, mierne členitá* - prevažná časť záujmového územia;
- *vrchovina silne členitá* - východný cíp záujmového územia;
- *vrchovina, veľmi silne členitá* - severná časť záujmového územia;
- *rovina, nerozčlenená* - časť oblasti rieky Žitavy;

(Zdroj: mapka geology)

Chotár obce sa rozprestiera vo výške od 200-250 m n. m., stred obce má výšku 204 m n. m.. Krajina je členitá, vhodná pre poľnohospodárstvo, vinohradníctvo.

Hydrogeologické pomery

Územie spadá do hydrogeologického regiónu (priepustnosť + hydrogeologický región):

- **medzizrnová (priepustnosť) + neogén Hronskej pahorkatiny**
- **puklinová (priepustnosť) + neovulkanity pohoria Vtáčnik a Pohronský Inovec**

(P. Malík a J. Švasta 2002, Hlavné hydrogeologické regióny; Atlas krajiny Slovenskej republiky)

Geodynamické pomery

Medzi významnejšie exogénne geodynamické javy v záujmovom území môžeme zaradiť predovšetkým plošnú eróziu, vertikálnu (výmoľovú) eróziu a presadanie spraší. Plošná a vertikálna erózia sa výraznejšie prejavuje v západnej časti katastrálneho územia. Podľa vybraných geodynamických javov sú v tejto oblasti sedimenty náchylné na presadanie. Zákon o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy (§ 5 ochrana poľnohospodárskej pôdy pred eróziou) je v pôsobnosti od roku 2004. Sú v ňom určené protierózne opatrenia. V zhode s týmto zákonom je každý užívateľ poľnohospodárskej pôdy povinný vykonávať trvalú a účinnú protieróznú ochranu poľnohospodárskej pôdy vykonávaním ochranných opatrení podľa stupňa erózie poľnohospodárskej pôdy (§ 5, odstavce 2). Pôdoochranné opatrenia sú zamerané na zachovanie kvalitatívnych vlastností a funkcií pôdy a na jej ochranu pred poškodením a degradáciou.

V riešenom území sa potencionálne vyskytujú nasledovné geodynamické javy:

- *ohrozenie poľnohospodárskych pôd veternou eróziou* – žiadna až slabá erózia

/Zdroj: podnikapy.sk/

- **ohrozenie poľnohospodárskych pôd vodnou eróziou:**
Celé katastrálne územie nie je náchylné na vodnú eróziu. Náchylnosť na eróziu v celom území je žiadna alebo nízka (odnos pôdy je menej ako 4 t/ha za rok).
/Zdroj: podnemapy.sk/
- **náchylnosť celého k. ú. na zosúvanie** - je slabá (Atlas krajiny SR, 2002, str. 282)

Ložiská nerastných surovín
viď. kapitola B I. 3

2. Klimatické pomery

Novšia klimatická regionalizácia Slovenskej republiky bola spracovaná v Atlase krajiny Slovenskej republiky 2002 autormi: Lapin, Faško, Melo, Šťastný, Tomlain. Vychádza z regionalizácie spracovanej vyššie uvedenými autormi v roku 1958, ale je dôslednejšia. Tento fakt vyplýva z vyhodnotenia klimatických prvkov dlhšieho časového radu pozorovaní, ktoré umožnilo spracovať klimatické pomery územia Slovenskej Republiky precíznejšie. Riešené územie obce Žitavany má klímu charakteristickú pre teplú klimatickú oblasť, mierne suchý okrsok s miernou zimou (Lapin a kol., 2002). Priemerná ročná teplota je 8 - 9 °C, počet letných dní v roku je nad 50. Priemerný ročný úhrn zrážok je 600 - 800 mm. (Atlas krajiny SR, 2002) Prevládajúce prúdenie vzduchu je od severozápadu a zo severu na juh juhozápad, priemerná rýchlosť vetra sa pohybuje od 3-4 m/s.

Charakteristika klimatických rájónov podľa Atlasu krajiny SR 2002, Tab. 10:

Okrskok	Charakteristika okrsku	Klimatické znaky
T2	Teplý, suchý, s miernou zimou	január nad -3°C, Iz = -20 až -40
T4	Teplý, mierne suchý, s miernou zimou	január nad -3°C, Iz = 0 až -20

Zdroj: Atlas krajiny Slovenskej republiky 2002

Ostatné priemerné charakteristiky (SHMÚ):

- priemerná ročná teplota vzduchu:	8-9 °C
- priemerná teplota vzduchu v júli:	16-18 °C
- priemerná ročná úhrn zrážok:	600 - 800 mm
- prevládajúce prúdenie vzduchu:	SZ, J, JZ

3. Ovzdušie - stav znečistenia ovzdušia

Ochrana ovzdušia sa vykonáva v zmysle zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší. Kategorizácia zdrojov znečistenia veľkých a stredných zdrojov znečistenia ovzdušia sa uskutočňuje v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 410/2003 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 706/2002 Z. z. o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, o technických požiadavkách a všeobecných podmienkach prevádzkovania, o zozname znečisťujúcich látok, o kategorizácii zdrojov znečisťovania ovzdušia a o požiadavkách zabezpečenia rozptylu emisií znečisťujúcich látok.

V obci Žitavany sa veľké zdroje znečistenia ovzdušia nenachádzajú.

Obec je plynifikovaná. V obci sa nachádzajú malé zdroje znečistenia z domových prevádzok. Kvalita ovzdušia v obci nebola meraná. Monitorovacia stanica v kraji je situovaná iba v meste Nitra. Ku kvalite ovzdušia prispieva tiež skutočnosť, že obec je plynifikovaná.

V Nitrianskom kraji, v okrese Zlaté Moravce, sa nachádzajú veľké zdroje znečistenia podrobne uvedené v kapitole B II. 1.

4. Vodné pomery - povrchové vody (napr. Vodné toky, vodné plochy), podzemné vody vrátane geotermálnych, minerálnych, pramene a pramenné oblasti vrátane termálnych a minerálnych prameňov (výdatnosť, kvalita, chemické zloženie), vodohospodársky chránené územia, stupeň znečistenia podzemných a povrchových vôd)

Západnou časťou katastrálneho územia obce Žitavany preteká spravovaný vodohospodársky významný vodný tok Žitava v správe SVP š.p. a východnou časťou vodohospodársky významný vodný tok Bočovka. Okrajovo zasahuje do k.ú. v strednej časti územia bezmenný prítok vodného toku Širočina. Ďalej preteká k.ú. vodný tok Suchý potok, ktorý je v správe organizácie Lesy SR, š.p. OZ Banská Bystrica, a Krivý potok východnou hranicou k.ú., ktorý spadá do povodia Hrona. Vodné toky pretekajúce katastrálnym územím obce sú neregulované s prirodzeným režimom.

V rámci vyhotovenia prvých Plánov manažmentu povodňových rizík bola v predbežnom hodnotení povodňového rizika rieka Žitava zaradená medzi geografické oblasti s potenciálne významným povodňovým rizikom.

Pre účely vyhotovenia prvých plánov manažmentu povodňového rizika (§ 8, ods. 7 zákona č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami) boli vypracované mapy povodňového rizika a mapy povodňového ohrozenia (MPR a MPO).

Správca vodohospodársky významných vodných tokov v zmysle § 6 a § 7 zákona č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami, v znení neskorších predpisov po vypracovaní MPO a MPR poskytol uvedené mapy dotknutým obciam, pričom obec podľa § 6 ods. 10 zákona č. 7/2010 následne zabezpečuje vyznačenie všetkých záplavových čiar zobrazených na mapách povodňového ohrozenia do územného plánu obce pri najbližšom preskúmaní schváleného územného plánu.

Plány manažmentu povodňových rizík obsahujú návrhy na realizáciu opatrení, ktorých cieľom je zníženie pravdepodobnosti záplav územia povodňami a na zníženie potenciálnych nepriaznivých následkov povodní. Ide predovšetkým o návrhy preventívnych opatrení v krajine a na vodných tokoch a harmonogram ich realizácie, ktorý bude vypracovaný v závislosti od poradia naliehavosti a jednotlivé opatrenia budú postupne realizované v závislosti od zabezpečenia finančných prostriedkov.

Na zníženie povodňového rizika sa v Pláne manažmentu povodňového rizika v čiastkovom povodí Váhu, na úseku vodných nádrží plánuje výstavba vodnej nádrže Obyce na Žitave, ktorá je zaradená do územnej ochrany kategórie „C“. Vodná nádrž plánovaná nad obcou Obyce bude slúžiť na ochranu obcí v povodí rieky Žitava - Obyce, Machulince, Žitavany, Zlaté Moravce a Tesárska Mlyňany.

I keď k.ú. obce Žitavany nebolo zaradené medzi geografické oblasti s potenciálne významným povodňovým rizikom (PMPR), boli pre túto oblasť vypracované mapy povodňového ohrozenia a mapy povodňového rizika v mierke 1:10 000 (Zlaté Moravce)

Z dôvodu v budúcnosti plánovaných zámerov v riešenom území a z hľadiska ochrany územia pred povodňami, by bolo potrebné zakresliť záplavové čiary z map povodňového ohrozenia a map povodňového rizika do územnoplánovacej dokumentácie s upozornením, že boli spracované mimo geografickú oblasť a sú zobrazené orientačne. V prípade, že sa v záplavovom území rieky Žitava bude uvažovať s novou výstavbou, hydrotechnickým výpočtom preveriť kapacitu koryta a vlastnú výstavbu situovať nad hladinu Q100.

Vodné hospodárstvo

Zásobovanie pitnou vodou

Zásobovanie sídelného útvaru Žitavany je z nasledovných vodných zdrojov :

1. časť obce je zásobovaná z prameňov Struhárová a Vrábiková. Prameň Struhárová, sa nachádza severovýchodne od obce Žitavany, v katastrálnom území obce Machulince. Výdatnosť prameňa je 1,3-3,3 l/s. Prameň Vrábiková sa nachádza severovýchodne nad obcou Žitavany. Výdatnosť prameňa je 0,23-1,4 l/s. Z prameňov je pitná voda privádzaná prírodným potrubím LD DN 100 dl. 1717 m do VDJ Žitavany 1x 150 m³ s hladinami 309,70/306,70 m.n.m., ktorý sa nachádza v areáli prameňa Vrábiková a plní funkciu akumulácie a prerušovacej komory. Z VDJ Žitavany 1x150 m³ je následne privádzaná voda prírodným potrubím LT DN 100 dl. 495,0 m do VDJ Žitavany 1x100 m³ s hladinami 270,10/266,10 m.n.m. Z VDJ 1x100 m³ je následne dopravovaná zásobovacím vodovodným potrubím „A“ – LT DN 100 dl. 712,0 m do rozvodnej siete sídelného útvaru Žitavany.
2. časť obce je zásobovaná z vodárenského zdroja Gabčíkovo. Z diaľkového vodovodu Nové Zámky – Vráble cez VDJ Vráble – Dyčka s čerpacou stanicou a výtlačné prírodné vodovodné potrubie LT DN 500 je voda privádzaná do vodojemu Zlaté Moravce pri UV III 2x1500 m³ s hladinami 255,0/249,5 m.n.m.. Z vodojemu je následne voda dopravovaná gravitačne zásobným potrubím LT DN 500 do mesta Zlaté Moravce cez VDJ Zlaté Moravce pri UVII 2x150 m³ s hladinami 228,50/224,50 m.n.m.. Pre zásobovanie sídelného útvaru Žitavany je z tohto potrubia vysadená odbočka pre PVC DN 300 a vybudované zásobné vodovodné potrubie PVC DN 300, ktorým je privedená voda do rozvodnej vodovodnej siete sídelného útvaru Žitavany. Okrajom katastrálneho územia sídelného útvaru Žitavany, v severnej až severozápadnej časti prechádza zásobné vodovodné potrubie LT DN 150 Zlaté Moravce – Topoľčianky, s ktorým je vodovodná sieť obce Žitavany prepojená.
3. V južnej časti sídelného útvaru Žitavany sa nachádzajú vodárenské zdroje HS8 o výdatnosti 15,0 l/s a HS10 o výdatnosti 22,0 l/s. Vodné zdroje v minulosti slúžili pre zásobovanie mesta Zlaté Moravce a sídelného útvaru Žitavany pitnou vodou cez úpravňu vody UV III. V súčasnosti sú vodné zdroje nevyužívané. Ochranné pásmo hygienickej ochrany I. stupňa je dané oplotením vodných zdrojov.

Znečistenie povrchových vodných tokov

Povrchové vody

Nariadením vlády č. 296/2005 Z. z. sa ustanovujú kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových vôd a osobitných vôd.

Povrchové vody sú znečisťované hlavne odpadovými vodami priemyselnými a komunálnymi, ktoré sú vypúšťané priamo do vodného toku. K nepriamemu znečisťovaniu dochádza aj vplyvom dažďovej vody (znečisťujúce látky v ovzduší a v pôde).

Vodné plochy

V k.ú. Opatovce a Kňazice sa súvislé vodné plochy nenachádzajú.

Podpovrchové vody

Podpovrchové vody tvorí pôdna a podzemná voda.

V obci sa zachovalo množstvo studní, ktoré sa po vybudovaní využívajú zväčša na polievanie záhrad. Voda má zvýšenú hladinu dusičnanov a na pitie sa nehodí.

Pôdna voda je disponibilným zdrojom pre biosféru. Je obsiahnutá v pôde a nevytvára súvislú hladinu. Pôdna voda je veľmi dôležitá najmä z hľadiska jej využitia v poľnohospodárstve.

V riešenom území v súčasnosti nie sú dostupné dostatočné údaje o nej, nakoľko nie je vybudovaný monitoring na jej sledovanie.

Podzemná voda je definovaná ako časť podpovrchovej vody, ktorá vyplňuje dutiny zvodnených hornín a ktorá podľa charakteru vytvára obvyčajne súvislú hladinu. Podzemné vody majú vyhradené osobitné miesto v zákone o vodách, prednostne sa majú využívať pre zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou.

Podzemná voda je nenahradiiteľná zložka životného prostredia.

Ochrana vôd a vodných zdrojov

Ochranné pásmo potoka je určené zákonom č. 364/2004 Z.z. Ochrana vodných pomerov a vodárenských zdrojov je osobitne zdôraznená v piatej časti vodného zákona.

V zmysle § 49 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách a vykonávacej normy STN 75 2102 je potrebné zachovať ochranné pásmo pozdĺž uvedených vodných tokov minimálne 5,0 m od brehovej čiary obojstranne.

Pre účely ochrany výdatnosti kvality a zdravotnej bezchybnosti vody vodárenských zdrojov, ktoré sa využívajú sa vyhlasujú pásma hygienickej ochrany vôd (§ 32 vodného zákona).

Rozhodnutím o určení ochranných pásiem vodárenského zdroja sa určia ich hranice a spôsob ochrany, najmä zákazy alebo obmedzenia činností, ktoré poškodzujú alebo ohrozujú množstvo a kvalitu vody alebo zdravotnú bezchybnosť vody vodárenského zdroja, ako aj technické úpravy na ochranu vodárenského zdroja a iné opatrenia, ktoré sa majú v ochrannom pásme vykonať. Práva a povinnosti vyplývajúce z rozhodnutí o určení ochranných pásiem vodárenského zdroja prechádzajú na ďalšieho nadobúdateľa alebo užívateľa majetku, s ktorým sú tieto práva a povinnosti spojené. (viď. kapitola B I. 2.).

Podľa § 33 vodného zákona citlivé oblasti sú vodné útvary povrchových vôd:

A) v ktorých dochádza alebo môže dôjsť v dôsledku zvýšenej koncentrácie živín [§ 2 písm. A

C)] k nežiaducemu stavu kvality vôd,

B) ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sú využiteľné ako vodárenské zdroje,

C) ktoré si vyžadujú v záujme zvýšenej ochrany vôd vyšší stupeň čistenia vypúšťaných odpadových vôd.

V zmysle nariadenia Vlády SR č. 617/2004 Z.z. sa za citlivé oblasti 1) považujú vodné útvary povrchových vôd, ktoré sa nachádzajú na území Slovenskej republiky alebo týmto územím pretekajú.

Za zraniteľné oblasti podľa § 34 vodného zákona sa ustanovujú poľnohospodársky využívané územia, z ktorých otekajú vody zo zrážok do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých koncentrácia dusičnanov je vyššia ako 50 mg.l⁻¹ alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť. Vymedzené zraniteľné oblasti sa pravidelne prehodnocujú. Obec Žitavany nie je zaradená podľa Prílohy č. 1 k nariadeniu vlády č. 174/2017 Z. z. do zoznamu obcí zraniteľných oblastí.

Minerálne a geotermálne vody, pramene

V lokalite pod Mačacím vrchom, k.ú. Opatovce, sa nachádza prameň potoka Bočovka. Záujmové územie obce Žitavany spadá do dvoch vymedzených geotermálnych oblastí: komjatická depresia a stredoslovenské neovulkanity (SZ časť).

Rybárstvo

Právne zásady ochrany rýb na Slovensku zabezpečujú viaceré zákony a vyhlášky:

- zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- vyhláška MŽP SR č.24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, v zmysle prílohy č. 4 je evidovaných 18 druhov rýb,
- zákon č.139/2002 Z. z. o rybárstve upravuje podmienky ochrany, chovu a lovu rýb a ostatných vodných organizmov tak, aby priamo alebo prostredníctvom ekologických väzieb nedochádzalo k narušeniu vodných ekosystémov a k ohrozeniu genofondu rýb. Zároveň upravuje aj práva a povinnosti fyzických a právnických osôb pri využívaní vôd na ochranu, chov a lov rýb, pôsobnosť štátnej správy na úseku rybárstva ako aj zodpovednosť za porušenie povinností podľa tohto zákona.
- Vyhláška MŽP SR č. 185/2006 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 139/2002 Z. z. o rybárstve v znení neskorších predpisov

V k.ú. Opatovce a Kňažice sa nenachádzajú žiadne chovné rybníky.

Riziko povodní

V území okresu Zlaté Moravce, a teda i v obci Žitavany, nie sú na primárnom vodohospodársky významnom vodnom toku – rieka Žitava a sekundárnych vodných tokoch, odtokové pomery vysporiadané na Q_{100} , ako v zastavanom území tak i mimo zastavaného územia obce. Preto je nevyhnutné rešpektovať plán protipovodňovej ochrany obce.

Medzi ochranu pred povodňami zaraďujeme najmä: povodňové plány, povodňové prehliadky, predpovedná, hlásna a varovná povodňová služba, povodňové zabezpečovacie a záchranné práce.

Ochrana pred povodňami zahrňuje:

- a) úpravy tokov,
 - b) budovanie ochranných hrádzí
 - C) realizácia súboru pozemkových úprav
- kombináciu opatrení a) , b) , c)

Zásady ochrany územia pred povodňami:

- V záujme zabezpečenia ochrany územia pred povodňami musia byť rozvojové aktivity v súlade so Zákonom č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami (§20) – uvedené je potrebné zapracovať i do časti „Ochrana pred povodňami“.
- V prípade akýchkoľvek stavebných zámerov v blízkosti vodných tokov s nedostatočnou kapacitou koryta na odvedenie prietoku Q_{100} – ročnej veľkej vody požadujeme rešpektovať ich inundačné územie, zamedziť v nich výstavbu a iné nevhodné činnosti v zmysle tohto zákona.
- Vytvárať podmienky a budovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu zastavaného územia obce.
- Stavby protipovodňovej ochrany je potrebné zaradiť v územnoplánovacej dokumentácii medzi verejnoprospešné stavby.
- V rámci využitia územia nesmie dôjsť k významným zásahom do režimu povrchových vôd, vodných tokov a povrchových technických diel na nich.
- Stavby na území s trvalo zvýšenou aktivitou podzemných vôd požadujeme osádzať s úrovňou suterénu min. 0,5 m nad rastlým terénom, bez budovania pivničných priestorov.

- Akúkoľvek investorskú činnosť a výsadbu porastov v blízkosti vodných tokov a ich ochranného pásma požadujeme odsúhlasiť s našou organizáciou.
- V prípade situovania rozvojových lokalít v potenciálne zaplavovanom území si musí žiadateľ – investor protipovodňovú ochranu zabezpečiť na vlastné náklady, vrátane príslušnej projektovej dokumentácie. Protipovodňová ochrana nesmie negatívne ovplyvniť odtokové pomery nižšie položených úsekov vodných tokov.

Ciele riešenia:

1. Rešpektovať vodárenské zariadenia a ich ochranné pásma.
2. Rešpektovať a zachovať ochranné pásma vodohospodársky významného vodného toku Žitava a sekundárnych vodných tokov.

V ochrannom pásme nie je prípustná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami škodiacimi vodám, výstavba súbežných inžinierskych sietí.

Taktiež je nutné zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom (bez trvalého oplotenia) z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity – uvedené je potrebné zapracovať i do textovej i grafickej časti „Ochranné pásma vodných tokov“, Smernej i Záväznej časti ÚPN. Pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení môže správca vodného toku užívať pobrežné pozemky (§ 49 Zákona o vodách č.364/2004 Z.z.). Pobrežnými pozemkami v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie pri vodohospodársky významnom vodnom toku sú pozemky do 10 m od brehovej čiary a pri drobných vodných tokoch do 5 m od brehovej čiary. Pobrežné pozemky sú súčasťou ochranného pásma.

3. Rešpektovať „Plán managementu povodňových rizík“, preto je potrebné rozvojové aktivity v príslušnom území navrhovať v súlade so Zákonom č.7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami.
4. Zabezpečiť ochranu inundačného územia a vytvárať podmienky pre:
 - pre prirodzené meandrovanie vodných tokov;
 - pre spomaľovanie odtoku povrchových vôd z predmetného územia;
 - dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri plánovanej výstavbe je potrebné v maximálnej miere zadržať v území (zachovať retenčnú schopnosť územia), akumuláciou do zberných nádrží a následne túto vodu využívať na závlahu pozemkov, respektíve kontrolované vypúšťať do recipientu po odznení prívalovej zrážky;
 - návrh odvádzania a čistenia odpadových vôd z rozvojových lokalít musí zohľadňovať požiadavky na čistenie vôd v zmysle Zákona o vodách č.364/2004 Z.z. a NV SR č.269/2010 Z.z, ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd;
 - komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach s dôrazom na spomalenie odvedenia povrchových vôd z územia v súlade s ekologickými limitmi využívania územia a ochrany prírody;
 - vytvárať podmienky a budovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu zastavaných území miest a obcí;
 - stavby protipovodňovej ochrany zaradiť v územnoplánovacej dokumentácii medzi verejnoprospešné stavby;
 - v rámci využitia územia nesmie dôjsť k významným zásahom do režimu povrchových vôd, vodných tokov a technických diel na nich;
 - Akúkoľvek investorskú činnosť a výsadbu porastov v blízkosti vodných tokov a ich ochranného pásma odsúhlasiť s organizáciou SVP š.p.;

5. **Pôdne pomery - kultúra, pôdny typ, pôdny druh a bonita, stupeň náchylnosti na mechanickú a chemickú degradáciu, kvalita a stupeň znečistenia pôd**

Pôdne typy

Orná pôda je sústredená najmä v južnej a západnej časti katastrálnych území k.ú. Opatovce a Kňazice, s výnimkou zastavaného územia, zalesnených plôch a vodných tokov. Charakteristiku pôd, nachádzajúcich sa v katastri, sú uvádzané cez zastúpené bonitované pôdnoekologické jednotky (v skratke BPEJ). Ich zaradenie je podľa hlavnej pôdnej jednotky. Ako vyplýva z podkladov, najviac sú v území zastúpené hlavne hnedozeme typické i oglejené, vyskytujúce sa hlavne v západnej časti katastrálneho územia, ale tiež fluvizeme typické a oglejené, zastúpené vo väčšej miere v západnej a juhozápadnej časti záujmového územia.

(Poznámka HPJ = hlavná pôdna jednotka).

KÓD HPJ	HPJ (hlavné pôdne jednotky)
06	- fluvizeme typické, stredne ťažké (FMm)
11	- fluvizeme glejové, stredne ťažké (lokálne ľahké) (FMG)
44	- hnedozeme typické, na sprašiach, stredne ťažké (HMm)
45	- hnedozeme typické až hnedozeme luvizemné na sprašových hlinách, stredne ťažké, ľahké (HMm, HMI)
46	- hnedozeme na sprašových hlinách, ťažké (HM)
47	- regozeme a hnedozeme erodované na sprašiach, v komplexoch prevládajú regozeme, stredne ťažké (RM, HMe)
48	- hnedozeme luvizemné na sprašových hlinách a polygénnych hlinách často s prímiesou skeletu, stredne ťažké (HMI)
49	- hnedozeme luvizemné na sprašových a polygénnych hlinách, ťažké (HMI)
52	- hnedozeme erodované na polygénnych hlinách a regozeme na neogénnych sedimentoch. V komplexe prevládajú hnedozeme erodované, stredne ťažké (HMe, RM)
61	- kambizeme typické, kambizeme typické kyslé, kambizeme luvizemné na minerálne bohatých zvetralinách vulkanitov, stredne ťažké (lokálne kambizeme andozemné) (KMm, KMm ^a , KMI)
65	- kambizeme typické a kambizeme luvizemné na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké (KMm, KMI)
71	- kambizeme pseudoglejové na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké) (KMg)
77	- kambizeme (typ) plytké na vulkanických horninách, stredne ťažké (KM)
81	- kambizeme (typ) na vulkanických horninách, na výrazných svahoch: 12°-25°, stredne ťažké až ťažké (KM)
94	- gleje, stredne ťažké, ťažké až veľmi ťažké (GL)

Pôdne typy v riešenom území:

FMm - fluvizeme typické, stredne ťažké a ťažké

- sú pôdnymi typmi, ktoré sa vyskytujú len v nivách vodných tokov, ktoré sú alebo donedávna boli ovplyvňované záplavami a výrazným kolísaním hladiny podzemnej vody. Majú svetlý humusový horizont.
- typologicky produkčná kategória: O3 (veľmi produkčné orné pôdy)

FMG - fluvizeme glejové, stredne ťažké (lokálne ľahké) a ťažké

- sú pôdnym typom, ktorý sa vyskytuje len v nivách vodných tokov, ktoré sú alebo donedávna boli ovplyvňované záplavami a výrazným kolísaním hladiny podzemnej vody. Majú svetlý humusový horizont. Glejové pôdy s vysokou hladinou podzemnej vody a glejovým horizontom pod humusovým horizontom.
- typologicky produkčná kategória: O4 (produkčné orné pôdy)

HMm - hnedozeme typické, na sprašiach, stredne ťažké

- sú pôdy na sprašiach alebo sprašových hlinách s tenkým svetlým humusovým horizontom a výrazným B horizontom zvetrávania alebo premiestnenia ílu. V prevažnej väčšine prípadov neobsahujú skelet.
- typologicky produkčná kategória: O3 (veľmi produkčné orné pôdy)

HM - hnedozeme na sprašových hlinách, ťažké

- sú pôdy na sprašiach alebo sprašových hlinách s tenkým svetlým humusovým horizontom a výrazným B horizontom zvetrávania alebo premiestnenia ílu. V prevažnej väčšine prípadov neobsahujú skelet.
- typologicky produkčná kategória: O3 (veľmi produkčné orné pôdy)

RM, HMe - regozeme a hnedozeme erodované na sprašiach. Ornica je u HMe vytvorená zo zvyšku B horizontu, u regozemí je ornica vytvorená zo spráše po úplnom zmytí profilu HM. V komplexe prevládajú regozeme, stredne ťažké

- sú pôdy s veľmi tenkým svetlým humusovým horizontom, ktorý sa vytvoril na viatych pieskoch, na íloch, slieňoch alebo sprašiach. Veľmi často sú tieto pôdy na miestach, kde boli eróziou odstránené pôvodné pôdy. Hnedozeme erodované sú pôdy, u ktorých sa humusový horizont vytvoril z B horizontu.
- typologicky produkčná kategória: O5 (stredne produkčné orné pôdy)

HMI - hnedozeme luvizemné na sprašových a polygénnych hlinách, často s prímiesou skeletu, ťažké

- sú pôdy na sprašových a im podobných hlinách s tenkým svetlým humusovým horizontom, väčšinou aj s eluviálnym (vyluhovaným horizontom, vždy s hlbokým B horizontom nahromadenia ílu).

KMm - kambizeme sú pôdy s rôzne hrubým svetlým humusovým horizontom, pod ktorým je B horizont zvetrávania skeletnatých substrátov s rôznym, väčšinou však vyšším obsahom skeletu.

GL - gleje sú pôdy trvale zamokrených lokalít s hladinou podzemnej vody blízko povrchu (veľká časť týchto pôd má upravený vodný režim melioráciami).

Pôdne druhy

Z hľadiska zrnitosti pôd sú v katastrálnom území v prevažnej miere zastúpené stredne ťažké pôdy (hlinité) a v menšej miere pôdy ťažké (ílovitohlinité). (Lukniš a kol., 1972)

Pôdne pomery obce sú priaznivé pre rozvoj poľnohospodárstva. Na území sa nachádzajú chránené poľnohospodárske pôdy v zastúpení 3., 4., 5., 6., 7., 8. a 9. kvalitnej skupiny pôd.

Produkčná schopnosť pôdy

Katastrálne územia (k.ú. Opatovce a k.ú. Kňažice) neboli z hľadiska produkčného potenciálu poľnohospodárskych pôd na pôdnom portáli (www.podnemapy.sk) zaktualizované a preto nie je možné podľa dostupného zdroja objektívne určiť produkčnú schopnosť pôd v riešenom území.

Vodná a veterná erózia

Vodná a veterná erózia predstavujú jeden z najvýznamnejších degradačných faktorov ohrozujúcich úrodnosť pôdy. Závažným degradačným faktorom je tiež zhutnenie pôdy ťažkými mechanizmami, úbytok a zhoršovanie kvality organickej hmoty v pôde.

Erózna ohrozenosť územia závisí hlavne od veľkosti pôdnych častíc a ich vzájomného pomeru. Všeobecne sa erodovateľnosť pôdy zvyšuje so stúpajúcim obsahom jemného prachu a znižuje sa so stúpajúcim podielom piesku, ílu a organickej hmoty v pôde. Najmenej odolnými k vodnej erózii sú nehumózne spraše, sprašové pokryvy a svahoviny. Najmenej náchylné sú piesčité pôdy s veľkou priepustnosťou pre vodu. Ílové pôdy sú odolné vplyvom značného obsahu koloidných častíc i keď sú najmenej priepustné.

Veterná erózia sa prejavuje predovšetkým na ľahkých pôdach, ktoré trpia rýchlym vysychaním pôdneho povrchu. Nie je obmedzená reliéfom terénu, vyskytuje sa ako v rovinách, tak i na svahoch. Zväčšovanie plôch v smere vetra sa zväčšuje i eróznym účinkom vetra (Stredánský, 2000). Úroveň veternej erózie v záujmovom území je veľmi nízka, odnos je menej ako 0,7 t/ha.

Závažnosť erózie nie je vhodné podceňovať, pretože spočiatku nenápadne vyzerajúce prejavy erózie môžu v krátkom čase viesť k úplnému zničeniu a v extrémnych prípadoch až k úplnému odstráneniu pôdy. Erózne ohrozenie územia súvisiace s eróznou a akumulácnou činnosťou vody sa najčastejšie prejavuje mechanickým narušovaním, odstraňovaním, transportom a následným usadzovaním pôdno-substrátového komplexu vodou tečúcou po povrchu. Dôsledkom erózie a akumulácie je splachovanie pôd, vytváranie výmoľov, podmieňanie brehov vodných tokov a zanášanie úpäť svahov a inundačných území. Erózia takto spôsobuje deštrukciu územia, a to najmä v oblastiach bez stálej vegetačnej pokrývky.

Intenzita odnosu pôdy závisí od viacerých faktorov. Medzi najvýznamnejšie patria: erózna účinnosť zrážok, charakteristiky reliéfu (sklon a dĺžka svahu), krajinná pokrývka daná prvkami súčasnej krajiny štruktúry.

Kontaminácia pôd

Všetky druhy poľnohospodárskych pôd v posledných desaťročiach dlhodobým pôsobením intenzifikačných činiteľov a všeobecným zhoršovaním kvality životného prostredia utrpeli na kvalite, čiže znížila sa ich prirodzená úrodnosť. Zvyšovanie ich produktivity sa dialo vďaka zväčšujúcemu sa množstvu dodatkovej energie pri pestovaní poľných plodín (nafta, počet operácií, inovácia strojového parku, chemické prostriedky na hnojenie a ochranu). V súčasnosti, kedy prišlo k radikálnemu znižovaniu množstiev aplikovaných ochranných a výživových prostriedkov na jednotku plochy, sa obsahy cudzorodých látok postupne znižujú na limitné hodnoty, respektíve paradoxne sa pomaly začína objavovať ich deficit, čo sa sekundárne prejavuje na kvalite porastov.

Zníženie fyzikálnych a chemických kvalít pôd spočíva v znižovaní podielu humusu obmedzeným prísunom organickej hmoty.

Chemická degradácia pôdy môže byť spôsobená vplyvom rizikových látok anorganického a organického povahy z prírodných aj antropických zdrojov, ktoré v určitej koncentrácii pôsobia škodlivo na pôdu, vyvolávajú zmeny jej chemických a biologických vlastností, negatívne ovplyvňujú produkčný potenciál pôd, znižujú hodnotu plodín, negatívne pôsobia na vodu, atmosféru, zdravie ľudí a zvierat.

Z hľadiska kontaminácie sú pôdy riešeného územia zaradené medzi relatívne čisté pôdy. (Atlas krajiny SR, 2002, M 1: 500 000, M 1: 1 000 000, str. 279 - 280)

Osobitne chránené pôdne zdroje

V SR sa uplatňuje systém ochrany poľnohospodárskeho fondu cez zákon č. 220/2004 Z.z. O ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.

Podľa zákona č. 220/2004 Z.z. Sú všetky poľnohospodárske pôdy podľa príslušnosti do BPEJ zaradené do 9 skupín kvality pôdy. Najkvalitnejšie patria do 1. Skupiny a najmenej kvalitné do 9. Skupiny. Prvé 4 skupiny sú chránené podľa §12 zákona o ochrane poľnohospodárskej pôdy a možno ich dočasne alebo trvale použiť na nepoľnohospodárske účely iba v nevyhnutných prípadoch, ak nie je možné alternatívne riešenie.

Do prvej skupiny patria pôdy s najvyšším produkčným potenciálom, čiernice typické, karbonátové, a černozeme čiernicové karbonátové, stredne ťažké, bez skeletu v klimatických regiónoch 00 – 02.

Do druhej skupiny sú zaradené čiernice typické a černozeme typické, karbonátové ťažké, fluvizeme typické, karbonátové, stredne ťažké a hnedozeme typické a černozeme typické vyvinuté na sprašiach, stredne ťažké, v klimatických regiónoch 00 – 02.

Do tretej skupiny patria čiernice glejové, stredne ťažké, bez skeletu, prípadne so slabým skeletom, černozeme typické, karbonátové a černozeme hnedozemné na sprašiach, na svahoch do 7°, fluvizeme typické, stredne ťažké až ťažké so stredným obsahom skeletu, fluvizeme glejové, stredne ťažké v klimatických regiónoch 00 – 02. V klimatickom regióne 03 sa vyskytuje černozem čiernicová, prevažne karbonátová, stredne ťažká.

Do štvrtej skupiny sú zaradené čiernice typické, ťažké, stredne hlboké, fluvizeme typické a fluvizeme glejové, stredne skeletovité, stredne ťažké, černozeme a hnedozeme na sprašiach a sprašových hlinách, stredne ťažké na svahoch 7 - 12° a hnedozeme pseudoglejové, stredne ťažké, v klimatických regiónoch 00 – 02. V klimatickom regióne 03 fluvizem typická, karbonátová, stredne ťažká, bez skeletu a v klimatickom regióne 03 – 07 čiernice typické, stredne ťažké.

V piatej skupine nachádzame fluvizeme typické a glejové veľmi ťažké, čiernice glejové ťažké až veľmi ťažké, černozeme hnedozemné, hnedozeme typické a hnedozeme luvizemné, kambizeme typické až luvizemné.

V šiestej skupine nachádzame hnedozeme typické až luvizemné na sprašových hlinách (stredne ťažké pôdy - ľahšie piesočnatohlinité), regozeme a hnedozeme erodované na sprašiach (stredne ťažké pôdy - hlinité) a fluvizeme glejové až pelické (veľmi ťažké).

V siedmej skupine nachádzame kambizeme typické a kambizeme luvizemné na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké a kambizeme pseudoglejové na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké).

V ôsmej skupine nachádzame kambizeme (typ) plytké na vulkanických horninách, stredne ťažké a gleje, stredne ťažké, ťažké až veľmi ťažké.

V deviatej skupine nachádzame kambizeme (typ) na vulkanických horninách, na výrazných svahoch: 12-25°, stredne ťažké až ťažké.

Identifikované BPEJ v riešenom území sú zaradené nasledovne:

Kód BPEJ – 0111002 – 3.skupina

Kód BPEJ – 0144002 – 3.skupina

Kód BPEJ – 0146003 – 3.skupina

Kód BPEJ – 0206002 – 3.skupina

Kód BPEJ – 0211002 – 3.skupina

Kód BPEJ – 0245002 – 3.skupina
 Kód BPEJ – 0145002 – 4.skupina
 Kód BPEJ – 0145202 – 4.skupina
 Kód BPEJ – 0146203 – 4.skupina
 Kód BPEJ – 0248002 – 4.skupina
 Kód BPEJ – 0248202 – 4.skupina
 Kód BPEJ – 0248302 – 4.skupina
 Kód BPEJ – 0245202 – 5.skupina
 Kód BPEJ – 0249203 – 5.skupina
 Kód BPEJ – 0249403 – 6.skupina
 Kód BPEJ – 0252502 – 6.skupina
 Kód BPEJ – 0265012 – 6.skupina
 Kód BPEJ – 0265242 – 6.skupina
 Kód BPEJ – 0271232 – 6.skupina
 Kód BPEJ – 0261212 – 7.skupina
 Kód BPEJ – 0261222 – 7.skupina
 Kód BPEJ – 0271243 – 7.skupina
 Kód BPEJ – 0961225 – 7.skupina
 Kód BPEJ – 0277462 – 8.skupina
 Kód BPEJ – 0194002 – 8.skupina
 Kód BPEJ – 0281682 – 9.skupina
 Kód BPEJ – 0281882 – 9.skupina

Každá BPEJ má svoj kód, ktorý je rozčlenený na jednotlivé charakteristiky pôdy.

Tab. 11: Bonitované pôdnoekologické jednotky (BPEJ) v obci Žitavany

Kód BPEJ	Klimatický región	Hlavná pôdna jednotka	Svahovitosť a expozícia	Skeletovitosť a hĺbka pôdy	Zrornosť pôdy
0111002	teplý, veľmi suchý, nížinný	FMG - fluvizeme glejové, stredne ťažké (lokálne ľahké)	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 3°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0144002	teplý, veľmi suchý, nížinný	HMm - hnedomozeme typické, sprašiach, stredne ťažké	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 3°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0146003	teplý, veľmi suchý, nížinný	HM - hnedomozeme (typ) na sprašových hlinách, ťažké	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie	pôda bez skeletu (obsah skeletu do	ťažké pôdy (ílovitohlinité)

			0° - 3°	hlbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	
0206002	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	FMm - fluvizeme typické, stredne ťažké	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 3°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0211002	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	FMG - fluvizeme glejové, stredne ťažké (lokálne ľahké)	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 3°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0245002	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	HMm, HMI - hnedomozeme typické až hnedomozeme ľuvizemné na sprašových hlinách, stredne ťažké, ľahké	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 3°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0145002	teplý, veľmi suchý, nížinný	HMm, HMI - hnedomozeme typické až hnedomozeme ľuvizemné na sprašových hlinách, stredne ťažké, ľahké	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 3°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0145202	teplý, veľmi suchý, nížinný	HMm, HMI - hnedomozeme typické až hnedomozeme ľuvizemné na sprašových hlinách, stredne ťažké, ľahké	mierny svah 3° - 7°, južná expozícia, východná a západná expozícia	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)

0146203	teplý, veľmi suchý, nížinný	HM - hnedozeme (typ) na sprašových hlinách, ťažké	mierny svah 3° - 7°, južná expozícia, východná a západná expozícia	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	ťažké pôdy (ílovitohlinité)
0248002	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	HMI - hnedozeme luvizemné na sprašových hlinách a polygénnych hlinách často s prímiesou skeletu, stredne ťažké	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 3°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0248202	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	HMI - hnedozeme luvizemné na sprašových hlinách a polygénnych hlinách často s prímiesou skeletu, stredne ťažké	mierny svah 3° - 7°, južná expozícia, východná a západná expozícia	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0248302	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	HMI - hnedozeme luvizemné na sprašových hlinách a polygénnych hlinách často s prímiesou skeletu, stredne ťažké	mierny svah 3° - 7°, severná expozícia	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0245202	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	HMM, HMI - hnedozeme typické až hnedozeme luvizemné na sprašových hlinách, stredne ťažké, ľahké	mierny svah 3° - 7°, južná expozícia, východná a západná expozícia	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0249203	dostatočne teplý, suchý,	HMI - hnedozeme	mierny svah 3° - 7°, južná	pôda bez skeletu	ťažké pôdy (ílovitohlinité)

	pahorkatinový	luvizemné na a sprašových polygénnych hlinách, ťažké	expozícia, východná a západná expozícia	(obsah skeletu do hlbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	
0249403	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	HMI - hnedozeme na a luvizemné na a sprašových polygénnych hlinách, ťažké	stredný svah 7° - 12°, južná expozícia, východná a západná expozícia	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hlbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	ťažké pôdy (ílovitohlinité)
0252502	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	HMe, RM - hnedozeme na erodované na polygénnych hlinách a regozeme na neogénnych sedimentoch. V komplexe prevládajú hnedozeme erodované, stredne ťažké	stredný svah 7° - 12°, severná expozícia	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hlbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0265012	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KMm, KMI - kambizeme a typické kambizeme na luvizemné svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 3°	slabo skeletovité pôdy (obsah skeletu v povrchovom horizonte 5 - 25%, v podpovrchov om horizonte 10 - 25%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0265242	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KMm, KMI - kambizeme a typické kambizeme na luvizemné svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké	mierny svah 3° - 7°, južná expozícia, východná a západná expozícia	stredne skeletovité pôdy (obsah skeletu v povrchovom horizonte 25 - 50%, v podpovrchov	stredne ťažké pôdy (hlinité)

				om horizonte 25 - 50%), stredne hlboké pôdy (30 - 60 cm)	
0271232	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KMg - kambizeme pseudoglejové na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)	mierny svah 3° - 7°, južná expozícia, východná a západná expozícia	slabo skeletovité pôdy (obsah skeletu v povrchovom horizonte 5 - 25%, v podpovrchov om horizonte 10 - 25%), stredne hlboké pôdy (30 - 60 cm)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0261212	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KMm, KMm ^a , KMI - kambizeme typické, kambizeme typické kyslé, kambizeme luvizemné na minerálne bohatých zvetralinách vulkanitov, stredne ťažké (lokálne kambizeme andozemné)	mierny svah 3° - 7°, južná expozícia, východná a západná expozícia	slabo skeletovité pôdy (obsah skeletu v povrchovom horizonte 5 - 25%, v podpovrchov om horizonte 10 - 25%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0261222	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KMm, KMm ^a , KMI - kambizeme typické, kambizeme typické kyslé, kambizeme luvizemné na minerálne bohatých zvetralinách vulkanitov, stredne ťažké (lokálne kambizeme andozemné)	mierny svah 3° - 7°, južná expozícia, východná a západná expozícia	stredne skeletovité pôdy (obsah skeletu v povrchovom horizonte 25 - 50%, v podpovrchov om horizonte 25 - 50%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0271243	dostatočne teplý, suchý,	KMg - kambizeme	mierny svah 3° - 7°, južná	stredne skeletovité	ťažké pôdy (ílovitohlinité)

	pahorkatinový	pseudoglejové na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)	expozícia, východná a západná expozičia	pôdy (obsah skeletu v povrchovom horizonte 25 - 50%, v podpovrchovom horizonte 25 - 50%), stredne hlboké pôdy (30 - 60 cm)	
0961225	chladný, vlhký	KMm, KMm ^a , KMI - kambizeme typické, kambizeme typické kyslé, kambizeme luvizemné na minerálne bohatých zvetralinách vulkanitov, stredne ťažké (lokálne kambizeme andozemné)	mierny svah 3° - 7°, južná expozičia, východná a západná expozičia	stredne skeletovité pôdy (obsah skeletu v povrchovom horizonte 25 - 50%, v podpovrchovom horizonte 25 - 50%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy - ľahšie (piesočnatohlinité)
0277462	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KM - kambizeme (typ) plytké na vulkanických horninách, stredne ťažké	stredný svah 7° - 12°, južná expozičia, východná a západná expozičia	stredne skeletovité pôdy (obsah skeletu v povrchovom horizonte 25 - 50%, v podpovrchovom horizonte 25 - 50%), silne skeletovité pôdy (obsah skeletu v povrchovom horizonte 25 - 50%, v podpovrchovom horizonte nad 50%), plytké pôdy (do 30 cm)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0194002	teplý, veľmi suchý,	GL - gleje, stredne ťažké,	rovina bez alebo s možnosťou	pôda bez skeletu	stredne ťažké pôdy (hlinité)

	nížinný	ťažké až veľmi ťažké	prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 3°	(obsah skeletu do hlbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	
0281682	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KM - kambizeme (typ) na vulkanických horninách, na výrazných svahoch: 12-25°, stredne ťažké až ťažké	výrazný svah 12°- 17°, južná expozícia, východná a západná expozícia	stredne skeletovité pôdy (obsah skeletu v povrchovom horizonte 25 - 50%, v podpovrchov om horizonte 25 - 50%), silne skeletovité pôdy (obsah skeletu v povrchovom horizonte 25 - 50%, v podpovrchov om horizonte nad 50%), hlboké pôdy (60 cm a viac), stredne hlboké pôdy (30 - 60 cm), plytké pôdy (do 30 cm)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0281882	dostatočne teplý, suchý, pahorkatinový	KM - kambizeme (typ) na vulkanických horninách, na výrazných svahoch: 12-25°, stredne ťažké až ťažké	príkrý svah 17°- 25°, južná expozícia, východná a západná expozícia	stredne skeletovité pôdy (obsah skeletu v povrchovom horizonte 25 - 50%, v podpovrchov om horizonte 25 - 50%), silne skeletovité pôdy (obsah skeletu v povrchovom	stredne ťažké pôdy (hlinité)

				horizonte 25 - 50%, v podpovrchovom horizonte nad 50%), hlboké pôdy (60 cm a viac), stredne hlboké pôdy (30 - 60 cm), plytké pôdy (do 30 cm)	
--	--	--	--	---	--

Zdroj: LINKES, PESTÚN, DŽATKO: Príručka pre používanie máp bonitovaných pôdno - ekologických jednotiek; Bratislava 1996, 104s.

Zoznam chránených poľnohospodárskych pôd podľa prílohy č.2 k nariadeniu vlády č.58/2013 Z.z.:

3. skupina kvality pôd: 0245002, 0206002, 0146003, 0111002, 0144002, 0211002

4. skupina kvality pôd: 0248202, 0248302

5. skupina kvality pôd: 0245202, 0249203

Intervenčné kroky

- zabezpečiť v miestach s intenzívnou veternou a vodnou eróziou protieróznou ochranu pôdy uplatnením prvkov územného systému ekologickej stability, a to najmä biokoridorov, zasakovacích pásov (zatravnených, či drevinatých);
- odstrániť pôsobenie stresových faktorov (skládky odpadov, konfliktné uzly a pod.) v územiach systému ekologickej stability (problematiku riešiť na úrovni konkrétnych projektov ako územných systémov ekologickej stability;
- zabezpečiť nástrojmi územného plánovania ekologicky optimálne využívanie územia, rešpektovanie, prípadne obnovu funkčného územného systému ekologickej stability, biologickej integrity krajiny a biodiverzity na úrovni regionálnej a lokálnej, znamená venovať pozornosť predovšetkým chráneným územiám v biokoridoroch;
- realizovať výsadbu lesa v nivách riek, na plochách náchylných na eróziu a pri prameniskách, podporovať zvýšenie podielu nelesnej stromovej a krovinej vegetácie;
- aplikovať šetrné hospodárenie s ornou pôdou v podobe zavedených opatrení (oranie po vrstevnici, správne umiestnenie širokoriadkových plodín na svahu, striedanie plodiny pri rovnakej hĺbke orby);
- rešpektovať všetky kategórie chránených území a ich ochranné pásma v zmysle platnej legislatívy o ochrane prírody a krajiny,
- zohľadňovať pri umiestnení činnosti na území ich predpokladané vplyvy na životné prostredie (proces posudzovania EIA) a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov.

6. Fauna, Flóra - kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika, chránené vzácne a ohrozené druhy

Flóra***Fytogeografické pomery***

Na druhové zloženie rastlinstva vplyva najmä geologické podložie, pôda, reliéf a nadmorská výška. V riešenom k.ú. obce preseľany je reálna vegetácia kultúrnej krajiny výrazne poznačená vplyvom človeka. V záujmovom území sa vzhľadom na dlhodobé, intenzívne a prevažujúce poľnohospodárske využívanie zachovalo len veľmi málo prírodných vegetačných prvkov. Taktiež poloha k.ú. obce Preseľany má výrazný vplyv na zloženie flóry – vyskytujú sa tu prvky bezlesnej xerotermej kveteny a taxóny panónskej kveteny.

Podľa fytogeograficko-vegetačného členenia, (enviroportal.sk), je územie členené do dvoch kategórií: 1) Podokres - severný 2) Podokres - Pohronský Inovec
 Okres - Hronská pahorkatina Okres - Pohronský Inovec, Štiavnické vr.
 Oblasť - pahorkatinná Oblasť - sopečná
 Podzóna - nížinná Podzóna - horská
 Zóna - dubová Zóna - dubová

V obci sa nachádzajú lesy o výmere 1161 ha. Lesy spadajú pod LHC Žitavany, do lesnej oblasti. Kategória lesov: „H“- hospodárske lesy a funkčný typ lesa je produkčný les - suché bukové duby. V celom území platí I. stupeň ochrany. Druhové zloženie lesov: dub cerový, dub zimný, borovica lesná, buk lesný. /Zdroj: lesnícky portál (LGIS)/
 V záujmovom území boli zmapované nasledovné mapovacie vegetačné jednotky (Michalko a kol., 1986): Lužné lesy nížinné - tvrdý luh, Karpatské dubovo - hrabové lesy a Dubovo- cerové lesy:

Lužné lesy nížinné**Ls1.2 Jaseňovo-brestovo-dubové lesy (tvrdé lužné lesy)**

- Tieto azonálne lesy sa vyskytujú v nížinných oblastiach na údolných nivách väčších riek (Dunaj, Morava, Váh, Hron, Latorica, Bodrog a p.) pričom oproti ich toku v minulosti prenikali aj do spodných častí údolí a niektorých kotlín. Ich existencia je viazaná na blízkosť riek a z nej vyplývajúcej vysokej hladiny podzemnej vody a, v závislosti od blízkosti toku, aj viac či menej pravidelných záplav. Vďaka týmto dvom rozhodujúcim faktorom je možné lužné lesy rozčleniť na niekoľko na seba nadväzujúcich typov.

Najbližšie ku korytu sa nachádza tzv. mäkký luh tvorený rôznymi druhmi vrb (najmä vrba biela a v. krehká), domácimi druhmi topoľov a jelšou lepkavou. Ide vlastne o pásma boja medzi riekou a lesom, postihované častými záplavami, poškodzované ľadom, v extrémnych prípadoch dokonca aj pohybom ešte nespevnených štrkových alebo pieskových lavíc tvoriacich ich podložie. Časť mäkkých luhov považujeme za ochranné lesy chrániace brehy tokov pred eróziou. Hospodársky význam týchto porastov je zanedbateľný.

Vo väčšej vzdialenosti od tokov sú už pôdy suchšie, hladina spodnej vody leží hlbšie a k záplavám dochádza len zriedka. Častejšie sa vyskytuje zamokrenie pôd zdvihnutou podzemnou vodou. Bez prídavnej podzemnej vody by tieto stanovištia boli pomerne suché a vyvinuli by sa na nich bežné zonálne lesy, čiže lesy okolitého vegetačného stupňa (dubiny až bukové dubiny). Vďaka vplyvu vodného toku sa tu však vyvinul **tvrdý luh**, čiže les tvorený dubom letným, jaseňom (štíhlým a / alebo úzkolistým), brestom poľným, v spodnej vrstve aj s hrabom, javorom poľným, lipou a ďalšími drevinami. Hospodársky význam týchto porastov bol značný a uchoval sa (možno aj zvýšil) aj po ich premene na topoľové plantáže – pôvodne pestrá produkcia cenných sortimentov sa však zmenila na kvantitatívnu produkciu topoľových výrezov. Bylinný kryt týchto lesov je pestrý. V mäkkom luhu dominujú močiarne (najmä ostrice Carex sp.) a

odolnejšie vodné (napr. *Phragmites australis*, *Typha* sp., *Alisma plantago-aquatica*) druhy. V suchších typoch sa postupne presadzujú vlhkomilné druhy (napr. *Thelypteris palustris*, *Baldingera arundinacea*, *Galium palustre*, *Urtica kioviensis*, *Rubus caesius*, *Aristolochia clematitis*, so vzácnejších napr. bledule *Leucojum* sp., alebo snežienka *Galanthus nivalis*). V najsuchších typoch tvrdého luhu už prevládajú bežné lesné druhy.

Nížinné dubové lesy

Ls2.1 Karpatské dubovo - hrabové lesy

- V prirodzených porastoch nížinných dubín absolútne dominuje dub zimný, najdôležitejšou primiešanou drevinou je dub cerový. Napriek názvom niektorých jednotiek zaradených do tejto skupiny je zastúpenie hraba vo väčšine typov nízke, hojnejší býva len na vlhších stanovištiach. Z ďalších drevín sa prirodzene vyskytujú javor poľný, javor mliečny, javor tatársky, lipa malolistá, brest poľný a brekyňa. Buk sa môže vyskytovať vo vyšších polohách, nikdy však nie vo väčšom zastúpení. Predpokladá sa, že aj v pôvodných porastoch boli hojné kry ako zob vtáčí, bršlen, hloh, trnka ruža šípová, drieň, kalina a p. Dnes je krovitá etáž druhovo chudobnejšia no v slabšie zapojených porastoch býva natoľko kompaktná, že predstavuje hrozbu pre prirodzenú obnovu duba a ďalších stromov.

V bylinnom podraze dominujú druhy trávovitého vzhľadu mezotrofné xerofytne (*Poa angustifolia*, *Bromus sterilis*, na najsuchších lokalitách aj *Festuca valesiaca*, *F. pseudodalmatica*, *F. sulcata*, *F. pseudoovina*) a mezotrofné mezofytne (*Poa nemoralis*, *Brachypodium sylvaticum*, *Melica uniflora*, *Dactylis polygama*), typické sú aj teplomilné dubinové druhy (*Vicia cassubica*, *Melittis melissophyllum*, *Clinopodium vulgare*, *Astragalus glycyphyllos*, *Lathyrus niger*, *Vincetoxicum hirundinaria* a ďalšie). V najsuchších typoch sa ojedinele môžu vyskytnúť aj druhy lesostepné (*Asperula glauca*). Na pôdach bohatších na dusík sú hojné aj druhy nitrofilné a heminitrofilné (*Glechoma hirsuta*, *Stellaria holostea*, *Alliaria petiolata*, *Geranium robertianum*, *Stachys sylvatica*, *Chelidonium majus*, *Mercurialis perennis*). Na zavlhčených pôdach zas pristupujú vlhkomilné druhy (*Lysimachia nummularia*, *Deschampsia caespitosa*, *Carex brizoides*). V najvyšších polohách bývajú ojedinele primiešané aj bučínové druhy, najmä *Dentaria bulbifera*.

Ls3.4 Dubovo-cerové lesy (*Quercetum petraeae-cerris*)

- sú xerotermofilné lesy na kambizemiach, rendzinách i na hnedozemiach. Vedúcimi druhmi sú dub zimný (*Quercus petraea*) a dub cerový (*Quercus cerris*). Miestami sa vyskytujú aj dub žltkastý (*Quercus dalechampii*) alebo dub sivozelený (*Quercus pedunculifolia*) či dub letný (*Quercus robur*). Iných drevín ich dopĺňa javor poľný (*Acer campestre*), javor tatársky (*Acer tataricum*), Krovinná vrstva je bohatá a tvoria ju najmä vtáčí zob (*Ligustrum vulgare*), drieň obyčajný (*Cornus mas*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), slivka trnková (*Prunus spinosa*), ruža galská (*Rosa gallica*) a rešetliak prečisťujúci (*Rhamnus catharticus*).

Pozdĺž vodných tokov sa vyskytujú zvyšky jaseňovo-brestovo-dubových a jelšových lužných lesov.

Porasty sa nachádzajú najmä na okraji dubohrabín ako prechod k nelesným biotopom. V pahorkatinovej časti prevládajú poľnohospodárske a urbanizované plochy so sekundárnou vegetáciou a zachovanými zvyškami lesíkov - resp. NDV.

Nelesná drevinová vegetácia (NDV) je v záujmovom území zastúpená minimálne, a to najmä vo forme líniových porastov. Menej sú zastúpené plošné formácie a ojedinele aj solitérne stromy alebo menšie skupiny drevín. Druhové zloženie porastov NDV v záujmovom území môžeme vo všeobecnosti charakterizovať ako chudobné, aj keď spektrum zaznamenaných druhov je

pomerne široké. V porastoch však často dominuje jeden druh, a to nepôvodný agát biely (*Robinia pseudoaccacia*) či topoľ kanadský (*Populus x canadensis*).

Fauna

Územie Žitavian patrí z hľadiska fauny k hodnotným územiám, najmä zalesnená časť, či časť ležiaca v oblasti rieky Žitavy. Zo zoogeografického hľadiska je územie významným spojovacím článkom medzi panónskou a karpatskou faunou. Nachádzajú sa tu štyri živočíšne spoločenstvá:

Živočíšne spoločenstvo listnatých lesov

- väčšia časť územia je porastená listnatými lesmi. Medzi charakteristické druhy listnatých lesov patria jašterica zelená (*Lacerta viridis*), užovka stromová (*Elaphe logissima*), holub plúžik (*Columba oenas*), sojka škriekavá (*Garrulus glandarius*), či sýkorka veľká (*Parus major*). Pre túto oblasť je typická i vysoká zver ako jeleň lesný (*Cervus elaphus*) a srnec lesný (*Capreolus capreolus*). Na pôdu sa viažu populácie bezstavovcov – červov, mäkkýšov, kôrovcov, roztočov, pavúkov, hmyzu či chrobákov. Vyskytujú sa tu tiež drobné zemné cicavce, charakteristický je výskyt mravcov, múch, komárov a kliešťov. Zvlášť ochrana je sústredená na loviská a hniezdiská orla kráľovského.

Živočíšne spoločenstvo polí a lúk

- ovplyvňuje ho striedanie kultúr, druhová stereotypnosť a časté zásahy človeka. Na poliach boli sledované druhy vtákov ako bažant obyčajný (*Phasianus colchicus*), jarabica poľná (*Perdix perdix*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), straka obyčajná (*Pica pica*), vrabec poľný (*Passer montanus*), hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*), penica jarabá (*Sylvia nisoria*) a myšiarka ušatá (*Asio otus*). Medzi typické druhy spoločenstva patria zajace, hraboše, vtáky a chrobáky. Vyskytuje sa v extraviláne obce, hlavne na V a JV strane.

Živočíšne spoločenstvo ľudských sídiel

- viaže sa na obytnú a hospodársku časť obce. Sú to zvieratá, ktoré hľadajú obživu u človeka a v jeho hospodárstve – hrdlička záhradná (*Streptopelia decaocto*), drozd čierny (*Turdus merula*), vrabec domový (*Passer domesticus*), myš domová (*Mus musculus*) a potkan obyčajný (*Mus desumanus*). Svoje hniezda si robia v blízkosti hospodárstiev. Ďalšou skupinou sú zvieratá, ktoré si síce v blízkosti ľudských obydli robia hniezda ale potravu si hľadajú nielen v sídlach ale aj v ich okolí – plamienka driemavá (*Tyto alba*), lastovička obyčajná (*Hirundo rustica*), belorítka obyčajná (*Delichon urbicum*). Poslednou skupinou sú druhy, ktoré sa nachádzajú aj v iných biotopoch, ako napr. ropucha zelená, užovka obyčajná, jašterica zelená, stehlík, jež obyčajný, netopiere, dáždovky, slizniaky, stonožky, ucholaky, vošky, muchy, motýle a kobyľky.

Živočíšne spoločenstvo brehov tokov a vôd

- Patria sem druhy pohybujúce sa medzi vodou a suchou zemou, vo vode si hľadajú potravu alebo skrýšu pred nepriateľmi. Sú to napr. žaby – skokan zelený (*Rana esculenta*), drobné bezstavovce, červy, mäkkýše, pavúky, kosce, mnohonôžky a hmyz. Niektoré druhy lietajú nad vodou a ich larvy žijú vo vode – šidlá, vážky, podenky (*Ephemera*). Na prítomnosti vody sú závislé kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), kunka červenobruchá (*Bombina bombina*). Z pobrežných krovín možno začiatkom jari pozorovať slávika obyčajného (*Luscinia megarhynchos*), vlhu obyčajnú (*Oriolus oriolus*) a kúdelníčku lužnú (*Remiz pendulinus*). Rieku

Nitru a jej prítoky osídľuje sliepočka vodná (*Gallinula chloropus*), kačica divá (*Anas platyrhynchos*) a ondatra pižmová (*Ondatra zibethicus*).

Mnohé živočíšne druhy citlivo reagujú na zmeny v prírodnom prostredí, zmeny s negatívnym vplyvom na živočíchy spôsobujú znižovanie ich početnosti až ústup z danej lokality. Je veľmi dôležité zachovanie čo najrozmanitejších prírodných pomerov a tým zachovanie biodiverzity v danom území.

7. **Krajina - štruktúra, typ, scenéria, stabilita, ochrana**

Riešené územie je využívané poľnohospodársky a lesohospodársky. Územie je členité, východná časť oboch katastrálnych území je tvorená pohorím sopečného pôvodu - Pohronský Inovec. Smerom na západ a juhozápad je územie menej členité, k rieke Žitava sa povrch plynule zvažuje. Územie je bohaté na lesné spoločenstvá, zvyšné časti tvoria lúky, pasienky, vinohrady či väčšie vinice, orná pôda v podobe maloblokov s remízками a nelesnou drevinnou vegetáciou. V krajinej štruktúre riešeného územia má veľký význam nielen lesná pôda, ktorá zaberá 64 % z výmery katastrálnych území a poľnohospodárska pôda, ktorá zaberá 31% z výmery katastrálnych území, ale i nepoľnohospodárske plochy, ktoré tvoria len 5 % územia. Súčasná krajinná štruktúra je tvorená prevažne súbormi prvkov, ktoré boli človekom výrazne ovplyvnené a prvkami, ktoré človek ovplyvnil čiastočne, alebo úplne pozmenil. Zastúpenie lesných spoločenstiev v katastrálnom území má nenahraditeľný význam a úlohu v ekologickej stabilite územia, prispieva k biodiverzite územia a v neposlednom rade i k samotnej ochrane územia. Krajinný obraz a scenériu tvoria najmä polia a vinice ako výsledok intenzívnej poľnohospodárskej činnosti v záujmovom území, ale i lesné spoločenstvá a celky, remízky a enklávy, ktoré vnášajú do územia prvky gradácie. Ku scenérii prispieva sezónna obmena plodín, ktoré sa pestujú na poliach. Koloritom územia je i meniaci sa farebnosť lesa, brehovej zelene popri rieke, nelesnej stromovej vegetácie, či farebnosť miestnych viníc v závislosti od ročných období. Polia sú vo väčších segmentoch a linkách prerušované remízками vyššej zelene, občasnými tokmi so sprievodnou zeleňou, či ďalšími líniami v podobe účelových spevnených a nespevnených ciest s kompaktným a miestami prerušovaným porastom. Krajinný obraz dotvára nielen prírodný prvok v podobe meandrujúcej rieky Žitavy, ale i obraz sídelnej štruktúry obce, a to línie cestných telies - cesta I. triedy/65, línie miestnych komunikácií a línia železnice.

Štruktúra krajinej pokrývky (%)

viď. kapitola. (B.I.1.)

8. **Chránené územia, chránené stromy a ochranné pásma podľa osobitných predpisov [napr. národné parky, chránené krajinné oblasti, navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, súvislá európska sústava chránených území (Natura 2000), chránené vodohospodárske oblasti], územný systém ekologickej stability (miestny, regionálny, nadregionálny)**

Ochrana krajiny a významné krajinárske ekologické štruktúry

Chránené územia prírody

Ochranu prírody a krajiny upravuje najmä osobitný zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a zákon č. 454/2007, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody a krajiny“)

V zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny na území Slovenskej republiky platí prvý stupeň ochrany, ak tento zákon alebo všeobecne záväzný právny predpis vydaný na jeho základe neustanovuje inak. Ďalej tento zákon upravuje druhovú ochranu, ochranu drevín, pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí, práva a povinnosti právnických a fyzických osôb a zodpovednosť za porušenie povinností na úseku ochrany prírody a krajiny.

Územná ochrana

Podmienky ochrany a povinnosti určené zákonom sa týkajú najmä vlastníkov a užívateľov príslušných pozemkov. Štátnu správu ochrany prírody vykonávajú príslušné orgány (Okresný úrad, Odbor starostlivosti o životné prostredie), v oblasti ochrany drevín je orgánom ochrany prírody obec.

Pre celkové zlepšenie ekologickej kvality a stability posudzovaného územia je dôležité chápať navrhované opatrenia ako integrované opatrenia všeobecnej, územnej a druhovej ochrany prírody a krajiny.

- súvislostiach so všeobecnou ochranou prírody a krajiny sú dôležité najmä nasledovné ustanovenia zákona:
- významný krajinný prvok možno užívať len takým spôsobom, aby nebol narušený jeho stav a nedošlo k ohrozeniu alebo k oslabeniu jeho ekologicko-stabilizačnej funkcie (§ 4, ods. 2).
- vytváranie a udržiavanie územného systému ekologickej stability je verejným záujmom. Podnikatelia a právnické osoby, ktorí zamýšľajú vykonávať činnosť, ktorou môžu ohroziť alebo narušiť územný systém ekologickej stability, sú povinní zároveň navrhnúť opatrenia, ktoré prispievajú k jeho vytváraniu a udržiavaniu (§ 4, ods. 3).
- podnikatelia a právnické osoby, ktorí svojou činnosťou zasahujú do ekosystémov, ich zložiek alebo prvkov, sú povinní na vlastné náklady vykonávať opatrenia smerujúce k predchádzaniu a obmedzovaniu ich poškodzovania a ničenia (§ 4, ods. 4).
- udržiavanie a dosiahnutie priaznivého stavu časti krajiny sú činnosti vykonávané vo verejnom záujme (§ 5, ods. 4).
- vlastník (správca, nájomca) pozemku s osobitne chránenou časťou prírody a krajiny v navrhovanom území európskeho významu a území medzinárodného významu je povinný pri jeho bežnom obhospodarovaní zabezpečovať priaznivý stav časti krajiny (§ 5, ods. 5).
- ak udržiavanie alebo dosiahnutie priaznivého stavu časti krajiny podľa odseku 5 nemožno zabezpečiť bežným obhospodarovaním, možno vlastníkovi (správcovi, nájomcovi) dotknutých pozemkov poskytnúť finančný príspevok (§ 5, ods. 6).
- ak vlastník (správca, nájomca) dotknutých pozemkov nezabezpečí ani po predchádzajúcom upozornení priaznivý stav časti krajiny alebo ak je zabezpečenie priaznivého stavu časti krajiny potrebné z dôvodu jej bezprostredného ohrozenia, môže tak urobiť organizácia ochrany prírody a krajiny zriadená podľa § 65 ods. 1 písm. k) na vlastné náklady (§5, ods.7).
- každý, kto zamýšľa zasiahnuť do biotopu európskeho významu alebo biotopu národného významu spôsobom, ktorým možno biotop poškodiť alebo zničiť je povinný vyžiadať si súhlas obvodného úradu životného prostredia. Ak zásahom dôjde k poškodeniu alebo zničeniu biotopu európskeho významu alebo biotopu národného významu je žiadateľ povinný uskutočniť primerané náhradné revitalizačné opatrenia vyplývajúce najmä z dokumentácie ochrany prírody a krajiny; táto povinnosť neplatí, ak ide o bežné obhospodarovanie poľnohospodárskych kultúr alebo lesných kultúr. Ak nemožno uskutočniť náhradné revitalizačné opatrenia, je povinný uhradiť finančnú náhradu do

výšky spoločenskej hodnoty zasiahnutého biotopu (§ 95). Finančná náhrada je príjmom Environmentálneho fondu (§ 6, ods. 1).

- vlastník (správca, nájomca) pozemku je povinný odstraňovať invázne druhy zo svojho pozemku spôsobmi podľa odseku 7 a o pozemok sa starať takým spôsobom, aby zamedzil opätovnému šíreniu invázných druhov, a to na náklady pôvodcu ich šírenia, ak je známy, inak na náklady štátu (§ 7, ods. 3).
- obstaráť Dokument starostlivosti o dreviny - DSOD (aj čiastkového) ako odborného podkladu k ÚP a MÚSES, ako dokumentácie ochrany prírody a krajiny - § 54 zákona, ktorá najmä určuje strategické ciele ochrany prírody a krajiny a opatrenia na ich dosiahnutie, vymedzuje chránené územia a ich ochranné pásma vrátane zón a stupňov ich ochrany, biotopy chránené týmto zákonom, chránené druhy a územia medzinárodného významu, stanovuje zásady ich vývoja vo vzťahu k činnostiam jednotlivých odvetví, posudzuje dôsledky zásahov do ekosystémov, ich zložiek a prvkov alebo do biotopov a navrhuje ich optimálne využitie a spôsob ochrany.
- obsahuje návrh asanačných, rekonštrukčných, regulačných alebo iných zásahov do územia a ďalších preventívnych alebo nápravných opatrení v územnej ochrane, druhovej ochrane a ochrane drevín.
- určuje programové zámery a opatrenia na dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja a územného systému ekologickej stability,
- poskytuje súhrn poznatkov o základných prírodných zložkách ekosystémov chránených území, ich ochranných pásiem a zón,
- určuje vzácnosť, zriedkavosť a ohrozenosť chránených druhov vrátane prioritných druhov a prioritných biotopov.

Obstarávanie a schvaľovanie týchto dokumentov je kompetencia obce - § 69 ods. 1 písm. g/ zákona č. 543/2002 Z. z.

Funkčnosť prvkov ÚSES zabezpečiť rešpektovaním ich ochrany pred zástavbou, to znamená nezasahovať do ich plochy bariérovými prvkami, oploteniami, resp. sem neumiestňovať budovy a stavebné zámery.

NATURA 2000

Zo záväzkov SR ako členského štátu Európskeho spoločenstva vyplýva realizácia Programu budovania sústavy osobitne chránených území NATURA 2000. Túto sústavu tvoria dva typy území:

- územia európskeho významu
Výnosom MŽP SR č. 3/2004 - 5.1 zo 14. júla 2004 bol vydaný zoznam území európskeho významu, ktorý nadobudol účinnosť 1. augusta 2004. Do riešeného územia zasahuje územie európskeho významu SKUEV0873 Pohronský Inovec - severovýchodná časť k.ú. Opatovce a južná časť k.ú. Kňazice. V území platí v zmysle zákona NR SR 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny, v znení neskorších predpisov druhý stupeň ochrany. Územie európskeho významu SKUEV0873 Pohronský Inovec je navrhované na doplnenie do siete území európskeho významu Natura 2000. Celková rozloha územia je 449,054 ha.

Predbežná ochrana územia je zabezpečená opatrením zo 7. decembra 2017 č. I/2017, ktorým sa mení a dopĺňa výnos Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky zo 14. júla 2004 č. 3/2004-5.1, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu. Opatrenie nadobudlo účinnosť dňa 1. januára 2018. Opatrením sa ustanovuje doplnok národného zoznamu území európskeho významu v súlade s uznesením vlády

Slovenskej republiky č. 495/2017 z 25. októbra 2017 o Druhej aktualizácii národného zoznamu území európskeho významu.

- chránené vtáčie územia

Národný zoznam navrhovaných chránených vtáčích území schválila Vláda SR dňa 9. júla 2003 uznesením vlády č. 636/2003, národný zoznam obsahuje 38 navrhovaných chránených vtáčích území s celkovou rozlohou cca 1 236 545 ha (25,2% rozlohy SR). Do riešeného územia nezasahuje žiadne navrhované ani vyhlásené chránené vtáčie územie.

Ekologicky významné segmenty krajiny - územný systém ekologickej stability

V zmysle § 2 zákona o ochrane prírody a krajiny sa za územný systém ekologickej stability (ÚSES) považuje taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základnými prvkami kostry ÚSESu sú biocentrá a biokoridory provincionálneho, nadregionálneho, regionálneho a miestneho významu a interakčné prvky. Súčasťou tvorby ÚSES v krajine je aj systém opatrení na ekologicky vhodné a optimálne využívanie krajiny a jej potenciálu.

V Slovenskej republike koncepcia ÚSES bola prijatá uznesením vlády SR č. 394 z roku 1991.

V zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny:

- biocentrum je ekosystém alebo skupina ekosystémov, ktorá vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev,
- biokoridor je priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentrá a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev, na ktorý priestorovo nadväzujú interakčné prvky,
- interakčný prvok je určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupina ekosystémov, najmä trvalá trávna plocha, močiar, porast, jazero, prepojený na biocentrá a biokoridory, ktorý zabezpečuje ich priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny pozmenenej alebo narušenej človekom.

V návrhu ÚPN sú zapracované a rešpektované všetky prvky ÚSES, ktoré do k.ú. zasahujú v zmysle Koncepcie územného rozvoja Slovenska (2001), ÚPN regiónu Nitrianskeho kraja, (2012) - časti krajinná štruktúra, R - ÚSESu okresu Zlaté Moravce.

Na miestnej úrovni je ÚSES dopĺňaný o prvky miestneho významu a o interakčné prvky, čím sa postupne vytvárajú podmienky pre zabezpečenie priestorovej ekologickej stability krajiny a tým zachovanie rôznorodosti podmienok a foriem života.

Minimálne nutné parametre biocentier a biokoridorov na úrovni M - ÚSES:

- biocentrum: pre vegetačný stupeň dubový a lužné lesy: 30 -10 ha, pre vodné spoločenstvá tečúce: viac ako 100 m, pre vody stojaté: 1 ha, pre lúčne spoločenstvá: 3 ha
- biokoridor: pre lesné spoločenstvá: 2000 m, mokrade: 2000 m, lúčne spoločenstvá: 1000 m, minimálne nutná šírka jednoduchého biokoridoru pre lesné spoločenstvá: 15 m, mokrade a lúčne spoločenstvá: 20 m.

Približná minimálna doba na dosiahnutie plnej funkčnej spôsobilosti biocentra a biokoridora miestneho významu je pre:

- vodné spoločenstvá: 10 rokov
- mokrade: 10 rokov

- lúky: 20 rokov
- les s prirodzenou prevahou duba: 400 rokov
- les s prirodzenou prevahou drevín mäkkého luhu – 60 rokov

Z hľadiska rozloženia jednotlivých ťažiskových prvkov územného systému ekologickej stability v riešenom území možno uviesť nasledovné prvky :

Prvky ÚSES:

Katastrálne územia obce Žitavany sú bohaté na ekologické prvky. Základom kostry ekologickej stability v obci Žitavany je **Biokoridor nadregionálneho významu (NRBk1) rieka Žitava**. Jedná sa o tok, ktorý je čiastočne regulovaný. Jeho význam je pre ekologickú stabilitu z hľadiska vhodnej štruktúry a druhového zloženia brehových porastov hodnotný. Do východnej časti katastrálneho územia Opatovce, zasahuje biocentrum regionálneho významu RBc1 Hradecké lúky.

Cieľom územného systému ekologickej stability je vytvorenie čo najpriaznivejšej štruktúry krajiny. Východne od zastavaného územia obce, v oblasti "Čertov" sa nachádzajú ochranné lesy.

Predmetom ochrany sú i biotopy európskeho významu ako:

91H0 Teplomilné panónske dubové lesy;
 91M0 Panónsko-balkánske cerové lesy;
 91G0 Karpatské a panónske dubovo-hrabové lesy;
 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky
 a druh európskeho významu Kunka žltobruchá (*Bombina variegata*).

Biotopy regionálneho významu

V k.ú. Opatovce a k.ú. Kňazice sa nachádza:

- regionálny biokoridor rieka Žitava RBk1 (hydriky koridor- vodný tok a jeho brehové porasty)

Do severo-východného cípu k.ú. Opatovce zasahuje:

- regionálne biocentrum Hradecké lúky - Machulinský Škripec RBc1

Miestny územný systém ekologickej stability v k.ú. Opatovce a v k.ú. Kňazice:

Miestne biokoridory:

- MBk1 bezmenný prítok Žitavy (hydriky koridor, brehové porasty)
- MBk2 Suchý potok (hydriky koridor, brehové porasty)

Interakčné prvky:

- IPP1 vinice-Suličín (plošný prvok)
- IPP2 lokalita "Vfšky" (plošný prvok, trvalý trávny porast)
- IPL1 lokalita "Drahy" (líniový prvok, nelesná drevinová vegetácia)
- IPL2 lokalita "Drahy" (líniový prvok, nelesná drevinová vegetácia)
- IPL3 bezmenný prítok Širočiny (líniový prvok, navrhované doplnenie nelesnej drevinovej vegetácie)

- IPL4 lokalita "Hlboká" (líniový prvok, nelesná drevinová vegetácia)
 - výsadba nelesnej drevinnej vegetácie (NDV) na poľnohospodárskom pôdnom fonde je súčasťou návrhov hlavne v rámci územného systému ekologickej stability (ÚSES) a pozemkových úprav. Existencia týchto prvkov v krajine spĺňa celý rad funkcií nevyhnutných pre zabezpečenie ekologickej stability územia. Ich návrh vychádza už z vypracovaných regionálnych ÚSES a z doplňujúcich miestnych ÚSES. Návrh týchto prvkov je preto možné lokalizovať nielen na stabilizáciu erózných procesov, ale aj na doplnenie chýbajúcej NDV v poľnohospodárskej krajine, a to na zabezpečenie fungovania a doplnenia genofondovo významných lokalít flóry a fauny, ekologicky významných segmentov krajiny (cenných biotopov), na plnenie biodiverzity a pod. To znamená, že návrh NDV vyplýva jednak z abiotických podkladov (sklonitosť územia, zamokrenie, skeletnatosť pôdy a pod.), ale aj z nedostatočného zastúpenia bioty v krajine, čo vyplýva aj doplnenia a prepojenia už existujúcich prvkov ÚSES.
- V rámci prvkov ÚSES tvorí NDV, ktorá sa skladá zo stromovej a krovinnej vegetácie, najmä interakčné prvky, resp. aj biokoridory. Biokoridory podľa zákona NR SR č. 287/1994 Z.z. sú priestorovo prepojené súbory ekosystémov, ktoré spájajú biocentrá a umožňujú migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev. Interakčný prvok podľa zákona NR SR č. 287/1994 Z.z. je určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupina ekosystémov, prepojený na biocentrá a biokoridory. Návrh týchto prvkov je nevyhnutný pre fungovanie vzťahov v poľnohospodárskej krajine.

Návrh krajinnoeekologických opatrení

Účelom navrhovaných opatrení na ekologicky vhodné a optimálne využívanie krajiny je dosiahnutie týchto základných cieľov:

- vytvorenie a zabezpečenie reálne funkčného územného systému ekologickej stability územia, ktorý budú tvoriť navzájom prepojené a funkčné prvky ÚSES nadregionálneho, regionálneho a miestneho významu.
- zabezpečiť ochranu a starostlivosť o chránené časti prírody a krajinu v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- zabezpečiť ochranu prírodných zdrojov podľa legislatívne platných zákonov a uplatňovať princípy trvalo udržateľného využívania prírodných zdrojov,

Návrh opatrení pre usporiadanie územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody a krajiny

V riešenom území výrazne prevláda intenzívna rastlinná poľnohospodárska výroba.

Odkrytím pôdnej zložky a jej intenzívne využívanie si žiada používanie umelých hnojív a chemických ochranných prostriedkov na ochranu pestovanej vegetácie ako aj na zvyšovanie objemu poľnohospodárskej výroby.

Vodné toky sú zregulované, povrchová i podzemná voda je ohrozovaná najmä chemickými látkami z poľnohospodárskej činnosti. Prírodné biotopy boli obmedzené na minimum.

V nadväznosti na vyššie uvedené sú navrhované nasledovné opatrenia:

Návrh opatrení:

- A. prvky ÚSESu považovať za limity územného rozvoja, zabezpečiť v nich taký režim využívania, aby spĺňali funkciu biokoridoru, biocentra resp. interakčného prvku, neprerušovať línie biokoridorov a plochu biocentier pri navrhovaní koridorov infraštruktúry a líniových stavieb, navrhované prvky ÚSES schváliť v záväznej časti ÚPD obce,
- B. zachovať súčasnú sieť vodných tokov v riešenom území aj s brehovými porastami za účelom zachovania ich ekologických funkcií pri súčasnom zachovaní úrovne protipovodňovej ochrany,
- C. v rámci revitalizácie vodných tokov ponechať brehy zatrávnené, doplniť brehovú vegetáciu vhodnými pôvodnými drevinami, zabezpečiť dostatočné množstvo vody v tokoch, vybudovať prehrádzky na vybraných úsekoch toku s cieľom zadržiavať vodu v krajine, oddeliť pásmami TTP brehy potokov od plôch ornej pôdy a iné),
- D. zachovať plochy súčasnej NDV a zabezpečiť ich odbornú starostlivosť,
- E. pri výsadbe drevín v krajine napr. v rámci náhradnej výsadby za realizované výrubu drevín v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny alebo pri dopĺňaní prvkov M-ÚSES uprednostniť také druhy, ktoré sú typické pre potencionálnu vegetáciu v riešenom území
- F. vypracovať návrh uličnej a parkovej zelene v obci, v ktorom budú zahrnuté nasledovné úpravy: stanoviť základné prvky starostlivosti o zeleň v obci (napr. kosenie, výsadba drevín), doplniť stromy a kríky na miestach, kde chýbajú, zabezpečiť odbornú starostlivosť o verejnú a vyhradenú zeleň, vyčleniť pozemky na náhradnú výsadbu, odstrániť vzdušné elektrické káblové vedenia v obci,
- G. rozšíriť plochy NDV výsadbou v lokalitách, ktoré sú bez vegetácie a na zanedbaných a nevyužívaných plochách,
- H. zachovať jestvujúce plochy TTP
- I. zachovať jestvujúce plochy ochranných a hospodárskych lesov, dodržiavať lesohospodársky plán
- J. realizovať opatrenia na zamedzenie šírenia invázných druhov rastlín a drevín.

Návrh opatrení na ochranu prírodných zdrojov a na znižovania negatívneho pôsobenia stresových javov

Ochrana prírodných zdrojov je realizovaná vo forme legislatívnych opatrení na ochranu jednotlivých prírodných zdrojov.

Stresové javy v krajine vytvárajú v krajine rôzne environmentálne problémy ohrozujúce prírodné zdroje (vodu, pôdu, ovzdušie, horninové prostredie, vegetáciu), ekologickú stabilitu, biodiverzitu, i zdravie obyvateľstva).

Návrh opatrení:

- K. na ochranu poľnohospodárskej pôdy pred eróziou realizovať systém ochranných agrotechnických opatrení (v zmysle § 5 zákona č. 220/2004 Z.z.):
 - a) výsadba účelovej poľnohospodárskej a ochrannej zelene,
 - b) vrstevnicová agrotechnika,
 - c) striedanie plodín s ochranným účinkom,
 - d) mulčovací medzplodina kombinovaná s bezorbovou agrotechnikou,
 - e) bezorbová agrotechnika,
 - f) oševné postupy so striedaním plodín s ochranným účinkom,
 - g) usporiadanie honov v smere prevládajúcich vetrov,
 - h) iné opatrenia, ktoré určí pôdna služba podľa stupňa erózie poľnohospodárskej pôdy.

- L. uprednostniť poľnohospodársku výrobu na menších parcelách PPF (o veľkosti cca 50-60 ha), jednotlivé parcely oddeliť medzami (pásmi TTP) resp. vhodnými drevinami, a tak umožniť rozmanitejšiu štruktúru krajiny, ktorá by poskytovala viacej možností pre úkryt, hľadanie potravy a rozmnožovanie živočíchov, čo by podporilo zvýšenie biodiverzity v krajine,
- M. realizovať potrebné protiradónové opatrenia pri výstavbe nových objektoch alebo kde je nutné realizovať sanačné opatrenia už v existujúcom bytovom fonde s cieľom chrániť obyvateľov pred radiačnou záťažou. Na území, na ktorom je potrebné realizovať potrebné protiradónové opatrenia, neplánovať výstavbu rekreačných objektov, liečební, školských a predškolských zariadení a pod.,
- N. realizovať opatrenia na zníženie zaťaženia obyvateľstva hlukom a exhalátmi z automobilovej dopravy,
- O. realizovať v odpadovom hospodárstve minimalizáciu odpadov, separovaný zber a zhodnocovanie odpadov,
- P. monitorovať upravené (prekryté) skládky v zastavanom území obce
- Q. na vzdušných elektrických vedeniach vykonať technické opatrenia zabraňujúce usmrcovaniu vtákov,
- R. rešpektovať plán protipovodňových opatrení

Jednotlivé opatrenia sú podrobne graficky znázornené vo výkresoch č.3,4.

V súvislosti so zaradením riešeného územia medzi zraniteľné oblasti sa vyžaduje dodržiavanie určených opatrení pri obhospodarovaní poľnohospodárskej pôdy.

Konfliktné uzly

V záujmovom území je možné v rámci stresových javov definovať konfliktný uzol.

Konfliktný uzol KU1 - križovanie biokoridoru regionálneho významu RBk1 (rieka Žitava) so železničnou traťou. KU2 - križovanie biokoridoru miestneho významu MBk1 (bezmenný prítok rieky Žitavy) s cestou III. triedy, III/1624.

Koeficient ekologickej stability (KES) vypočítaný podľa metodiky Reháčková, Pauditšová (2007) dosahuje hodnotu 3,61 - krajina s vysokou ekologickou stabilitou. Dôvodom je vysoká prevaha lesnej krajiny, lesných celkov s druhovým zložením prirodzených druhov duba zimného, cerového, buka lesného, ktoré prispievajú k výraznej ekologickej stabilite územia. Podiel poľnohospodársky využívannej pôdy v území je nižší, čo prispieva k výraznej stabilite ekostabilizačných prvkov v území. Z uvedeného vyplýva, že z hľadiska ochrany životného prostredia, za účelom udržania ekologickej stability územia, je nutné realizovať vhodné udržiavacie opatrenia na ochranu ekostabilizačných prvkov v území.

Podľa ÚPN mesta Zlaté Moravce je v riešenom území obce Žitavany navrhovaný severovýchodný obchvat mesta Zlaté Moravce, čo môže predstavovať stresový a bariérový faktor pre migrujúcu zver. Pri budovaní a prevádzkovaní, ako aj pri rekonštrukcii líniových stavieb je potrebné zachovať vhodnými technickými opatreniami ich migračnú priechodnosť - § 4 ods. 6 a 7 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších právnych predpisov.

NÁVRH URBANISTICKEJ KONCEPCIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA

Pre návrh je typická snaha návrat tradičných hmotovo - priestorových vzťahov, ktoré zvýraznia špecifický charakter obce. Pri rozvoji obce rešpektovať pamiatkovo hodnotné objekty.

Územie obce Žitavany je tvorené dvoma katastrálnymi územiami, a to k.ú. Kňazice a k.ú. Opatovce. Oba urbanistické celky sú kompaktné a dnes tvoria celok, podľa kategorizácie

pôdorysných typov sa jedná o hromadný cestný typ. Návrh vytvára predpoklady vzájomného funkčného a dopravného prepojenia oboch častí obce. Vytvára vybavenostné uzly v polohách primárneho a sekundárneho referenčného uzla.

Zastavané územie leží v severnej časti katastrálnych území výrazne excentricky na samom okraji k.ú. na brehoch rieky Žitavy. v tesnom kontakte s k.ú. Zlaté Moravce .

Funkčné členenie

V obci sú zložky základnej občianskej vybavenosti. V tesnej blízkosti stredu obce je sústredená občianska vybavenosť komerčného a nekomerčného charakteru. Prevláda obytná funkcia. V súčasnosti sa v obci nachádzajú všetky bonitné triedy objektov, od objektov nových, až po objekty odporúčené na asanáciu. Zastavaným územím obce prechádza cesta III. triedy III/1624. V oblasti ulíc Opatovská a Kňazická je dodnes zachovaná pôvodná typická parcelačná stopa po bývalých dvoch pôvodných obciach. Kňazická ul. je zároveň hlavnou kompozičnou osou sídla.

Funkčno-priestorovú kostru sídelného útvaru možno prirovnať k živému organizmu, ktorého zdravie priamo závisí od fungovania jeho jednotlivých orgánov. Jednotlivé orgány musia v prípade sídla byť vhodne umiestnené a nadimenzované tak, aby mohli optimálne plniť svoju úlohu a zabezpečovať vitalitu a trvalú udržateľnosť celku teda obce.

V obci vzhľadom na jej vývoj chýba jednoznačne vyformované optimálne funkčné administratívno-správne centrum. Grafické znázornenie funkčno-priestorovej kostry je na výkrese VOR, kde sú znázornené funkčné centrá sídla, väzby medzi nimi (dopravné línie), ďalej jednotlivé zóny (obytná, výrobná, rekreačná).

Hlavnou-primárnou kompozičnou osou je Kňazická ulica, sekundárnou osou je Opatovecká ulica, terciárnu os tvorí rieka Žitava spolu s ulicami Žitavská a vodná. Na týchto osiach sa nachádzajú primárny a sekundárne referenčné uzly.

V návrhovom období je preto potrebné plánovito formovať priestor centra a kompozičné osi. V centrálnej časti zastavaného územia, sústreďovať najdôležitejšie funkcie a jednoznačne formovať centrum obce ako:

- administratívno-správne;
- kultúrne;
- vybavenostné;
- obytné;

Grafické znázornenie funkčno-priestorovej kostry je na výkrese VOR, kde sú znázornené funkčné centrá sídla, väzby medzi nimi (dopravné línie), ďalej jednotlivé zóny (obytná, výrobná, rekreačná).

Navrhovaný centrálny sídelný priestor bude charakterizovaný prítomnosťou vybavenostných funkcií, ostatná časť sídla je typická prevahou bývania a doplnkových funkcií. Samostatná časť zastavaného územia(bývalý areál PD)vo východnej časti obce obsahuje priemyselnú, výrobo-podnikateľskú zónu, ktorá má priamy vplyv aj na vývoj samotného sídla (zamestnanosť – stavebná aktivita obyvateľstva a pod.).

Na základe analýzy stavu a funkčno-priestorovej koncepcie obce sú v návrhu riešené tieto základné problémové okruhy :

- potvrdenie a formovanie základnej funkčno-priestorovej kostry mesta,
- návrh a celková integrácia nového centra do organizmu obce;

- vytypovanie a riešenie nových rozvojových území najmä pre rozvoj bývania, výrobnopodnikateľských aktivít, rekreácie a ich riešenie v zmysle udržateľnosti a kontinuity priestorového a hmotového vývoja.

Ciele a Intervenčné kroky :

- organizáciu a regulovanie výstavby centra zabezpečovať v súlade s AUŠ – Centrum
- v rámci ÚPN-SÚ definovať funkčno-priestorové riešenie celkovej koncepcie rozvoja obce k návrhovému obdobiu, ako aj návod k priestorového riešenia v ponávrhovom období,
- dlhodobý zámer územného rozvoja,
- nové ulice formovať v zmysle optimálnej šírky bez dopravných závad, t.j. musia byť prejazdné a spĺňať všetky kritériá -účinná prepravná šírka,
- rozvoj inžinierskych sietí,
- odstavné plochy,
- v rámci uličných priestorov riešiť aj koridor pre peší pohyb predovšetkým v oblasti referenčných uzlov a pozdĺž ciest II.A III. triedy.

Pre zabezpečenie optimálneho rozvoja jednotlivých častí sídla vytvoriť regulačné podklady (napr. vo forme spracovania urbanisticko-architektonických štúdií, zastavovacích štúdií a pod.) a vytvárať predpoklady pre realizačné zámery.

- formovať sídlo ako kompaktný celok v rámci zastavaného územia s prirodzenou gradáciou k centru.
- z hľadiska územno-technického riešiť a organizovať systém nových RD tak, aby bolo možné uspokojiť jednak žiadateľov z titulu prirodzeného prírastku, jednak žiadateľov z okolia;
- dôležité je vytvoriť územnú rezervu pre IBV z titulu nepredvídateľných demografických tendencií (migrácia za prac. Príležitostami);
- obec Žitavany riešiť ako spoločenské, kultúrne a turistické centrum horného Požitavia

V obci tvorí prevažnú časť sídelnej štruktúry výstavba rodinných domov. Rodinné domy sú jedno až dvojpodlažné, niektoré sú aj trojpodlažné (obytné podkrovie). Zdravotný stav objektov je pestrý, zastúpené sú všetky bonitné skupiny.

Úlohou ÚPN obce je regulačne usmerniť výstavbu nových objektov, rekonštrukcie a prestavby jestvujúcich tak, aby sa zlepšil architektonicko-urbanistický obraz obce a zvýšila sa aj kvalita výstavby a jej výtvarno-kompozičný charakter a úroveň bývania.

- trvalo vytvárať predpoklady pre pozitívny demografický vývoj ;
- demografickú regresiu je možné zvrátiť len vytváraním pracovných príležitostí;
- snaha zvyšovať dynamiku vývoja počtu populácie musí byť opretá jednoznačne o pracovné príležitosti.
- je potrebné iniciovať rekonštrukčný proces hlavne v oblasti ulíc ležiacich na kompozičných osiach. Paradoxne lepší je stav v okrajových polohách sídla.
- dobudovanie novej IBV v oblastiach – Horné záhumnia, Pri kaplnke, Čapák – Dráhy, Za záhradami , Horelužie, Hôrka (Hlboká - Saradská), Topolčianska - Vodná

Výtvarno-kompozičná analýza „interiéru“ obce sa sústreďí predovšetkým na hlavnú kompozičnú os sídelného útvaru a priestory s mimoriadne vysokou intenzitou sociálnej komunikatívnosti. Z tohto pohľadu je nedoriešený vstup do obce, ktorý by mal symbolicky vytvárať „vstupnú bránu“ sídla. Priestor obklopujúci štátnu cestu č.II/511, Topolčianska ulica však takéto hodnoty nemá, preto je dôležité hlavný vstup do sídla doriešiť architektonicky, výtvarne, využiť pri tom charakteristickú symboliku obce a prispôbiť tomu aj bezpečné dopravné riešenie.

Kňazická ulica, ktorá je súčasťou hlavnej kompozičnej osi obce, je lemovaná zariadeniami obchodu a služieb. Napriek tomu, že je na nej zvýšený pohyb chodcov, jej priestorové usporiadanie je v súčasnosti nevyhovujúce. Návrh vytvára optimálne podmienky pre rekonštrukciu celého priestoru hlavnej ulice, vrátane peších komunikácií, zelene, parkovísk, úpravy fasád a dopravného prepojenia s centrom obce.

Ďalším priestorom, ktorý je nutné z kompozičného hľadiska dotvoriť je neproporčná križovatka Kňazická-Príčina a Opatovecká-Hlboká, ktorá sa nachádza v oblasti sekundárneho referenčného uzla obce.

Dôležitou súčasťou návrhu je :

skompaktovanie obce;

- identifikácia ťažiska osídlenia, návrh formovania regulačného usmerňovania;
- doplnenie chýbajúcej občianskej vybavenosti a technickej infraštruktúry;
- vytvorenie sprievodnej zelene pozdĺž poľných ciest a vodných tokov (protierózne opatrenia) za hranicou zastavaného územia a v stresových polohách návrh vhodnej ekostabilizačnej zelene;

Nový návrh urbanistickej koncepcie sa predovšetkým riadi Základnou kompozičnou kostrou sídla, ktorú tvoria jednotlivé kompozičné osi a referenčné uzly, ktoré sú tiež kategorizované podľa stupňa dôležitosti. (viď výkres č.6 VOR) Táto kostra je východiskom pre všetky ďalšie predovšetkým investičné rozhodnutia.

Kompozícia sídla potvrdzuje polohu centra obce v teritóriu hlavného referenčného uzla, ktorý sa nachádza na krížení kompozičných osí.

V návrhovej časti územného plánu rešpektovať kompozičnú výstavbu sídla, hlavne polohu kompozičných osí a referenčného uzla. V závislosti na globálnej urbanistickej kompozícii organizovať umiestnenie vyšších funkcií. Uplatniť princíp revitalizácie tradičných urbanisticko-architektonických vzťahov v súlade s potrebami obce. Novú výstavbu odporúčame limitovať dvojpodlažnými stavbami s využitím podkrovia a v kompozične opodstatnených polohách – centrum (UPC A) ,výnimočne povoliť stavbu o jedno podlažie vyššie s tradičným typom striech, tvaroslovných prvkov a materiálov v záujme eliminovania množstva cudzorodých prvkov. Snažiť sa o návrat tradičných hmotovo - priestorových vzťahov, ktoré zvýraznia špecifický charakter obce. Pri rozvoji obce rešpektovať pamiatkovo hodnotné objekty.

Dominantou obce je kostol. Sídlna štruktúra je pomerne kompaktná a vytvára organický celok. V návrhu je potrebné chrániť historickú parcelačnú štruktúru obce.

9. Obyvateľstvo - demografické údaje (napr. počet dotknutých obyvateľov, veková štruktúra, zdravotný stav, zamestnanosť, vzdelanie), sídla, aktivity (poľnohospodárstvo, priemysel, služby, rekreácia a cestovný ruch)

K základným rozvojovým potenciálom každej obce patrí ľudský potenciál. Demografická situácia v obci je výsledkom dlhodobého populačného a hospodárskeho vývoja. Počet obyvateľov v obci podľa posledného sčítania obyvateľov domov a bytov k 31.12.2011 je 1873. Hustota obyvateľov je 107 na km², čo neprevyšuje celoslovenský priemer 110 obyvateľov na km².

Vývoj počtu obyvateľov v rokoch 2003 - 2018 tab.12

Zloženie obyvateľstva												
Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2016	2018
Spolu	1797	1818	1832	1835	1839	1852	1893	1949	1873	1893	1918	1924

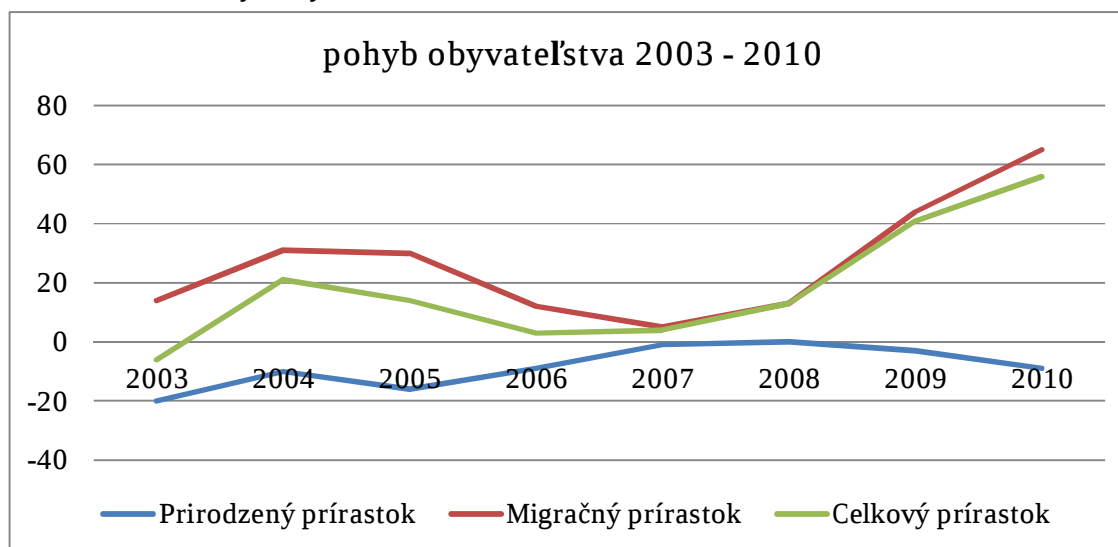
Zdroj: Obec Žitavany

V rámci ukazovateľov bilancie obyvateľstva, vývoj počtu obyvateľov je prezentovaný vnútornými prirodzenými pohybmi – uvedenými v tabuľkeč.1. Z hľadiska vývoja počtu obyvateľov možno pozorovať mierny nárast. Pozitívne však je, že migračné saldo obyvateľstva malo za posledné roky i výrazne kladné hodnoty, čo nasvedčuje vyšší záujem obyvateľov o bývanie na vidieku.

Z celkového počtu obyvateľov je 965 mužov (49,5%) a 984 žien (50,5%). V obci je dlhodobo vyšší počet žien ako mužov, pričom sa udržiava trend približne rovnakého pomeru počtu žien a mužov, aj keď v poslednom sledovanom roku vidieť znižovanie rozdielu.

Pohyb obyvateľstva

Tab13: Pohyb obyvateľstva v rokoch 2003 – 2010

Zdroj: ŠÚ SR,

Prirodzený prírastok (rozdiel medzi počtom živonarodených detí a zomretých osôb v obci za rok) obyvateľstva má v sledovaných rokoch 2003 až 2010 negatívny (počet úmrtí je vyšší ako počet novonarodených) kolísavý charakter. Napriek stále negatívnemu prirodzenému prírastku je však možno sledovať znižovanie rozdielu medzi živonarodenými a umretými. Negatívny prirodzený prírastok je celoeurópskym javom, populácia starne pretože mortalita dlhodobo presahuje natalitu. Riešením tohto negatívneho vývoja pre obec je omladiť obyvateľstvo.

Migračný prírastok (rozdiel medzi prisťahovanými a odsťahovanými v danom roku) bol v sledovanom období pozitívny. Tento fakt je v neposlednom rade ovplyvnený výhodnou geografickou polohou obce a dostupnosťou mesta Zlaté Moravce. Do Žitavian sa zvýšil počet

pristahovaných najmä v posledných 2 sledovaných rokoch, čo je spôsobené jednak výstavbou bytových jednotiek (38 bytov) a zvýšenou výstavbou rodinných domov v obci v dôsledku výhodnejšej ceny pozemkov. Migračný prírastok je pozitívny, z čoho však pre obec vyplýva aj viacero povinností a nových úloh v oblasti zabezpečenia vybavenosti a dostupnosti služieb pre všetkých obyvateľov, celkového zatraktívnenia obce skvalitňovaním životného prostredia, zlepšovaním dopravnej dostupnosti, ponukou voľno-časových aktivít a pod.

Celkový prírastok bol v sledovaných rokoch pozitívny hlavne vďaka pokračujúcej imigrácii do obce. Imigrácia do obce je výrazne ovplyvnená výhodnou polohou obce (blízkosť okresného mesta), a súčasným trendom migrácie na vidiek za kvalitnejším životom (lacnejšie pozemky, možnosti bývania v rodinných domoch). Napriek kladnému celkovému prírastku však treba upozorniť na stále negatívny prirodzený prírastok, ktorý je výrazne ovplyvnený vekovým zložením obyvateľstva (trend starnutia obyvateľstva).

Veková štruktúra obyvateľov obce

Tab. 14 Veková štruktúra obyvateľov obce v rokoch 2003 - 2010

	Počet obyv.	v tom vo veku						Priemerný vek	Index starnutia	Index ekonomic. zaťaženia
		predprod.	produkt.	poprod.	predprod.	produkt.	poprod.			
		absolútne			v %					
2003	1 797	308	1 056	433	17,1	58,8	24,1	39,2	140,6	70,2
2004	1 818	291	1 090	437	16,0	60,0	24,0	39,6	150,2	66,8
2005	1832	288	1105	439	15,7	60,3	24,0	39,7	152,4	65,8
2006	1 835	269	1 116	450	14,7	60,8	24,5	40,3	167,3	64,4
2007	1 839	252	1 125	462	13,7	61,2	25,1	40,8	183,3	63,5
2008	1 852	236	1 141	475	12,7	61,6	25,7	41,1	201,3	62,3
2009	1893	246	1171	476	13,0	61,9	25,2	40,9	193,5	61,7
2010	1 949	259	1 208	482	13,3	62,0	24,7	40,5	186,1	61,3

Zdroj: ŠÚ SR,

Rast indexu starnutia, definujúceho podiel 60 a viac ročných na mladých obyvateľov (0-14), v obci indikuje starnutie obyvateľstva, možno hovoriť o regresívnom type vekovej štruktúry. V súčasnosti sa celkovo prejavuje trend starnutia obyvateľstva. Tomuto problému je potrebné venovať pozornosť, prejavuje sa následne aj v negatívnom prirodzenom prírastku. Z vývojových trendov vyplýva, že index starnutia a celkovú vekovú štruktúru je možné meniť jedine zvýšením prirodzeného prírastku a imigráciou. V Žitavanoch sledujeme v posledných dvoch rokoch mierny pokles indexu starnutia, teda dochádza k miernemu omladzovaniu obce spôsobenému hlavne pristahovávaním sa obyvateľov.

Produktívne obyvateľstvo, ktoré vytvára hodnoty pre pred- a poproduktívne obyvateľstvo, tvorí 62,0 % z celkového počtu obyvateľov čo je na úrovni priemeru SR. Index ekonomického zaťaženia, ktorý vyjadruje podiel predproduktívneho a poproduktívneho obyvateľstva na produktívnom obyvateľstve, dlhodobo klesá. Z krátkodobého hľadiska je vývoj tohto ukazovateľa priaznivý, ale keď zoberieme do úvahy vývoj vekovej štruktúry, z dlhodobého hľadiska možno očakávať zvyšovanie zaťaženia produktívneho obyvateľstva v dôsledku rastu počtu obyvateľstva v poproduktívnom veku.

V Žitavanoch je v súčasnosti dostatok produktívneho obyvateľstva, ale celková veková štruktúra aj trend jej vývoja je nepriaznivý (Graf 4).

Náboženské vyznanie obyvateľov v obci

Z hľadiska náboženského vyznania sa najviac obyvateľov obce hlási ku Rímskokatolíckej cirkvi (99,1%), ďalej 0,6% obyvateľov patrí do Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania a 0,3% obyvateľov sa radí k náboženskej spoločnosti Jehovovi svedkovia.

Národnostné zloženie obyvateľstva

Národnostné zloženie obce možno považovať za prevažne Slovenské. V obci sa hlásia len 2 občania k národnosti poľskej, 1 k českej a 1 k maďarskej.

Bývanie – zhodnotenie súčasného stavu a trendy rozvoja

Domový a bytový fond

Z hľadiska bytového fondu je zjavné, že prevažná časť súčasného bytového fondu je určená na rekonštrukciu a 1% na asanáciu. Najviac objektov na rekonštrukciu je na ulici Opatoveckej a Kňažickej. Nové objekty prevažujú v okrajových – nových rozvojových polohách.

Okrem trvale obývaných objektov sa v obci vyskytujú aj rekreačné a sezónne obývané domy. Nový územný plán do budúcnosti regulačne usmerňuje výšku stavieb určených na bývanie. Odporúčame realizovať 2.N.P. vrátane podkrovia. Objekty neobmedziť tvarovo, pretože aj dlhé pôdorysy sú pre obec prirodzené a na vidiek vhodné. Dôležitým regulatívom je stavebná čiara, povolená maximálna výška stavieb v jednotlivých územno - priestorových celkoch a koeficient zastavania regulačného celku.

Pri novej výstavbe rešpektovať OP vodného toku a pohrebiska.

Aj napriek obdobiam stagnácie má počet obyvateľov z dlhodobého hľadiska stúpajúcu tendenciu je preto potrebné riešiť kvantitatívny aj kvalitatívny rozvoj bývania.

Pozitívny vývoj migračného salda v konečnom dôsledku ovplyvňuje aj hodnoty celkového prírastku obyvateľov v obci. Tento ukazovateľ dosahuje kladné hodnoty, preto je potrebné aby na túto skutočnosť prihliadal aj ÚPN obce.

Základné rozvojové ciele:

Obec má typicky vidiecky charakter, ale pretrváva záujem aj o vyššie formy bytovej výstavby - HBV.

Pri ďalšom vývoji a rozvoji obce pôjde predovšetkým o vytvorenie územno-priestorových podmienok pre realizáciu individuálnych foriem bývania:

- pre potreby, ktoré treba očakávať v súvislosti s tvorbou nových domácností a mladých rodín, ktoré budú mať ambície na vlastné bývanie,
- pre požiadavky bývajúcich občanov na zmenu kvalitatívneho resp. veľkostného štandardu bytov, ktoré môžu byť riešené tak prestavbou existujúceho objektového fondu, ako aj formou novej výstavby,
- ako ponuku pre výstavbu rodinných domov pre obyvateľov zo širšieho územia regiónu, ktorí majú (resp. budú mať ponuku) v obci nové pracovné podmienky, resp. majú ambície bývať vo vidieckom prostredí.

Návrh regulačne usmerňuje výstavbu nových objektov, rekonštrukcie a prestavby existujúcich tak, aby sa zlepšil architektonicko-urbanistický obraz obce a zvýšila sa aj kvalita

výstavby a jej výtvorno-kompozičný charakter a úroveň bývania. Už v stavebnom konaní eliminovať nežiaduce, prevažne nepôvodné implantované cudzie formy objektov a výstrednú farebnosť fasád.

Podrobná regulácia funkčných plôch bývania je obsahom grafickej prílohy –
/ výkresy č.5 a č.6 .

Bytový fond - návrh

- je potrebné iniciovať rekonštrukčný proces na hlavnej a sekundárnej kompozičnej osi obce, kde bol monitorovaný najhorší stav objektov rodinných domov.
- dobudovanie novej sústredenej IBV na juhozápadnom, západnom, severovýchodnom a východnom obvode obce.

Rozvoj bývania je lokalizovaný v nasledujúcich polohách:

- rekonštrukčný proces na jestvujúcej IBV a realizácia nových objektov na voľných prielukách;
- rozvoj IBV na vnútorných rozvojových lokalitách ÚPC C, R2, R3, ;
- rozvoj IBV na vonkajších rozvojových lokalitách ÚPC X1, X2, X3;

V sumáre možno konštatovať, že nový územný plán pripravil v rámci rozvoja bytovej výstavby predpoklady a dostatočné možnosti realizácie pre HBV-54 BJ, IBV-211 rodinných domov (RD), služby a drobné prevádzky.

Skutočná potreba pozemkov pre výstavbu RD a polyfunkčných obytných domov bude závislá od ekonomických možností a schopností obyvateľstva. ÚPN predkladá celkový návrh potenciálnych možností územia pre zámer bývania s vyznačenou rezervou pre ďalší výhľad.

V prvom rade je potrebné využiť stavebné medzery a vnútornú rezervu sídla, ak je vyčerpaná je možné využiť aj rezervy za súčasnou hranicou zastavaného územia (k1.1.1990).

Výškové zónovanie zástavby je obsahom výkresu organizácie a regulácie územia.

Je potrebné iniciovať rekonštrukčný proces jestvujúcej štruktúry rodinných domov, ktoré sa nachádzajú na Kňazickej, Opatoveckej ul. a lokálne aj v iných uliciach. Vhodné je zachovávať tradičnú parceláciu, ktorá zabezpečuje kompaktnosť zástavby. Táto štruktúra sa hodí na viacfunkčné využitie, t.j. bývanie na podlaží a v zadnej časti a vybavenosť na prízemí v kontakte s námestím.

- ak je uličný priestor ohraničený oplotením, toto nesmie byť vyššie ako 1,8m. Ak sa jedná o plné (betónové, murované alebo iné nepriehľadné oplotenie) jeho výška môže byť najviac 1,6m nad príľahlým terénom. Tento typ plného nepriehľadného oplatenia povoľovať len výnimočne, keď si to vyžaduje situácia.

Podporovať oplatenie priehľadné pletivové, alebo oplatenie živým plotom resp. ich vzájomnú kombináciu. Toto regulačné opatrenie sa vzťahuje na všetky územnopriestorové celky.

Stavby na území s trvalo zvýšenou aktivitou podzemných vôd požadujeme osádzať s úrovňou suterénu min. 0,5 m nad rastlým terénom, bez budovania pivničných priestorov. V potenciálnych územiach s povodňovým rizikom rešpektovať záplavové mapy a stavby povoľovať bez suterénu nad výškovou úrovňou Q50 a Q100.

- spevnené vjazdy do dvorov rodinných domov, nachádzajúce sa na verejnom priestore, nerealizovať širšie ako je vstupná brána do dvora slúžiaca na vjazd tak, aby nedošlo k zastavaniu verejnej a cestnej zelene. Zvyšná plocha musí zostať vzhľadom na retenčnú schopnosť pôd pokrytá vegetáciou.

Rozvoj občianskej vybavenosti

Riešiť optimálnu štruktúru kompletovania základnej a vyššej občianskej vybavenosti podľa urbanistických štandardov, aby zodpovedala stanovenej funkčnosti sídla, výhľadovému počtu obyvateľov a aj sledovanému rozvoju obce a katastra k návrhovému obdobiu.

Návrhom vybavenosti zabezpečiť podmienky pre komfortný život obyvateľov obce, bez vynútenej potreby dochádzania za potrebnou základnou občianskou vybavenosťou do okolitých sídiel.

Ťažisko občianskej vybavenosti maloobchodnej siete a služieb a centrálnej administratívy umiestniť v novo - navrhovanom centrálnom priestore obce. K tomu využiť veľkú vnútornú priestorovú rezervu, ktorá je v súčasnosti bez funkčného využitia. Ďalšiu občiansku vybavenosť obce riešiť s využitím vhodných objektov a priestorov v rámci súčasnej uličnej zástavby na distribučnom okruhu, ktorý vytvárajú ulice Kňazická, Opatovecká a Žitavská. Tu realizovať objekty na atraktívne zariadenia občianskej vybavenosti obce – malé obchodíky, služby, stravovacie zariadenia, občerstvenie, a pod.

Školstvo a výchova*Predškolské zariadenia*

V obci sa nachádza materská škola s vyučovacím jazykom slovenským, s celodennou prevádzkou, má 2 triedy. Nachádza sa v budove, ktorá je vlastníctvom obce. V obci sa nachádza zrekonštruovaná dvojtriedna materská škola s kapacitou 45 miest, ktorá je plne obsadená. Počet detí v MŠ stúpa (z počtu 26 detí v roku 2007 na 43 detí v roku 2011), čo je pozitívny ukazovateľ z pohľadu demografickej situácie v obci. V objekte sa nachádza školská jedáleň s kapacitou 100 miest, ktorá slúži aj pre ZŠ.

Budova je v dobrom stavebno-technickom stave, nakoľko v posledných dvoch rokoch boli vykonané práce na obnovu a rekonštrukciu budovy.

Z hľadiska dlhodobej rozvojovej prevádzky obce je vo vzťahu k navrhovanému rozvoju funkcie bývania a sledovanému rastu demografického počtu mladých obyvateľov v obci potrebné riešiť v ÚPN obce územné podmienky. V rozvojovom programe obce treba očakávať demografický vývoj rastu počtu obyvateľov a tým aj väčší počet mladých rodín so školopovinnými žiakmi. Podľa toho bude potrebné dokompletizovať školský areál a rezervovať jeho rozvojové plochy.

Školské zariadenia

Naopak, počet žiakov ubúda v základnej škole, ktorá zároveň slúži aj pre žiakov druhého stupňa obce Machulince. ZŠ v školskom roku 2007/2008 navštevovalo celkom 246 žiakov v 11 triedach, v šk. roku 2011/2012 ju navštevuje 170 žiakov v 9 triedach. Pri ZŠ je zriadený aj Školský klub detí. Pri ZŠ je k dispozícii priestranné ihrisko.

Obec vysporiadala vlastnícke vzťahy k budovám základnej a materskej školy a objekty sú po rekonštrukcii.

Kultúra a osвета*Kultúrno - spoločenské organizácie v obci :*

- Jednota dôchodcov Slovenska ZO, ,
- Občianske združenie Benát,
- Miestny spolok Slovenského Červeného kríža,
- ZO chovateľov poštových holubov,
- Folklórny súbor Požitavan,
- ZO Slovenského zväzu chovateľov;
- Detský spevácky zbor Nezábudky;

- ZO Slovenského zväzu záhradkárov;
- Športový klub Žitavany;
- Spevácky zbor Jána Pavla I.;
- Poľovnícke združenie;
- Dobrovoľný hasičský zbor;
- INVENIO OZ;
- Kynologický klub Pri parku o. z. Žitavany;
- HK ŽISAKO;
- Základná organizácia Automotoklub;

Zariadenia kultúry slúžia na pravidelné usporadúvanie už tradičných kultúrnych a spoločenských podujatí, ktoré prispievajú k rozvoju spoločenského a kultúrneho života občanov obce. Pre ďalšie návrhové obdobie bude cieľom vytvárať podmienky pre aktivizáciu spoločenského života občanov rôznych vekových kategórií a záujmových skupín v obci, podmienky pre obnovu a rozvíjania ľudových tradícií s ich prezentáciou.

K tomu je potrebné zabezpečiť prevádzkové skvalitnenie existujúcich a tvorbu nových zariadení pre kultúrno-spoločenskú činnosť, podmienok pre rozvoj rôznych aktivít a atraktívnych programov - ÚPC A.

V riešení ÚPN budú určené konkrétne regulatívy na revitalizáciu, zachovanie, obnovu a sprístupnenie ďalších kultúrno-historických objektov v obci .

Šport a telesná výchova

V obci je vybudované futbalové ihrisko s kompletným vybavením. Ďalšie športoviská sa nachádzajú v areáli základnej školy. V obci funguje Športový klub Žitavany.

- Návrh vytvára podmienky pre rozvoj aktivít telovýchovy a športu obyvateľov a rozvíjajúcu sa rekreačnú funkciu obce predovšetkým v ÚPC H2.

K tomu je potrebné riešiť skvalitnenie prevádzkového vybavenia športového areálu a v najbližších rokoch plánované vybudovanie multifunkčného ihriska /ÚPC X1/. Ďalší rozvoj športovo-rekreačného vybavenia v obci bude viazaný aj na rast funkcie bývania a program regionálnej turistiky s vhodnými atraktívnymi aktivitami pre dané prostredie - vybudovanie a údržba horských turistických chodníkov, cykloturistické trasy nadväzujúce na regionálne cyklotrasy.

Šport má pre rozvoj spoločnosti kľúčový význam, športovanie prispieva k rozvoju osobnosti, rozvíja fyzické a duševné zdravie, vôľové vlastnosti a charakter človeka.

V zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, v znení neskorších zmien a doplnkov obec vykonáva okrem iného výstavbu, údržbu a správu športových zariadení, utvára podmienky pre telesnú kultúru a šport. V zmysle zákona č. 288/1997 Z.z. o telesnej kultúre obec utvára podmienky pre rozvoj telesnej kultúry, najmä na rozvoj športu pre všetkých a podporuje organizovanie telovýchovných, turistických a športových podujatí.

Zdravotníctvo

Obec nemá vybudovanú vlastnú zdravotnícku infraštruktúru, nakoľko spádovo patrí pod mesto Zlaté Moravce, ktoré má polikliniku.

Cieľom riešenia je vytvoriť podmienky pre zabezpečenie kvalitného komplexného poskytovania primárnej zdravotnej starostlivosti v dobrých prevádzkových podmienkach pre všetky skupiny obyvateľov v oblasti hlavného referenčného uzla predovšetkým v ÚPC A.

V obci absenteuje zariadenie s komplexnou zdravotnou starostlivosťou.

Vývojovo je potrebné s nárastom nových obyvateľov obce počítať so zriadením aj súkromných ambulancií v rámci rozvoja viacfunkčného využitia rodinného bývania. Uprednostňované budú polohy v centrálnej časti obce v rámci primárneho referenčného uzla.

Sociálna starostlivosť

Pre potreby dôchodcov sa v obci v súčasnosti nenachádza žiadne zariadenie. Dom dôchodcov a Klub dôchodcov sa nachádzajú iba v Zlatých Moravciach. Priamo v obci pôsobí iba opatrovateľská služba

§ Riešiť príslušné vývojové služby sociálnej starostlivosti, hlavne pre vekovú skupinu generácie starších seniorov, ktorí sú odkázaní na starostlivosť.

§ Návrh vytvára územno-technické predpoklady v ÚPC A pre lokalizáciu komplexného seniorského centra s malometrážnym bývaním, spoločenskou časťou so stravovaním, lekárskou a opatrovateľskou starostlivosťou, športovou časťou a regeneráciou, s tým, že tieto služby by boli aj pre ďalších dôchodcov obce - denné stravovanie dôchodcov, donáška stravy do bytov, pranie, regenerácia a pod. V návrhovom období obec plánuje vybudovať denný stacionár pre seniorov.

Komerčná vybavenosť

Maloobchodná sieť a služby

Návrh rieši skvalitnenie súčasného obchodného vybavenia obce a program jeho kompletovania podľa urbanistických štandardov na požadovanú veľkostnú úroveň.

Na rozvoj služieb, ktorý je podmienený najmä dopytom, bude mať vplyv spoločenský tlak obyvateľov a vývoj rastu obyvateľstva a jeho demografickej štruktúry. Výrazným rozvojovým stimulom bude sledovaný koncepčný cieľ vytvoriť ponuku kvalitnej vybavenosti v novom polyfunkčnom centre.

Rozvoj ďalšieho obchodného vybavenia bude ovplyvnený predovšetkým požiadavkami obyvateľov na rozvoj komplexnej vybavenosti a tiež politikou obchodných spoločností a ich umiestňovaní sa na miestnom trhu.

Zameriavať sa hlavne na služby a predaj a celkove podporovať predaj typicky miestnych komodít (reštaurácie, suveníry, potraviny – predaj vinárskych, ovocinárskych a miestnych špecialít);

- podporovať rekonštrukčný proces na objektoch pamätihodností a historických pamiatok;
- podporovať rozvoj agroturistiky na báze areálov SHR a penzióny. V ÚPC C vytvoriť územnotechnické predpoklady pre rozvoj zariadení typu: hotel, penzión.

Verejné stravovanie

V ÚPN bude riešené skvalitnenie súčasného stravovacieho vybavenia obce a program jeho kompletovania podľa urbanistických štandardov na veľkostnú úroveň a plánovaný rozvoj sídla.

Verejná správa a administratíva

Obecný úrad – stav stavebno-technického zariadenia nie je dobrý, budova je pre danú funkciu stiesnená a lokalizovaná v nevhodnej polohe. Návrh vytvára predpoklady pre vhodnú reprezentatívnu lokalizáciu centrálnej správy obce do polohy nového centra – ÚPC A. Ide o vybavenostné reprezentatívne novo formované ťažisko obce.

Rozvoj cestovného ruchu a rekreácie

- Obec Žitavany a príslušné prírodné prostredie vytvára priaznivé podmienky pre rozvoj rekreačno-športových a turistických aktivít a rozvoj cestovného ruchu.

Základné geograficko-geomorfologické danosti dávajú predpoklady pre rozvoj nasledovných foriem rekreácie:

Turistika

Pohorie Pohronskeho Inovca je využívané na pešiu turistiku. Cez obec prechádza významná turistická trasa – Rudná magistrála, ktorá vedie ďalej na :Žitavany vŕšky(300m.n.m.), Obycké Lúky(640m.n.m.), Veľký Inovec(901m.n.m.) .

Cykloturistika

V obci sú taktiež podmienky na cykloturistiku. Nachádzajú sa tu cyklotrasy v smere:

- Topoľčianky, Skýcov;
- Machulince, Obyce;
- Zlaté Moravce;

Väčšina zaujímavostí je sprístupnená značkovými turistickými chodníkmi a je zaznamenaná aj v turistických mapách. Cykloturisti môžu tiež po vyznačenej regionálnej trase navštíviť pamätihodnosti i zaujímavé miesta v regióne s tým, že tieto trasy nadväzujú na cyklistické cesty v susedných regiónoch.

Cyklistické trasy sú vyznačené i v širších súvislostiach k príslušnému územiu. Ich šírkové usporiadanie je potrebné v projektovej dokumentácii navrhnuť podľa STN 73 6110.

Vidiecky turizmus - agroturistika

Podporovať rozvoj agroturistiky v ÚPC U v podobe drobného chovu, hipoterapie. Revitalizovať areálové vinice a podporovať agroturistiku v podobe vínnej cesty. Susedné Topoľčianky sú súčasťou Nitrianskej kráľovskej vínnej cesty – Tekovskej vetvy.

Každodenná krátkodobá rekreácia a šport

Predovšetkým v obecnom športovom areáli /ÚPC H2/: športovo-herné a voľnočasové aktivity, fitness, futbal.

Záhradkárstvo - ovocinárstvo, vinohradníctvo, včelárstvo

Je tiež forma relaxácie, pre ktorú ÚPN obce vytvoril predpoklady.

Cestovný ruch v mikropriestore obce

Cestovný ruch je interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na jeho realizácii sa podieľa mnoho ďalších oblastí, ako sú poľnohospodárstvo, priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Predstavuje komplex vzťahov a javov, ktoré výrazne prispievajú k tvorbe pracovných miest, navyše investičné náklady na pracovné miesta sú nižšie než v priemysle.

Priestor, ktorým disponuje obec Žitavany poskytuje vhodné podmienky pre rozvoj cestovného ruchu. Pohorie Pohronskeho Inovca je využívané na pešiu turistiku. Zalesnená časť katastra je využívaná na lov. V lesoch žije dostatok rôznych druhov poľovnej zveri s veľkou trofejnou hodnotou.

Medzi dôležité intervenčné kroky ÚPN obce patrí podpora miestnych združení zameraných na chov včiel, podpora a rozvoj ovocinárstva za účelom obnovy a zachovania starých krajových odrôd, ktoré by okrem produktivity mali i edukatívny význam pre širšie okolie. Členstvo a partnerská spolupráca obce s mikroregiónom Trábecko ponúka možnosť rozvoja cestovného ruchu a rekreácie hlavne v oblasti pešej turistiky, cykloturistiky, za účelom budovania prepojujúcich cyklotrás medzi členskými obcami v nadväznosti na sieť cyklotrás s vyšším významom.

Rozvoj vybavenia v obci bude viazaný aj na rast funkcie bývania a program regionálnej turistiky s vhodnými atraktívnymi aktivitami pre dané prostredie.

V okolí obce sú najvýznamnejšími turistickými cieľmi:

- Zámok a anglický voľnokrajinársky park Topoľčianky, známy bohatou zbierkou našich ale aj cudzokrajných drevín.
- Zubria obora
- Arborétum Mlyňany;
- Kaštieľ Beladice
- Kláštor Hronský Beňadik

Základným predpokladom pre ďalší úspešný rozvoj rekreácie a cestovného ruchu sú nasledovné intervenčné kroky:

- dobudovať športový štadión- športovú zónu obce;
- vytvoriť miestny informačný systém – informačný uzol;
- propagácia cykloturistiky – turistické trasy;
- dobudovanie cyklotrás so značením;
- rozvíjať agroturistiku;
- podporovať rozvoj prechodného ubytovania;
- prezentácia a propagácia miestnych kultúrno-historických pamiatok ;
- skvalitnenie služieb pre návštevníkov obce;

Poľovníctvo ,rybárstvo

Výkon poľovníctva upravujú vyhlášky:

MPH SR č. 407/2002 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy č. 59/1967 Zb., ktorou sa vydávajú vykonávacie predpisy k zákonu o poľovníctve v znení neskorších predpisov, MPH SR č. 230/2001 Z.z. ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy Slovenskej socialistickej republiky č. 172/1975 Zb. o ochrane a o čase, spôsobe a podmienkach lovu niektorých druhov zveri v znení vyhlášky č. 231/1997 Z.z. MPH SR č. 229/2001 Z.z. o spôsobe kontroly ulovenej zveri, MPH SR č. 222/2001 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy Slovenskej socialistickej republiky a Ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky č. 171/1975 Zb., ktorou sa mení výpočet zveri.

Obec patrí do poľovníckeho združenia Obyce - Machulince - Suličín - Žitavany. Poľovnícke združenie obhospodaruje poľovný revír Obyce - Machulince - Žitavany - Suličín. Celková výmera poľovného revíru je 3136 ha, z toho lesné poľovné pozemky majú výmeru 1361 ha a poľnohospodárske poľovné pozemky majú výmeru 1775 ha. Poľovný revír je zaradený do Poľovnej obľasti JXXVIII Tríbeč, chovateľského celku Zlaté Moravce JXXVIII-2.

V k.ú. Opatovce a k.ú. Kňažice sa nenachádzajú žiadne chovné rybníky.

Priemyselná výroba a skladové hospodárstvo

V rámci návrhovej časti ÚPN obce došlo k územnému vymedzeniu rozvojových plôch pre miestnu priemyselnú ,remeselnú malovýrobu a sklady bez kolíznych vzťahov životného prostredia k obytnej zástavbe obce s predpokladom, že vývojovo do tejto polohy budú premiestnené aj kolízne prevádzky zo súčasnej obytnej zástavby.

ÚPC S treba vývojovo riešiť ako prevádzkovo kombinované zariadenie poľnohospodárskej, remeselno-priemyselnej výroby a skladov s príslušnými regulatívmi

formujúcimi urbanistického a architektonickú koncepciu tohto funkčného bloku. Pritom sledovať zachovanie pôvodne ťažiskovej poľnohospodárskej činnosti podľa možnosti s nadväznou potravinárskou finalizáciou výroby.

V rámci miestnej komunálnej výroby zriadiť v určenej lokalite UPC S zberový dvor s komerčnou linkou kompostárne biologického odpadu - spracovanie odpadu z rastlinnej výroby, činností v záhradách obce a z lesníckej prevádzky. Vyrobené organické hnojivo následne čiastočne využívať na komerčný odpredaj, čiastočne na zveľaďovanie poľnohospodárskej a lesnej pôdy, na skvalitňovanie verejnej zelene v obci

Tento rozvojový návrh je potrebné riešiť veľmi citlivo so zreteľom na zachovanie charakteru poľnohospodárskej krajiny a tiež krajinnu - ekologickej hodnoty širšieho priestoru. Návrh vytvára aj sekundárne výrobné - podnikateľské územia ÚPC Y1 a ÚPC Y2, ktoré ležia na západnom obvode zastavaného územia obce v priestore vzdušných elektrických vedení na rozhraní priemyselnej zóny Zlaté Moravce v dotyku s ulicou Topolčianskou. Tento rozvojový návrh je riešený citlivo, so zreteľom na zachovanie charakteru poľnohospodárskej krajiny a tiež krajinnu - ekologickej hodnoty širšieho priestoru a ochranu obytných častí obce a tiež ochranu poľnohospodárskej pôdy. Na území obce sa neuvažuje s umiestnením podniku na ktorý by sa vzťahoval zákon č.128/2015 Z.z. o PZPH.

(*viď. výkres č.5*)

Polnohospodárska výroba

Pri obhospodarovaní ornej pôdy rešpektovať navrhované a súčasné prvky ÚSES a sústavu krajinnu - ekologických opatrení.

A) na ochranu poľnohospodárskej pôdy pred eróziou realizovať systém ochranných agrotechnických opatrení (v zmysle § 5 zákona č. 220/2004 Z.z.):

výsadba účelovej poľnohospodárskej a ochrannej zelene,

vrstevnicová agrotechnika,

striedanie plodín s ochranným účinkom,

mulčovací medzplodina kombinovaná s bezorbovou agrotechnikou,

bezorbová agrotechnika,

osevné postupy so striedaním plodín s ochranným účinkom,

usporiadanie honov v smere prevládajúcich vetrov,

iné opatrenia, ktoré určí pôdna služba podľa stupňa erózie poľnohospodárskej pôdy;

na území s funkciou viníc je prípustné umiestniť len vinohradnícke stavby (hajlochy, pivnice) za účelom spracovania úrody a výroby vína, prípadne individuálne rekreačné a hospodárske objekty do 80,0 m² zastavanej plochy pre ubytovanie prechodného charakteru, alebo pre verejné stravovanie menšieho rozsahu;

B) uprednostniť poľnohospodársku výrobu na menších parcelách PPF, jednotlivé parcely oddeliť medzami (pásmi TTP) resp. vhodnými drevinami, a tak umožniť rozmanitejšiu štruktúru krajiny, ktorá by poskytovala viacej možností pre úkryt, hľadanie potravy a rozmnožovanie živočíchov, čo by podporilo zvýšenie biodiverzity v krajine a úživnosť poľovného revíru.

Najväčšou firmou v oblasti poľnohospodárskej produkcie a rozsahu obhospodarovaného územia patrí AGROK spol.s.r.o.

Lesné hospodárstvo

Pre ochranu a využívanie lesného pôdneho fondu platia opatrenia stanovené v Lesnom hospodárskom pláne SR.

V území je sledované:

- zachovať a posilňovať systém miestnych ekosystémov.

V rámci ÚPN obce územne bližšie konkretizovať koncepcné zámery krajinotvorby s tvorbou ucelených lesíkov .

V zmysle § 5 ods. 2 zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch pri využívaní lesných pozemkov na iné účely ako na plnenie funkcií lesov sa chránia lesné pozemky najmä v ochranných lesoch (§ 13) a v lesoch osobitného určenia (§ 14).

Podľa § 10 zákona o lesoch ochranné pásmo lesa tvoria pozemky do vzdialenosti 50 m od hranice lesného pozemku.

V zmysle § 12 zákona o lesoch sa rozlišujú nasledovné kategórie lesov:

- ochranné lesy,
- lesy osobitného určenia,
- hospodárske lesy.

Lesy v k.ú. obce spadajú do LHC Žitavany.

Lesné porasty sú zaradené do kategórie hospodárskych lesov. Hospodárske lesy sú lesy, ktoré nie sú ochrannými lesmi alebo lesmi osobitného určenia a ktorých účelom je produkcia dreva a ostatných lesných produktov pri súčasnom zabezpečovaní mimoprodukčných funkcií lesov.

Lokálne sa vyskytuje ochranný les.

Povinnosti pri ochrane lesa ú zakotvené v § 28 zákona o lesoch.

/Zdroj: lesnícky portál (LGIS)/

10. Kultúrne a historické pamiatky, pozoruhodnosti a archeologické náleziská

Objekty pamiatkového fondu

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky v katastrálnom území obce **neviduje** žiadne nehnuteľné národné kultúrne pamiatky.

V obci sa nachádzajú pamiatky:

- rímskokatolícky kostol

Z hľadiska ochrany archeologických nálezov a situácií je potrebné zapracovať do záväznej časti ÚPD nasledovné podmienky:

1.) Ku všetkým rozhodnutiam iných orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy, ktorými môžu byť dotknuté záujmy chránené pamiatkovým zákonom, sa vyžaduje záväzné stanovisko krajského pamiatkového úradu. Orgán štátnej správy a orgán územnej samosprávy, ktorý vedie konanie, v ktorom môžu byť dotknuté záujmy ochrany pamiatkového fondu, môže vo veci samej rozhodnúť až po doručení právoplatného rozhodnutia alebo záväzného stanoviska orgánu štátnej správy na ochranu pamiatkového fondu.

2.) V prípade nevyhnutnosti vykonania archeologického výskumu za účelom záchrany archeologických nálezov alebo nálezových situácií predpokladaných v zemi na území stavby o archeologickom výskume a podmienkach jeho vykonania rozhodne v samostatnom rozhodnutí podľa § 35 ods. 7, § 36 ods. 3 a § 39 ods. 1 pamiatkového zákona krajský pamiatkový úrad.

3.) V prípade zistenia archeologického nálezu mimo povoleného pamiatkového výskumu je nálezca povinný oznámiť to krajskému pamiatkovému úradu priamo alebo prostredníctvom obce. Oznámenie o náleze je nálezca povinný urobiť najneskôr na druhý pracovný deň po

nájdení. Nález sa musí ponechať bez zmeny až do obhliadky krajským pamiatkovým úradom alebo ním poverenou odborne spôsobilou osobou, najmenej však tri pracovné dni odo dňa oznámenia nálezu. Do obhliadky krajským pamiatkovým úradom je nálezca povinný vykonať všetky nevyhnutné opatrenia na záchranu nálezu, najmä zabezpečiť ho proti poškodeniu, znehodnoteniu, zničeniu a odcudzeniu. Archeologický nález môže vyzdvihnúť a premiestniť z pôvodného miesta a z nálezových súvislostí iba oprávnená osoba metódami archeologického výskumu. Nález, ktorý je strelivo alebo munícia pochádzajúca spreď roku 1946, môže vyzdvihnúť iba pyrotechnik Policajného zboru.

4.) Podľa § 40 ods. 10 pamiatkového zákona v prípade, ak k nálezu nedošlo počas pamiatkového výskumu alebo počas nepovolenej činnosti, má nálezca právo na náhradu výdavkov súvisiacich s ohlásením a ochranou nálezu podľa § 40 ods. 2 a 3 pamiatkového zákona. Podľa § 40 ods. 11 pamiatkového zákona Pamiatkový úrad rozhodne o poskytnutí nálezného a poskytne nálezcovi nálezné v sume až do výšky 100 % hodnoty nálezu. Hodnota nálezu sa určuje znaleckým posudkom.

Na území obce Žitavany, okr. Zlaté Moravce, v katastrálnych územiach Kňazice a Opatovce sa nachádzajú evidované archeologické náleziská v polohách:

1. S od kostola (stredovek, novovek);
2. intravilán, pravobrežná terasa, dom č. 152 (neolit, d. bronzová?);
3. Hoňovce (stredovek) /mimo záujmového územia obce/
4. Pod vrškami (neolit);
5. pod vinicami (neolit, eneolit);
6. pod starými vinicami (neolit, doba bronzová /lužická kultúra/);
7. stráň Suličina (neolit, doba bronzová /lužická kultúra?/);
8. Suličín (neolit);

Z hľadiska celkového archeologického potenciálu je riešené územie situované na rozmedzí južných svahov Pohronskeho Inovca a severnej časti Podunajskej pahorkatiny, na oboch stranách rieky Žitavy, a to v regióne s kontinuálnym osídlením riečnych terás od praveku až do doby dejinnej.

Evidované archeologické náleziská uvedené v texte sú numericky prepojené s mapovým podkladom zo zdroja Geoportal.

Podľa § 22 ods. 5 pamiatkového zákona sú údaje týkajúce sa umiestnenia archeologických nálezísk predmetom ochrany podľa osobitných predpisov (ods. 3, § 76 zákona NR SR č. 241/2001 o ochrane utajovaných skutočností) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V katastrálnom území obce Žitavany evidujeme v dokumentácii Archeologického ústavu SAV v Nitre viacero archeologických lokalít. V miestnej časti Kňazice patrí k najvýznamnejším náleziskám poloha Pod starými vinicami, kde bolo zistené polykultúrne osídlenie z neolitu, eneolitu (lengyelská kultúra, kultúra Kosihy-Čaka-Makó), doby bronzovej (lužická kultúra) a z

doby laténskej. Okrem sídlisk tu bolo preskúmané aj žiarové pohrebisko lužickej kultúry. Sídliská datované do obdobia neolitu a eneolitu boli doložené aj na stráni Suličina a v polohe Vrábiková studnička. V roku 2011 sa podarilo objaviť sídlisko datované do obdobia neolitu a stredoveku v polohe Chudera, resp. Pod zdochlinou a sídlisko kultúry s lineárnou keramikou v polohe Holdy.

Taktiež v časti Opatovce nad Žitavou je registrované osídlenie z obdobia neolitu a eneolitu, a to v polohe Pod vrškami. Stredoveké a novoveké doklady osídlenia boli zistené pri kostole.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti je možné predpokladať, že v zmienených polohách môže pri výkopových prácach dôjsť k narušeniu archeologických pamiatok. Z toho dôvodu by bolo žiadúce pri tvorbe územného plánu prihliadať aj na prítomnosť archeologických lokalít. Preto by všetky zemné práce mali prebiehať pod dohľadom archeológa.

Archeologický ústav SAV pri realizácii stavieb v rámci Územného plánu odporúča splniť tieto podmienky:

Stavebník/investor v každej etape stavby vyžadujúcej si zemné práce si od príslušného Krajského pamiatkového úradu už v stupni územného konania vyžiada (v zmysle zákona 50/1976 Zb. o územnom plánovaní) stanovisko k plánovanej stavebnej akcii vo vzťahu k možnosti narušenia archeologických nálezísk.

Zároveň upozorňujeme na § 39 novelizovaného pamiatkového zákona 49/2002 Z.z., o nevyhnutnosti vykonať záchranný výskum, ocom rozhoduje príslušný Krajský pamiatkový úrad. V prípade záchranného archeologického výskumu KPÚ vydáva rozhodnutie.

Zdôvodnenie:

Z katastra obce Žitavany evidujeme viaceré archeologické lokality z neolitu, eneolitu, doby bronzovej, doby železnej, stredoveku a novoveku. Nevylučujeme preto, že pri zemných prácach spojených so stavebnou činnosťou budú zistené archeologické nálezy, resp. archeologické situácie. Preto by všetky zemné práce mali prebiehať pod dohľadom archeológa v rámci záchranného archeologického výskumu.

11. *Paleontologické náleziská a významné geologické lokality (napr. skalné výtvory, krasové územia a ďalšie)*

V riešenom území obce Žitavany sa nenachádzajú významné paleontologické náleziská a ani skalné výtvory, či krasové územia.

12. *Iné zdroje znečistenia (hlukové pomery, vibrácie, žiarenie)*

Zaťaženie prostredia hlukom a vibráciami

Negatívny vplyv na sídlo má prítomnosť cesty II. triedy, II/511, ktorá sa nachádza v severnej časti predmetného územia, v dotyku so zastavaným územím, na hranici s k.ú. Topoľčianky. Na cestu II. triedy II/511 vyúsťujú cesty III. triedy. Cesta III/1622 zabezpečuje spojenie s obcou Machulince a cesta III/1624 zabezpečuje dopravné prepojenie s východnou

časťou mesta Zlaté Moravce. Všetky uvedené cesty sú zdrojom hluku a vibrácií. Do západnej časti predmetného územia zasahuje i železničná trať. V súčasnosti je plánovaná úprava oblúkov na trati. Nemá však priamy vplyv na zastavané územie obce, i keď je zdrojom hluku a vibrácií. Ochranu obyvateľstva pred nadmerným hlukom a vibráciami rieši Vyhláška MZ SR č.549/2007 Z. z. o ochrane zdravia ľudí. Prístupná hodnota hluku od roku 2006 je 60 dB pre dennú dobu a 50 dB pre nočnú dobu.

Žiarenie a iné fyzikálne polia

Rádioaktivita

Problematika rádioaktívneho ožarovania obyvateľstva je v ostatných rokoch vo svete i v Slovenskej republike predmetom zvýšenej pozornosti. Dôvodom je značná radiačná záťaž, podmienená umelými i prírodnými zdrojmi a nové poznatky hodnotenia ionizujúceho žiarenia. Z celkového rádioaktívneho žiarenia, ktoré voľne pôsobí na obyvateľstvo, viac ako dve tretiny tvoria prírodné rádioaktívne zdroje. Z nich radón sa podieľa 47 % na skladbe priemerného ročného efektívneho dávkového ekvivalentu ožiarovania obyvateľstva (Vedecký výbor OSN pre otázky ožiarovania, New York, 1988).

Najzávažnejším prírodným zdrojom žiarenia je radón-222 a jeho dcérske produkty rozpadu. Je to karcinogén, ktorý sa podieľa na vzniku rakoviny pľúc až desiatimi percentami. Zdrojovým objektom radónu sú väčšinou hlbšie pôdne horizonty a horniny s obsahom rádia-226, ktorého rozpadom Rn-222 vzniká. Z hĺbky sa radón rôznym spôsobom a rôznymi prísunovými cestami (neotektonické netesné zlomy, priepustné horniny, drvené zóny hornín, atď.) dostáva v pôdnom vzduchu, vode alebo v stavebných materiáloch do obytných priestorov.

Podľa mapového portálu ŠGÚ Dionýza Štúra spadá takmer celá časť do územia so stredným radónovým rizikom (63,0%). Južná a juhovýchodná časť zastavaného územia obce Žitavany spadá do oblasti s nízkym radónovým rizikom (36,7%). (vid' výkres č.4)

13. Zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov

Z environmentálneho hľadiska možno považovať za stresové:

Erózia pôdy

Medzi významnejšie exogénne geodynamické javy v záujmovom území môžeme zaradiť predovšetkým plošnú eróziu, vertikálnu (výmoľovú) eróziu a presadenie spraší. Plošná a vertikálna erózia sa výraznejšie prejavuje v západnej časti katastrálneho územia. Podľa vybraných geodynamických javov sú v tejto oblasti sedimenty náchylné na presadenie. Zákon o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy (§ 5 ochrana poľnohospodárskej pôdy pred eróziou) je v pôsobnosti od roku 2004. Sú v ňom určené protierózne opatrenia. V zhode s týmto zákonom je každý užívateľ poľnohospodárskej pôdy povinný vykonávať trvalú a účinnú protieróznú ochranu poľnohospodárskej pôdy vykonávaním ochranných opatrení podľa stupňa erózie poľnohospodárskej pôdy (§ 5, odstavec 2). Pôdoochranné opatrenia sú zamerané na zachovanie kvalitatívnych vlastností a funkcií pôdy a na jej ochranu pred poškodením a degradáciou.

V riešenom území sa potencionálne vyskytujú nasledovné geodynamické javy:

- ohrozenie poľnohospodárskych pôd veternou eróziou – žiadna až slabá erózia
/Zdroj: podnemapy.sk/
- ohrozenie poľnohospodárskych pôd vodnou eróziou:

Celé katastrálne územie nie je náchylné na vodnú eróziu. Náchylnosť na eróziu v celom území je žiadna alebo nízka (odnos pôdy je menej ako 4 t/ha za rok).

/Zdroj: podnikmapy.sk/

- *náchylnosť celého k. ú. na zosúvanie* - je slabá (Atlas krajiny SR, 2002, str. 282)

V predmetnom území sú evidované staré banské diela v zmysle § 35 ods.1, zákona č. 44/1988, haldy z ťažby a spracovania andezitu (zn. 5 -halda) , nie sú evidované svahové deformácie.

Predmetné územie nie je určené ako prieskumné územie pre vyhradený nerast. V území je potrebné rešpektovať jestvujúce rigoly.

Kvalita ovzdušia

Ochrana ovzdušia sa vykonáva v zmysle zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší. Kategorizácia zdrojov znečistenia veľkých a stredných zdrojov znečistenia ovzdušia sa uskutočňuje v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 410/2003 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 706/2002 Z. z. o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, o technických požiadavkách a všeobecných podmienkach prevádzkovania, o zozname znečisťujúcich látok, o kategorizácii zdrojov znečisťovania ovzdušia a o požiadavkách zabezpečenia rozptylu emisií znečisťujúcich látok.

V obci Žitavany sa veľké zdroje znečistenia ovzdušia nenachádzajú.

Obec je plynofikovaná. V obci sa nachádzajú malé zdroje znečistenia z domových prevádzok. Kvalita ovzdušia v obci nebola meraná. Monitorovacia stanica v kraji je situovaná iba v meste Nitra. Ku kvalite ovzdušia prispieva tiež skutočnosť, že obec je plynofikovaná.

V k.ú. obce Žitavany sa **veľké zdroje znečistenia nenachádzajú**.

Poškodenie bioty

Biota zahŕňa všetky živé organizmy vo vymedzenom priestore. K poškodzovaniu bioty dochádza vplyvom aj prírodných činiteľov, ale v tejto časti uvedieme najmä tie, ktoré súvisia s činnosťou človeka v krajine a ktoré poškodzujú najmä pôvodné druhy rastlín a živočíchov, z ktorých mnohé sú predmetom ochrany prírody.

Medzi dôsledky hospodárskej činnosti človeka patrí aj napr. znižovanie plochy pôvodných a prirodzených biotopov, ich fragmentácia resp. ich zničenie. Zároveň tieto plochy pôvodných biotopov boli resp. sú nahradzované umelými človekom vytvorenými biotopmi, ktoré boli obsadené nepôvodnými druhmi organizmov, či už zámerne (napr. cieľavedomé pestovanie poľnohospodárskych kultúr) alebo sekundárne prenikaním agresívnejších druhov, ktoré vytlačili resp. vytláčajú pôvodné druhy organizmov. Dôsledkom tohto procesu je postupné znižovanie biodiverzity v krajine až po vymiznutie niektorých druhov.

K poškodzovaniu bioty v súčasnosti dochádza aj sekundárnymi stresovými zdrojmi, ktoré sú spojené so zavádzaním intenzívnej poľnohospodárskej výroby, zakladaním nových urbanizovaných plôch (najmä výstavbou objektov bývania, dopravy a priemyselnej výroby) a to znečisťovaním ovzdušia, pôdy a vody ako základných zložiek životného prostredia živých organizmov.

V riešenom území k najrozsiahlejšiemu poškodzovaniu bioty došlo vplyvom zavádzania intenzívnej poľnohospodárskej výroby. Súčasťou tohto procesu bolo odvodnenie, melioračné a regulačné úpravy územia, následkom ktorých došlo k zmene aj vodných pomerov v krajine.

Postupné rozširovanie plôch poľnohospodárskej pôdy sa uskutočňovalo najmä na úkor prirodzených lúčnych a lesných spoločenstiev.

Biota v riešenom území je ohrozovaná a poškodzovaná aj existujúcimi bariérovými objektmi, ktoré ohrozujú najmä živočíchy. Sú to predovšetkým nadzemné elektrovedy a dopravné koridory.

Nadzemné elektrovedy spôsobujú zranenie resp. uhynutie vtákov v dôsledku nárazu počas letu alebo zásahu elektrickým prúdom. Pri novobudovaných elektrovedoch resp. pri rekonštrukcii existujúcich je potrebné vykonať technické opatrenia na zabránenie úhynu vtákov.

Cestná doprava spôsobuje zranenie resp. úhyn ďalších druhov živočíchov (najmä obojživelníkov, plazov a cicavcov) v dôsledku nárazu. Kosenie okrajov ciest výrazne znižuje toto riziko.

Pôvodná biota je poškodzovaná aj využívaním niektorých foriem hospodárenia napr. v lesnom hospodárstve je to holorubný spôsob obnovy, celoplošná príprava pôdy a pestovanie nepôvodných druhov drevín akými sú napr. agát biely a topol šľachtený.

Biota je poškodzovaná aj vplyvom používania rôznych chemických látok v poľnohospodárskej i lesohospodárskej činnosti, znečisťovaním pôdy a vody odpadovými vodami, nelegálnymi skládkami.

III. Hodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia a odhad ich významnosti podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

1. Vplyvy na obyvateľstvo - počet obyvateľov dotknutých vplyvmi navrhovanej činnosti v dotknutých obciach, zdravotné riziká, sociálne a ekonomické dôsledky a súvislosti, narušenie pohody a kvality života, prijateľnosť činnosti pre dotknuté obce (napr. podľa názorových stanovísk a pripomienok dotknutých obcí, sociologického prieskumu medzi obyvateľmi dotknutých obcí), iné vplyvy

Negatívne vplyvy predkladanej dokumentácie, ktorou je návrh ÚPN obce Žitavany na obyvateľstvo, na jeho zdravotný stav, na sociálne a ekonomické dôsledky, na možné zdravotné riziká, na prípadné narušenie kvality života a vplyvy na susedné obce nepredpokladáme.

Úlohou dokumentu je zosúladiť záujmy obyvateľov obce, ktorými sú predovšetkým záujmy orientované do nových plôch určených na výstavbu s ochranou prírody a krajiny. Okrem ochrany prírody je potrebné mať na zreteli ochranu poľnohospodárskej pôdy, elimináciu negatívnych javov sprevádzajúcich dopravné väzby v území, chýbajúcu skládku biologického odpadu (kompostáreň) so zberovým dvorom druhotných surovín.

Hlavným cieľom je vytvorenie územnoplánovacej dokumentácie, ktorá bude komplexne riešiť územný rozvoj obce a bude po schválení záväzným dokumentom pre obec, obyvateľov obce a ostatných účastníkov procesu povoľovania a realizácie plánovaných zámerov územného rozvoja obce.

2. Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery

Návrh riešenia ÚPN obce Žitavany nemá vplyv na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery. V predmetnom území sú evidované staré banské diela v zmysle § 35 ods.1, zákona č. 44/1988, haldy z ťažby a spracovania andezitu (zn. 5 -halda) , nie sú evidované svahové deformácie.

V návrhu ÚPN obce nie je plánovaný taký rozvojový zámer, ktorý by mal priamy vplyv na geodynamické a geomorfologické procesy.

3. Vplyv na klimatické pomery

Realizáciou rozvoja podľa navrhovanej ÚPD sa predpokladá skvalitnenie životného prostredia v obci. Pri realizácii navrhovaných opatrení sa očakávajú zlepšenia mikroklimatických pomerov v riešenom území. Návrh v zmysle zákona č.148/2014 vytvára predpoklady na zmiernenie dopadu klimatických zmien na riešené územie.

Územnotechnické predpoklady pre realizáciu opatrení, ktoré budú smerovať k zmierneniu nepriaznivých dôsledkov zmeny klímy na sídelné prostredie obce Žitavany.

Opatrenia voči častejším a intenzívnejším vlnám horúčav:

- koncipovať urbanistickú štruktúru obce tak, aby umožňovala lepšiu cirkuláciu vzduchu; zabezpečiť zvyšovanie podielu vegetácie a vodných prvkov v obci osobitne v zastavanej centrálnej časti;
- zabezpečiť a podporovať obmedzovanie prílišného prehrievania stavieb, napríklad vhodnou orientáciou stavieb k svetovým stranám, tepelnou izoláciou, tienením transparentných výplní ;
- podporovať a využívať vegetáciu, svetlé a odrazové povrchy na budovách a v dopravnej infraštruktúre;
- zabezpečiť a podporovať aby boli dopravné a energetické technológie, materiály a infraštruktúra prispôbené meniacim sa klimatickým podmienkam;
- vytvárať a podporovať vhodnú mikroklimu pre chodcov a cyklistov v obci- realizácia lipovej aleje ako dopravnovo-vegetačnej spojnice medzi oboma časťami obce;
- zabezpečiť a podporovať ochranu funkčných brehových porastov v obci;
- zabezpečiť a prispôsobiť výber drevín pre výsadbu v obci meniacim sa klimatickým podmienkam;
- vytvárať komplexný systém plôch zelene v obci v prepojení do kontaktných hraníc obce a do príľahlej krajiny.

Opatrenia voči častejšiemu výskytu silných vetrov a víchríc:

- zabezpečiť a podporovať výsadbu lesa, alebo spoločenstiev drevín v extraviláne obce;
- zabezpečiť udržiavanie dobrého stavu statickej a ekologickej stability stromovej vegetácie;
- zabezpečiť dostatočnú odstupovú vzdialenosť stromovej vegetácie od elektrického vedenia;
- zabezpečiť a podporovať implementáciu opatrení proti veternej erózii /výsadba vetrolamov, živých plotov, aplikácia prenosných zábran /.

Opatrenia voči častejšiemu výskytu sucha:

- podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej a odpadovej vody;
- zabezpečiť minimalizáciu strát vody v rozvodovej sieti obce;
- realizovať opatrenia na voči riziku lesných požiarov;
- podporovať a zabezpečovať zvýšené využívanie lokálnych vodných plôch a dostupnosť záložných vodných zdrojov.

Opatrenia voči častejšiemu výskytu intenzívnych zrážok:

- podporovať a zabezpečiť udržiavanie a rozširovanie plôch s vegetáciou lesných spoločenstiev;
- zabezpečiť a podporovať zvýšenie retenčnej kapacity územia pomocou hydrotechnických opatrení, navrhnutých ohľaduplne k životnému prostrediu;
- zabezpečiť a podporovať infiltračnú kapacitu územia diverzifikovaním štruktúry krajiny pokrývky s výrazným zastúpením vsakovacích prvkov v extraviláne a minimalizovaním podielu nepriepustných povrchov na urbanizovaných plochách v zastavanom území;
- zabezpečiť a podporovať zvyšovanie podielu vegetácie pre zadržiavanie a infiltráciu dažďových vôd v obci;
- zabezpečiť a podporovať renaturáciu a ochranu tokov a mokradí;
- odtokové pomery usmerňovať pomocou drobných hydrotechnických opatrení;
- podporovať a udržiavať sieť lesných ciest s účinnou protipovodňovou ochranou.

Nepredpokladáme, že by realizáciou zámerov v návrhu ÚPN obce Žitavany došlo k negatívnym vplyvom na klimatické pomery v území. Nie sú ani navrhované také aktivity, ktorých realizáciou by došlo napr. k výrubu lesných pozemkov. Navrhujeme zachovať lesný porast, zrealizovať dosadbu abscentujúcej líniovej zelene popri spevnených a nespevnených komunikáciách, doplniť ochrannú a izolačnú zeleň, ktorá môže klimatické pomery zlepšiť. V konečnom dôsledku nezasahujeme do prírodného prostredia, ktoré charakterizuje typický krajinný ráz obce.

4. Vplyvy na ovzdušie (napr. množstvo a koncentrácia emisií a imisií)

Na kvalitu ovzdušia v súčasnosti najviac vplýva doprava v území obce, ktorú reprezentuje cesta II. triedy, II/511, cesty III. trieda, III/1622, III/1624 a zvyšné miestne a účelové komunikácie, sprístupňujúce objekty, plochy a veľkobloky poľnohospodárskej pôdy v riešenom území.

Obec je plynofikovaná. V obci sa nachádzajú malé zdroje znečistenia z domových prevádzok. Vo vykurovacom období je ovzdušie znečisťované splodinami fosílnych palív z objektov, ktoré nie sú napojené na plyn.

V k.ú. obce Žitavany sa veľké zdroje znečistenia **nenachádzajú**.

Návrh ÚPN obce Žitavany nemá vplyv na množstvo a koncentráciu emisií a imisií v ovzduší. Predmetom riešenia ÚPN nie sú funkcie, ktoré by priamo vplývali na množstvo a koncentráciu emisií a imisií v ovzduší.

5. Vplyvy na vodné pomery (napr. kvalitu, režimy, odtokové pomery, zásoby)

Návrh riešenia Územného plánu obce nemá priamy vplyv na vodné pomery, ale vytvára predpoklady pre ochranu inundačného územia vodných tokov a vytvára podmienky pre:

- prirodzené meandrovanie vodných tokov;
- spomaľovanie odtoku povrchových vôd z predmetného územia;
- dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri plánovanej výstavbe je potrebné v maximálnej miere zadržať v území (zachovať retenčnú schopnosť územia), akumuláciou do zberných nádrží a následne túto vodu využívať na závlahu pozemkov, respektíve kontrolované vypúšťať do recipientu po odznení prívalovej zrážky.

Návrh ÚPN obce nebude mať negatívny vplyv na vodné pomery v zmysle jej kvality, režimov, odtokových pomerov a zásob, prípadne aj iných charakteristík pre podzemné a povrchové vody.

Opatrenia:

- zabezpečiť bezproblémové napojenie navrhovaných lokalít kvalitnou pitnou vodou zo skupinového vodovodu;
- pre požiarne účely využívať korytá vodných tokov a riešiť protipožiarne zabezpečenie obce za stavu, keď verejný vodovod je zásobovaný vodou len prírodnými potrubiami z vodných zdrojov;
- v miestach, kde je to nutné, zrekonštruovať zásobovaciu a rozvodnú vodovodnú sieť v obci;
- pri rozširovaní územia o nové rozvojové lokality rešpektovať všetky privádzacie a rozvádzacie vodovodné trasy s vodárenskými zariadeniami po celej obci s dodržaním ich ochranného pásma a ustanovení Zákona o vodách č. 364/2004 Z.z. a o zmene zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) a príslušné platné normy STN 736822 "Križovanie a súbehy vedení a komunikácií s vodnými tokmi", STN 752102 "Úprava riek a potokov";
- v súvislosti s navrhovanou výstavbou vyplynú podstatne zvýšené požiadavky na množstvo odberu vody pre obec oproti súčasnosti, preto je nutné počítať s navýšením odberu pitnej vody skupinovým vodovodom a odtoku splaškových vôd do skupinovej kanalizácie obce;
- pri riešení nových rozvojových lokalít je potrebné venovať pozornosť tlakovým pomerom vodovodnej siete, taktiež vybudovať prečerpávaciu stanicu splaškovej kanalizácie, ktorá zabezpečí potrebný tlak v rozvádzacom - výtlačnom potrubí (v podrobnejšej dokumentácii pre územné rozhodnutie a stavebné povolenie prehodnotiť tlakové pomery vo vodovodnej sieti a až na základe výsledkov rozhodnúť o umiestnení čerpacích staní);
- likvidáciu splaškových vôd riešiť prostredníctvom verejnej splaškovej kanalizácie a zároveň samostatne riešiť odvedenie dažďových vôd, teda nie zaústením do potrubí splaškovej kanalizácie;
- jestvujúci systém odvádzania dažďových vôd z povrchového odtoku rigolmi (otvorenými, prekrytými) zachovať v najväčšej miere, doplniť nové rigoly v línii ulíc, kde rigoly chýbajú;
- dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri plánovanej výstavbe v maximálnej miere zadržať v území s cieľom zachovať retenčnú schopnosť územia akumuláciou do zberných nádrží a následne túto vodu využívať, resp. kontrolovane vypúšťať do recipientu po odznení prívalovej zrážky;
- zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity;
- rešpektovať ochranné pásma verejného vodovodu a verejnej kanalizácie v zmysle zákona 442/2002 Z.z. z 19.6.2002, a ustanovenia Zákona o vodách č. 364/2004 Z.z. a o zmene zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon), prípadne križovania inžinierskych sietí s vodnými tokmi musia byť riešené v súlade s STN 736822, ďalej dodržiavať ochranné pásma pozdĺž vodohospodársky významného vodného toku v šírke min. 10m od brehovej čiary, resp. päty hrádze obojstranne, pri drobných vodných tokoch do 5m. Na území pobrežných pozemkov a v inundačnom území nie je prípustná orba, stavenie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami škodiacimi vodám, výstavba súbežných inžinierskych sietí;
- všetky rozvojové aktivity, následne po schválení ÚPN obce riešené, v podrobnejšej projektovej dokumentácii, musia byť v súlade so zákonom č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami
- protipovodňové opatrenia, úpravy vodných tokov ako i výsadbu porastov v dotyku s vodnými tokmi, vždy odsúhlasiť so správcom vodných tokov.

6. Vplyvy na pôdu- (napr. spôsob využívania, kontaminácia, pôdna erózia)

Orná pôda je v území zväčša využívaná na poľnohospodárske účely cieľom každoročného dopestovania poľnohospodárskych plodín. V rámci návrhu ÚPN obce Žitavany dôjde k vyňatiu poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely v desiatich lokalitách mimo zastavaného územia, a v siedmich lokalitách v zastavanom území. (vid'. výkres č.11)

Návrh riešenia ÚPN vytvára predpoklady na ochranu pôdy pred eróziou:

- realizovaním opatrení na postihnutých plochách ornej pôdy výmoľovou eróziou pomocou zasakovacích pásov;
- rešpektovaním jestvujúcich výmoľov a rigolov, ktoré súvisia s lesnými výmoľmi v zalesnenej časti a budovaním navrhovaných rigolov v kritických ohrozených lokalitách;
- vytvorenie legislatívneho sankčného nástroj na postihovanie občana – podnikateľa, ktorý kontaminuje pôdu v okolí svojho bydliska (divoké skládky a pod.);
- vyhodnocovanie dôsledkov stavebných zámerov na poľnohospodárskej pôde v rámci návrhu riešenia územného plánu obce Žitavany riešiť v zmysle §13 zákona č. 220/2004 o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.

Povrch územia - terén je rovinatý až čelnitý, smerom k lesnému celku veľmi členitý. Pri návrhu a realizácii výstavby v rozvojových lokalitách treba dbať na ochranu poľnohospodárskej pôdy, s potrebou naviazania na prirodzenú vývojovú kontinuitu, funkčné a kompozičné predpoklady obce, dané a nemenné ekologické podmienky s ochranou životného prostredia.

Kontaminácia pôdy patrí z hľadiska kvality poľnohospodárskej pôdy k stresovým faktorom. Z hľadiska kontaminácie pôd sa v západnej a južnej časti záujmového územia obce vyskytujú pôdy relatívne čisté. (Atlas krajiny SR, 2002)

Z hľadiska náchylnosti pôd na acidifikáciu sú v riešenom území zastúpené pôdy stredne náchylné na acidifikáciu s vyššou pufracnou schopnosťou (J a Z časť záujmového územia), v strednej časti k.ú. sú zastúpené pôdy na minerálne bohatších substrátoch náchylné na acidifikáciu a v severnej časti k.ú. pôdy na minerálne chudobných substrátoch taktiež náchylné na acidifikáciu. (Atlas krajiny SR, 2002)

K preventívnym opatreniam patrí hlavne obmedzenie nekontrolovateľný výrubu lesného porastu, zamedziť plošný výrub lesa, pri regenerácii porastu voliť prebierkový plán. Dodržiavať lesohospodársky plán so zreteľom na obnovu, ale i zachovanie lesných porastov v území.

7. Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy (napr. chránené, vzácne, ohrozené druhy a ich biotopy, migračné koridory živočíchov, zdravotný stav vegetácie a živočíšstva atď.)

Chránené a vzácne spoločenstvá fauny a flóry sa viažu prevažne na prvky územného systému ekologickej stability, chránené územia a lesné ekosystémy. Podrobnejší rozpis fauny a flóry vyskytujúcej sa v území je v kapitole C, bod II. 6.

Návrh riešenia Územného plánu obce vytvára predpoklady na realizáciu navrhnutých ekostabilizačných opatrení a prispieje k stabilizácii prírodného prostredia, čím sa zlepšia aj podmienky pre faunu a flóru riešeného územia.

8. Vplyvy na krajinu - štruktúru a využívanie krajiny, scenériu krajiny

V návrhu riešenia je zachovaná súčasná krajinná štruktúra a využívanie krajiny a z tohto hľadiska nebude mať návrh riešenia na krajinu negatívny vplyv. Návrh rozvoja obce nebude mať dopad na časti krajiny, ktoré sú z krajinného - estetického hľadiska považované za najhodnotnejšie. Realizáciou navrhovaných opatrení a prvkov MÚSES sa vytvoria predpoklady pre ochranu súčasnej krajiny v riešenom území a zvýraznenie hodnotných typických článkov štruktúry krajiny.

Medzi najvýznamnejšie krajinárske opatrenia patrí realizovanie prvkov MÚSES (podpora výsadby a dosadby vegetácie v zastavanom území obce a mimo neho).

Zastavané územie obce je rozširované v desiatich lokalitách citlivo s ohľadom na historický vývoj, prirodzený rast a arondáciu. Tu dôjde k záberu poľnohospodárskej pôdy. V tomto ponímaní nastane zmena vo funkčnom a priestorovom charaktere terajšieho využitia územia. Po realizácii týchto zámerov sa zmení krajinný obraz, vytvoria sa nové urbánne zastavané plochy. Navrhovaná zástavba bude kompozične podobná existujúcej vidieckej zástavbe, takže nevzniknú extrémne vizuálne prvky, pohľady narúšajúce prirodzený ráz vnímania krajiny. Budú dodržané záväzné regulatívy ako je max. výška zástavby, percento zastavanosti, podiel zelene, prípustné, podmienene vhodné a neprípustné funkčné využitie priestoru. Návrh nezasahuje do lesných celkov. Predpokladáme, že v celom svojom kontexte nebudú mať rozvojové zámery negatívny vplyv na scenériu, využívanie a štruktúru krajiny. Významným a pozitívnym faktorom v tejto súvislosti bude vegetačné prepojenie obce s okolitou krajinou.

9. Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma (napr. navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, súvislá európska sústava chránených území (Natura 2000), národné parky, chránené krajinné oblasti, chránené vodohospodárske oblasti), na územný systém ekologickej stability.

Návrh ochrany a tvorby krajiny, vrátane prvkov územného systému ekologickej stability a ekostabilizačných opatrení, rešpektuje vyhlášku MŽP SR 492/2006 Z.z. (táto vyhláška mení a dopĺňa vyhlášku MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov).

Ochranu najzázračnejších biotopov a ohrozených druhov v európskom meradle - NATURA 2000 legislatívne zabezpečujú právne normy EÚ: smernica RES č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov a smernica RES č. 92/43/EHS o ochrane biotopov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín.

Návrh ÚPN obce Žitavany rešpektuje všetky chránené územia, ochranné pásma, prvky územného systému ekologickej stability. Podrobnejší rozpis a charakteristika v kapitole C. bod II.8.

Navrhované plochy nemajú negatívny vplyv na územia európskeho významu, Natura 2000 a ani na prvky R-ÚSES, či chránené vodohospodárske oblasti.

Aj po realizácii navrhovaných zámerov ostanú vymedzené chránené územia súčasťou priestoru prírodnej krajiny ekologicky hodnotnej a zvyšná časť ostane ako priestor zmiešanej krajiny, so saturáciou ľudských potrieb obyvateľov obce a rešpektovaním ochranných pásiem dopravnej a technickej infraštruktúry, vodných tokov, kultúrnych pamiatok a pod.

Návrh rieši zlepšenie druhového zloženia existujúcich interakčných prvkov, resp. navrhuje založiť úplne nové koridory (alebo ich časti) výsadbou drevín a zároveň založiť infiltračné pásy vhodným druhovým zložením na eliminovanie vodnej erózie.

10. Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky

Návrh riešenia Územného plánu obce nemá priamy vplyv na kultúrne a historické pamiatky. Územnoplánovacia dokumentácia obce vytvára predpoklady pre ochranu a zachovanie kultúrneho dedičstva a rešpektuje stanoviská Krajského pamiatkového úradu v Nitre. Rozpis kultúrnych a historických pamiatok v obci je uvedený v kapitole C. II. 10.

11. Vplyvy na archeologické náleziská

Návrh riešenia ÚPN obce Žitavany neovplyvní výskyt archeologických lokalít, ale stanovuje spôsob ako postupovať v prípade nálezov. Územnoplánovacia dokumentácia obce vytvára predpoklady pre ochranu a zachovanie archeologických lokalít nálezísk a rešpektuje stanoviská Krajského pamiatkového úradu v Nitre. V obci je značný výskyt archeologických lokalít (viď. kapitola C II.10.).

12. Vplyvy na významné paleontologické a geologické lokality

Návrh riešenia Územného plánu obce nemá priamy vplyv na významné geologické a paleontologické lokality.

Z hľadiska zachovania a ochrany chránených ložiskových území sa podľa Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra spomínané územia v k.ú. Opatovce a k.ú. Kňažice nenachádzajú. Návrh ÚPN obce ani nepočíta s lokalizáciou a vyznačením ďalších potencionálnych nálezísk a prieskumných území, chránených ložiskových území, dobývacích priestorov a pod.

13. Iné vplyvy

Nepredpokladáme, že by navrhované lokality, obsiahnuté v návrhu ÚPN obce Žitavany, vyvolávali iné vplyvy.

14. Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti a ich porovnanie s platnými právnymi predpismi

Navrhované plochy, riešené v návrhu ÚPN obce Žitavany, rešpektujú ustanovenia platných zákonov, príslušných vyhlášok, metodických usmernení, VZN a ostatných záväzných predpisov, vzťahujúcich sa na jednotlivé oblasti, popísané v textovej a grafickej časti, ktoré sú pri komplexnom riešení priestorového a funkčného využívania celého katastrálneho územia zosúladené. Životné prostredie a ekologická stabilita tvorí súčasť celého komplexu otázok a odpovedí, ktorých výsledky sú zohľadnené v záväzných regulatívoch, rešpektujúcich stanoviská orgánov štátnej správy, samosprávy, fyzických, právnických osôb a občanov obce.

Vzhľadom na súčasný tvar zastavaného územia obce a jeho vnútorných rezerv, sa ponúka možnosť vytvorenia vnútorných lokalít s navrhovanou centrálnou zónou obce s vyššími funkciami (komerčná a nekomerčná vybavenosť), zástavbou IBV a HBV vo väčších vnútroblokoch alebo prelukách obce Žitavany. Okrem toho sa ponúka možnosť zväčšenia hraníc zastavaného územia obce o nové rozvojové lokality, zohľadňujúce požiadavky obyvateľov obce a požiadavky vyplývajúce zo schváleného zadania umiestňované tak, ako sú zakreslené vo výkresoch grafickej časti a dotýkajú sa hraníc jestvujúceho zastavaného územia obce, bez negatívneho zásahu do jeho štruktúry. Nové dopravné a technické napojenie bude napojené na existujúce, s dodržaním všetkých ochranných pásiem, v zmysle platných právnych predpisov.

Z výsledkov prerokovania Správy o hodnotení podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov a prerokovania návrhu ÚPN obce v zmysle § 22 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku bude vypracovaný čistopis ÚPN obce. Po schválení jeho záväznej časti nasledovné podrobnejšie dokumentácie pre územné rozhodnutie a stavebné povolenie rešpektovať jeho záväzné regulatívy, ktoré zohľadňujú trvalo udržateľný rozvoj obce, v zmysle platných právnych predpisov.

Za očakávané vplyvy v poradí z hľadiska ich významnosti v území možno považovať:

1. eliminácia ohrozovania územia povodňami, prítalovými vodami a pôdnou eróziou (+)
2. zvýšenie kvality a pohody života obyvateľov realizovaním regulatívov územného rozvoja (+)
3. skvalitnenie obytného prostredia obce a zvýšenie jej atraktivity realizovaním zásad urbanistickej kompozície (+)
4. skvalitnenie životného prostredia - eliminácia ohrozovania spodných vôd nekontrolovateľne odvádzanými odpadovými vodami, skvalitnenie nakladania s odpadom (+)
5. skvalitnenie prírodného prostredia riešeného územia rešpektovaním prvkov ÚSES (+)
6. zábery poľnohospodárskeho pôdneho fondu (-)

Z komplexného posúdenia riešenia Návrhu Územného plánu obce Žitavany vyplýva, že nemá žiadne negatívne vplyvy na životné prostredie a zdravie obyvateľov obce, ale naopak, navrhovanými opatreniami, limitmi a regulatívmi, obmedzeniami a odporúčaniami sa stanovujú podmienky pre zlepšenie s pozitívnym vplyvom. V územnom pláne sa určuje využitie potenciálu územia na zabezpečenie rozvoja vo všetkých jeho funkčných požiadavkách, s ohľadom na vytvorenie predpokladov pre rozvoj bývania, občianskej vybavenosti, technickej vybavenosti, rekreácie, športu, zelene a v menšej miere výroby.

Územný plán rieši environmentálne problémy návrhom kompletizácie splaškovej kanalizácie (rozvojové lokality), zberového dvora druhotných surovín s triedením, separovaním komunálneho odpadu a kompostárňou. Rieši zásobovanie energiami, odstránenie dopravných závad a dopravné sprístupnenie hlavne novo - navrhovaných lokalít. Realizáciou navrhovaných opatrení a prvkov MÚSES sa vytvoria predpoklady pre stabilizáciu prírodných hodnôt, atraktívnu prírodnú scenériu, úpravu štruktúry krajiny a zvýšenie ekologickej stability riešeného územia.

Pri spracovaní návrhu územnoplánovacej dokumentácie boli rešpektované všetky relevantné právne predpisy, uplatňujúce sa v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia.

IV. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie

K navrhovaným opatreniam na prevenciu, na eliminovanie možných negatívnych vplyvov na životné prostredie a zdravie zároveň, na ich minimalizovanie a kompenzáciu ÚPN obce Žitavany odporúča nasledovné:

- v rámci daných možností zaviesť územnopriestorovú segregáciu jednotlivých funkcií /bývanie, výroba, rekreácia, vybavenosť...../;
- rešpektovať platné ochranné a bezpečnostné pásma;
- neurbanizovať potenciálne záplavové územia.

V oblasti environmentálnej a dopravnej infraštruktúry:

- dobudovanie splaškovej kanalizácie v nových rozvojových lokalitách a iniciovať proces pripojenia všetkých domácností a firiem na obecnú kanalizáciu;
- zlepšovanie vodohospodárskych pomerov na vodohospodársky významnom vodnom toku, vodnom toku a v ich povodí zásahmi smerujúcimi k stabilizácii pomerov za extrémnych situácií ako povodňových, tak aj v období sucha;
- zlepšenie dopravného systému obce - odstránenie dopravných závad na nadradenej cestnej sieti aj na miestnych komunikáciách, dobudovanie siete peších komunikácií a plôch a cyklistických ciest;

- realizovať také dopravné riešenia, ktoré budú ekologické, ohľaduplné voči zdraviu obyvateľstva a zároveň ekonomické.

V oblasti odpadového hospodárstva:

- uprednostniť minimalizáciu odpadov, separovaný zber a zhodnocovanie odpadov s využitím ekonomických a legislatívnych nástrojov;
- rozšíriť separovaný zber úžitkových zložiek z komunálneho odpadu, vrátane separácie problémových látok.

V oblasti ekostabilizačných opatrení:

- zvýšenie ekologickej stability riešeného územia;
- zabezpečenie v miestach s veternou a vodnou eróziou protieróznou ochranu pôdy uplatnením prvkov ÚSES a to najmä biokoridorov, odstránenie pôsobenia stresových faktorov (skládky odpadov, konfliktné uzly a pod.) v územiach prvkov ÚSES;
- skoordinať všetky rozvojové zámerov s princípom trvalo udržateľného rozvoja obce;
- zabezpečenie nástrojmi územného plánovania ekologicky optimálne využívanie územia, rešpektovanie, prípadne obnovu funkčného ÚSES, biotickej integrity krajiny a biodiverzity na národnej, regionálnej a lokálnej, čo na území znamená venovať pozornosť predovšetkým:
 - zabezpečiť, aby podmäčané územia s ornou pôdou boli upravené na trvalé trávne porasty, resp. zarastené vlhkomilnou vegetáciou
 - rešpektovať všetky kategórie chránených území a ich ochranné pásma v zmysle platnej legislatívy.

V. Porovnanie variantov (vrátane porovnania s nulovým variantom)

1. Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu

Cieľom hodnotenia predpokladaného strategického dokumentu, ktorým je návrh ÚPN obce Žitavany, bude výber najoptimálnejšieho riešenia v jednotlivých zložkách životného prostredia. Spoločným menovateľom je dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja, ktorý definuje rovnováhu medzi spoločensko - hospodárskym rozvojom a ochranou prírody a tvorby krajiny, kultúrnohistorickými danosťami spolu so životným prostredím. Záväzným výstupom z procesu tvorby územného plánu obce je teda súbor regulatívov územného rozvoja s presne formulovanými zásadami funkčného a priestorového usporiadania územia, ktoré môžeme podľa charakteru rozdeliť do 3 oblastí:

- krajinno - ekologické kritériá (regulatívy ochrany a využívania prírodných zdrojov, ochrany prírody a tvorby krajiny, vytvárania a udržiavania ekologickej stability územia a starostlivosti o životné prostredie a pod.);
- socio - ekonomické kritériá (regulatívy pre plochy bývania, občianskeho vybavenia, športu a rekreácie, výroby, dopravy a pod.);
- technicko - ekonomické kritériá (regulatívy pre technické vybavenie územia - pre vodovod, kanalizáciu, elektrickú energiu, telekomunikácie, plyn a pod.).

Spektrom vyššie popísaných kritérií je zabezpečiť trvale udržateľný rozvoj obce, ktorý bude umožňovať zdravý rozvoj ľudskej populácie a zamedzovať riziká pre zdravie obyvateľov.

Uzavrieť problematiku hodnotenia optimálneho riešenia návrhu ÚPN obce bude možné až na záver jeho prerokovania a vyhodnotenia všetkých stanovísk orgánov štátnej správy, samosprávy, fyzických a právnických osôb.

2. Porovnanie variantov

Porovnanie variantov vychádza z metodického usmernenia MŽP a MDVRR SR k problematike posudzovania ÚPD ako strategického dokumentu podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V tomto dokumente je uvedené, že návrh ÚPN obce sa posudzuje v jednom variante s uvedením odôvodnenia výberu optimálneho variantu v tejto správe o hodnotení, ktorý sa porovnáva s nulovým variantom, t.j. nerozvojovým návrhom ÚPN obce. Táto skutočnosť bola podpísaná v rozsahu hodnotenia podľa § 8 zákona č. 24/2006 Z.z. (list č. OU-ZM-OSZP-2018/000813-21-KD, zo dňa 11.05.2018), ktorý bol adresovaný obci z OÚ ZM, odbor starostlivosti o životné prostredie, úsek štátnej správy ochrany prírody a krajiny a posudzovania vplyvov na ŽP, po vyhodnotení stanovísk k Oznámeniu o strategickom dokumente.

Nulový variant predstavuje terajší stav využívania riešeného územia obce v každej oblasti. Predkladaný návrh ÚPN obce Žitavany ako ďalší variant a jeho vplyvy na jednotlivé oblasti životného prostredia, využívanie potenciálu územia bol popísaný v predchádzajúcich kapitolách správy o hodnotení tohto strategického dokumentu. Zároveň boli vymedzené aj oblasti problematiky územného plánovania, ako bola najmä potreba doplnenia technickej infraštruktúry - odkanalizovanie obce a prívod vody do lokalít s chýbajúcou technickou infraštruktúrou a do novo navrhovaných lokalít, ďalej potreba vymedzenia územia na rozvoj obytnej funkcie s potrebnou občianskou vybavenosťou a potreba rešpektovania vyhlásených území ochrany prírody a tvorby krajiny, s prvkami miestneho územného systému ekologickej stability.

Oba varianty riešia čiastkovú problematiku v území a stanovujú limity využitia plôch. V optimálnom, - návrhovom variante - sa využila možnosť upraviť negatívne dôsledky predošlých úprav v území. Rozdiel vplyvu na životné prostredie je u oboch variantoch nepostrehnuteľný, nakoľko je rozvoj obce i naďalej sústredený v kompaktnej forme do súčasných hraníc zastavaného územia a v tesnom kontakte so súčasnými hranicami druhý variant - návrhový-rozšírený o zastavané územia časti katastrálneho územia obce. Kompletný návrh ÚPN obce Žitavany po textovej i grafickej stránke bude prerokovaný a na základe vyhodnotenia pripomienok bude variant riešenia prípadne upravený a tým možné pozitívne a negatívne prvky v maximálnej miere či už rešpektované alebo odstránené. Z predloženého návrhu ÚPN obce Žitavany nevyplývajú žiadne závažné vplyvy na všetky zložky životného prostredia, ktoré by predstavovali jeho bezprostredné ohrozenie. Z hľadiska splnenia požiadaviek zadania urbanistickej koncepcie, posúdenia socioekonomických a environmentálnych vplyvov predstavuje predložený návrh optimálne riešenie z pohľadu dlhodobej perspektívy rozvoja obce Žitavany.

VI. Metódy použité v procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie

Územnoplánovacia dokumentácia územný plán obce Žitavany - návrh riešenia vychádza z prieskumov a rozborov, ktoré analyzovali stav životného prostredia a problematiku ochrany prírody a tvorby krajiny. V procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie sa použili tieto hlavné východiskové materiály a zdroje informácií :

- Zmeny a doplnky 1 - Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja (r.2015);
- Prieskumy a rozbor ÚPN obce Žitavany 06/2018;

- Zadanie ÚPN obce Žitavany, schválené uznesením č.24/2019 na zasadnutí obecného zastupiteľstva dňa 19.02.2019 v Žitavanych;
- Návrh ÚPN obce Žitavany 08/2019;
- Atlas krajiny SR, 2002
- Regionálny územný systém ekologickej stability okresu
- Detailná charakteristika pôdných typov Slovenska /www.podnemapy.sk , VÚPOP/

Samotný návrh územného plánu obce nemá priamy vplyv na životné prostredie, ale prostredníctvom regulatívov, limitov obmedzení a usmernení, vytvára predpoklady na cieľavedomý, primeraný a proporčný rozvoj tohto špecifického priestoru, ktorý je založený na princípe udržania a skvalitňovania životného prostredia. Riešenie vychádza z prieskumov a rozborov a krajinno-ekologického plánu pre riešenie územnoplánovacej dokumentácie, ktorý analyzuje stav životného prostredia, problematiku ochrany prírody a tvorby krajiny a dopĺňa ÚSES.

Na základe týchto informácií sa koncipovali jednotlivé oblasti záujmu, vstupy a výstupy, vyplývajúce z požiadaviek, charakteristika životného prostredia a zhodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie.

V procese hodnotenia územnoplánovacej dokumentácie boli použité všeobecne známe informácie o území publikované napr. na internetových portáloch (kataster portál, pôdny portál, enviroportál, SHMÚ, Atlas krajiny SR 2002) ako aj všeobecne záväzné právne predpisy. Údaje o súčasnom stave životného prostredia a zdravia boli získané v rámci prieskumov a rozborov ÚPN obce Žitavany.

Na základe týchto údajov boli skoncipované údaje o vstupoch a výstupoch, charakteristika súčasného stavu životného prostredia a zhodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie.

Zo záverov správy je možné konštatovať, že realizáciou návrhu riešenia územného plánu obce a stanovením navrhnutých regulatívov dôjde k stabilizácii prvkov ÚSES v rámci katastrálneho územia obce a k zlepšeniu celkového stavu životného prostredia a kvality života obyvateľov obce.

VII. Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch, ktoré sa vyskytli pri vypracúvaní správy o hodnotení

Pri vypracovaní správy o vplyve ÚPN obce na životné prostredie sa vychádzalo z faktu, že územnoplánovacia dokumentácia vychádza z princípov trvalo udržateľného rozvoja obce a na základe špecifickej analýzy, ktorá bola vypracovaná v stupni: Prieskumy a rozborov a v časti: Zadanie, pred samotným riešením návrhu územného plánu obce. Neurčitosti v poznatkoch pri vypracúvaní správy môžu vyplývať z faktu, že posudzovanie vplyvu na životné prostredie je predprojektovou etapou, v ktorej sa overujú limity územia z hľadiska rôznych záujmov a návrhy aktivít definovaných v územnoplánovacej dokumentácii nie sú určené bližšími kvantitatívnymi ukazovateľmi. Uvedené neurčitosti a nedostatky nie sú zásadného charakteru a všetky podstatné okolnosti pre posúdenie návrhu územného plánu obce Žitavany boli v správe o hodnotení vplyvu na životné prostredie zohľadňované. Táto etapa spracovania je vhodným materiálom pre zaujatie stanovísk orgánov štátnej správy, samosprávy, fyzických a právnických osôb k predkladanej dokumentácii, na ktorého konci bude predkladaný návrh, upravený o vyhodnotenie pripomienkového konania do formy čistopisu ÚPN obce. Jeho záväzná časť bude obsahovať zásadné limity a regulatívy, ktoré budú usmerňovať ďalšiu činnosť v riešenom území obce a obec si ich schváli všeobecne záväzným nariadením.

VIII. Všeobecne záverečné zhrnutie

Územný plán obce Žitavany - návrh sa vypracoval podľa ustanovení zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a vyhlášky č. 55/2001 Ministerstva životného prostredia SR o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii. Pri vypracovaní návrhu ÚPN obce Žitavany bola rešpektovaná záväzná časť Územného plánu regiónu Nitrianskeho kraja v jeho plnom znení, vrátane Zmien a Doplnkov ÚPN R-NSK č.1. Územný plán regiónu Nitrianskeho samosprávneho kraja bol schválený uznesením č. 113/2012 na 23. riadnom zasadnutí Zastupiteľstva Nitrianskeho samosprávneho kraja, konaného dňa 14. mája 2012 a záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením č.2/2012 zo dňa 14. mája 2012. Dokument nadobudol účinnosť dňom 29.mája 2012. Zastupiteľstvo Nitrianskeho samosprávneho kraja na 16. riadnom zasadnutí, konanom dňa 20. júla 2015, uznesením č. 111/2015 schválilo „Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja – Zmeny a doplnky č. 1“.

Spracovávaný územný plán obce Žitavany bude predstavovať komplexný, ucelený rozvojový dokument obce, ktorý v dlhodobom horizonte umožní primeraný rozvoj bývania, občianskej , technickej vybavenosti a dopravy, aktivít v oblasti športu a rekreácie, výroby a podnikania, ako aj rozvoj zamestnanosti pri rešpektovaní všetkých limitujúcich faktorov ako sú ochranné pásma, ochrana prírody, archeologické lokality, kultúrne a historické danosti a prvky ÚSES. Upozorňuje na škodlivé vplyvy v oblasti životného prostredia, poškodzujúce prírodu a krajinu. Prináša riešenie a vytvára územné predpoklady pre skvalitnenie jednotlivých zložiek životného prostredia a revitalizáciu prírodného prostredia.

Spôsob plnenia špecifických požiadaviek

- Strategický dokument riešiť v súlade s Územným plánom veľkého územného celku Nitrianskeho kraja v znení jeho neskorších zmien a doplnkov, v rámci ktorých je potrebné rešpektovať najmä ustanovenia záväznej časti.

Akceptované - vid'. textová časť Návrh ÚPN obce Žitavany kapitola B2.

- V celom rozsahu rešpektovať pripomienky a podnety MDVRR SR, doručené v stanovisku č. 13946/2018/OSR/32651 zo dňa 30.04.2018.

Akceptované - vid'. kapitola B I. 5; vid'. výkres č.2, č.8.

- Rešpektovať a náležite zohľadniť pripomienky v správe o hodnotení strategického dokumentu, uvedené v stanovisku Okresného úradu Nitra, odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie štátnej správy vôd a vybraných zložiek životného prostredia kraja č. 2018/022016 zo dňa 02.05.2018.

Akceptované - vid'. kapitola C II. 8, vid'. výkres č.3.

- Zohľadniť v územnoplánovacej dokumentácii požiadavky uvedené v záväznom stanovisku Okresného úradu Nitra, odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenia ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja č. OU-NR-OSZP1- 2018/022801 zo dňa 30.04.2018.

Akceptované - vid'. kapitola C II. 8, vid'. výkres č.3.

- Rešpektovať stanovisko Okresného úradu Nitra, odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií č. OU-NR-OCDPK-2018/022393 zo dňa 25.04.2018.

Akceptované - vid'. textová časť Návrh ÚPN obce Žitavany kapitola B2.

- Rešpektovať a náležite zohľadniť požiadavky, návrhy a pripomienky uvedené v stanovisku Okresného úradu Zlaté Moravce, odbor starostlivosti o životné prostredie č. OU- ZM-OSZP-2018/000839-06 VA zo dňa 30.04.2018.

Akceptované - vid'. kapitola C II. 9

- Zapracovať v správe o hodnotení strategického dokumentu „Hodnotenie územia z hľadiska ochrany prírody“ v zmysle stanoviska ŠOP SR, Správa CHKO Ponitrie č. CHKO PN 169-003/18 zo dňa 27.04.2018.

Akceptované - vid'. kapitola C II. 8, vid'. výkres č.3.

- Rešpektovať požiadavky OR HaZZ v Zlatých Moravciach, doručené listom č. ORHZ- ZM1-2018/028 zo dňa 24.04.2018.

Akceptované - vid'. textová časť ÚPN kapitola B12

- Rešpektovať požiadavky RÚVZ so sídlom v Nitre uvedené v stanovisku č. HZP/A/2018/00969 zo dňa 21.03.2018, ktoré bolo vydané Obci Žitavany na základe písomnej žiadosti obce.

Akceptované - vid'. textová časť ÚPN kapitola B13 návrh riešenia záujmov obrany štátu, požiarnej ochrany, ochrany pred povodňami.

- Rešpektovať a náležite zohľadniť požiadavky MŽP SR, Sekcie geológie a prírodných zdrojov, Odbor štátnej geologickej správy uvedené v stanovisku č. 2395/2018-5.3, 23126/2018 zo dňa 10.05.2018.

Akceptované - vid'. kapitola B I. 3,5,6 a B II. 3,5,6; vid'. výkres č.4.

IX. Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení podieľali, ich podpis (pečiatka)

Ing. arch. Peter Mizia – autorizovaný architekt, SKA, reg. č. 0550AA

X. Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií, ktoré sú k dispozícii u navrhovateľa a ktoré boli podkladom na vypracovanie správy o hodnotení

- Prieskumy a rozborý ÚPN obce Žitavany, 06 /2018
- Zadanie ÚPN obce Žitavany, 01/2019
- Návrh ÚPN obce Žitavany, 08/2019
- Oznámenie o strategickom dokumente
- ZaD č.1 k ÚPN Regiónu Nitrianskeho samosprávneho kraja 06/2015
- Atlas krajiny SR (MŽP SR 2002), Aktuálne ÚHDP (Úrad geodézie, kart. a katastra SR)

XI. Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov podpisom (pečiatkou) oprávneného zástupcu navrhovateľa

Starostka obce Žitavany: Mgr. Edita Grzybová

Žitavany 08/2019